

REPUBLIKA SLOVENIJA

STATISTIČNI URAD REPUBLIKE SLOVENIJE

STANDARDNA KLASIFIKACIJA POKLICEV 2008

METODOLOŠKA POJASNILA SKP-08

Ljubljana, junij 2011

Dokument je bil pripravljen v okviru projekta Uvedba standardne klasifikacije poklicev SKP-08. Pri pripravi Metodoloških pojasnil SKP-08 so bila upoštevana mnenja članic medresorske Delovne skupine za vsebinsko pripravo Kodirnega seznama SKP-08 in za mnenjsko pomoč pri pripravi drugih pripomočkov za uporabo SKP-08.

© Statistični urad Republike Slovenije, 2011.

METODOLOŠKA POJASNILA SKP-08 JE PRIPRAVILA:

Tanja Domijan

OBLIKOVALA:

Suzana Kašnik

LEKTORIRALA:

Ivanka Zobec

Kazalo

1. UVOD.....	4
1.1 SPLOŠNO O SKP-08 IN O METODOLOŠKIH POJASNILIH SKP-08	4
1.2 RAZLOGI ZA PRIPRAVO SKP-08, NJENI CILJI IN ZNAČILNOSTI	5
1.3 NAMEN IN UPORABA SKP-08	6
1.3.1 Uporaba SKP-08 v statističnih raziskovanjih	6
1.3.2 Uporaba SKP-08 v administrativnem okolju	6
2. KONCEPT IN ZGRADBA SKP-08	8
2.1 KONCEPT SKP-08	8
2.1.1 Koncept dela in opredelitev poklica.....	9
2.1.2 Koncept znanja in opredelitev posameznih (štirih) ravni znanja	9
2.2 ZGRADBA SKP-08	14
2.2.1 Klasifikacijska struktura in kodne oznake	14
2.2.2 Pojmovanje in poimenovanje poklicev oz. skupin poklicev	15
3. SESTAVNI DELI SKP-08 OZIROMA PRIPOMOČKI ZA NJENO UPORABO	17
3.1 OPISI SKUPIN POKLICEV V SKP-08	17
3.1.1 Kratek opis glavnih skupin poklicev v SKP-08	18
3.2 KODIRNI SEZNAM SKP-08 IN E-ISKALNIK SKP-08	19
3.2.1 Namen, vsebina in opredmetenje Kodirnega seznama SKP-08	19
3.2.2 Namen in uporaba e-iskalnika SKP-08	20
3.3 PRETVORNIKI.....	21
3.3.1 Pretvornik med SKP-V2 in SKP-08	21
3.3.2 Pretvornik med SKP-08 in ISCO-08.....	22
4. PRAVILA ZA RAZVRŠČANJE PO SKP-08	23
5. RAZLIKE MED SKP-08 IN SKP-V2 Z VIDIKA STRUKTURE IN RAZVRŠČANJA NEKATERIH DEL OZ. SKUPIN POKLICEV	25
5.1 RAZLIKE MED ISCO-08 IN ISCO-88 KOT KLJUČNI VIR RAZLIK MED SKP-08 IN SKP-V2	25
5.2 RAZLIKE V STRUKTURI MED SKP-08 IN ISCO-08	26
5.3 PODROBNEJŠE POJASNILO O NEKATERIH NAJPOMEMBNEJŠIH RAZLIKAH MED SKP-08 IN SKP-V2 PO GLAVNIH SKUPINAH POKLICEV.....	27
5.3.1 Glavna skupina poklicev 1 ZAKONODAJALCI, VISOKI URADNIKI, MENEDŽERJI.....	29
5.3.2 Glavna skupina poklicev 2 STROKOVNJAKI	35
5.3.3 Glavna skupina poklicev 3 TEHNIKI IN DRUGI STROKOVNI SODELAVCI.....	45
5.3.4 Glavna skupina poklicev 4 URADNIKI.....	50
5.3.5 Glavna skupina poklicev 5 POKLICI ZA STORITVE, PRODAJALCI	52
5.3.6 Glavna skupina poklicev 6 KMETOVALCI, GOZDARJI, RIBIČI, LOVCI	56
5.3.7 Glavna skupina poklicev 7 POKLICI ZA NEINDUSTRIJSKI NAČIN DELA	57
5.3.8 Glavna skupina poklicev 8 UPRAVLJAVCI STROJEV IN NAPRAV, INDUSTRIJSKI IZDELOVALCI IN SESTAVLJAVCI.....	63
5.3.9 Glavna skupina poklicev 9 POKLICI ZA PREPROSTA DELA	68
5.3.10 Glavna skupina poklicev 0 VOJAŠKI POKLICI	73
6. VIRI	75
7. DODATEK	76
Tabela a: Prikaz strukture SKP-V2 in strukture SKP-08 do vključno druge klasifikacijske ravni (glavne skupine poklicev in podskupine poklicev).....	76
Tabela b: Seznam skupin poklicev, ki niso bile prevzete iz ISCO-08 ali pa so nacionalno prilagojene in imajo v SKP-08 novo kodo, ter novih oz. delno nacionalno prilagojenih skupin poklicev, ki imajo v SKP-08 glede na ISCO-08 novo kodo.....	78

1. UVOD

1.1 SPLOŠNO O SKP-08 IN O METODOLOŠKIH POJASNILIH SKP-08

Standardna klasifikacija poklicev 2008 (v nadaljnjem besedilu: SKP-08) je obvezen nacionalni standard, ki se uporablja pri evidentiranju, zbiranju, obdelovanju, analiziranju, posredovanju in izkazovanju statistično-analitičnih podatkov, pomembnih za spremljanje stanj in gibanj na socialno-ekonomskem področju.

SKP-08 nadomešča Standardno klasifikacijo poklicev, ki je bila uvedena v Sloveniji v letu 1997¹, oziroma nadomešča njeno dopolnjeno različico, ki je bila sprejeta z Uredbo o spremembah in dopolnitvah Standardne klasifikacije poklicev v letu 2000² (v nadaljnjem besedilu: SKP-V2).

SKP-08 temelji na Resoluciji Mednarodne organizacije dela (ILO) o posodobitvi Mednarodne standardne klasifikacije poklicev 2008 (v nadaljevanju: ISCO-08) z decembra 2007.

SKP-08 je bila sprejeta z Uredbo o standardni klasifikaciji poklicev 2008³ (v nadaljnjem besedilu: uredba o SKP-08).

Uredba o SKP-08 med drugim določa, da naj Statistični urad RS (v nadaljnjem besedilu: SURS) pripravi in na svoji spletni strani javno objavi pripomočke za lažjo in enotnejšo uporabo SKP-08. Med ključne tovrstne pripomočke spadajo tudi »splošna metodološka pojasnila SKP-08«, ki so vsebina tega dokumenta (Metodološka pojasnila SKP-08; SURS, junij 2011).

Metodološka pojasnila SKP-08 obsegajo uvodni del, pojasnilo koncepta in zgradbe SKP-08, kratko predstavitev sestavnih delov oziroma pripomočkov za lažjo in bolj enotno uporabo SKP-08, pravila razvrščanja po SKP-08 ter pregled in pojasnilo pomembnejših sprememb oziroma razlik med zdaj veljavno SKP-08 in prej veljavno SKP-V2.

Metodološka pojasnila k SKP-08 so bila pripravljena v okviru SURS-ovega projekta Uvedba standardne klasifikacije poklicev SKP-08. Pri pripravi Metodoloških pojasnil SKP-08 so bila upoštevana mnenja članic medresorske Delovne skupine za vsebinsko pripravo Kodirnega seznama SKP-08 in za mnenjsko pomoč pri pripravi drugih pripomočkov za uporabo SKP-08⁴.

Da bi bilo besedilo Metodoloških pojasnil SKP-08 v delu, v katerem so pojasnjene razlike in spremembe v strukturi oz. v skupinah poklicev med SKP-08 in SKP-V2, čim preglednejše in čim razumljivejše, je za poimenovanje skupin poklicev uporabljen le tisti del uradnega imena (deskriptorja) iz uredbe o SKP-08, ki velja za moški spol.

¹ Uredba o uvedbi in uporabi standardne klasifikacije poklicev, Uradni list RS, št. 28/97.

² Uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o uvedbi in uporabi standardne klasifikacije poklicev, Uradni list RS, št. 16/00.

³ Uredba o standardni klasifikaciji poklicev 2008, Uradni list RS, št. 50/2010.

⁴ Navedeno delovno skupino so sestavljale članice – predstavnice Statističnega urada RS, Zavoda RS za zaposlovanje in Centra RS za poklicno in strokovno izobraževanje.

1.2 RAZLOGI ZA PRIPRAVO SKP-08, NJENI CILJI IN ZNAČILNOSTI

Zaradi sprememb v načinu dela, ki so posledica tehnološkega razvoja, globalistične ekonomije in splošnih družbenih sprememb, je postala mednarodna standardna klasifikacija poklicev (ISCO-88) zastarela, zato ni bila več ustrezno orodje za spremljanje poklicne sestave prebivalstva oziroma stanj na trgih dela. Podobno je bilo ugotovljeno tudi za SKP-V2, ki je temeljila na ISCO-88. SURS je na podlagi pobud iz nacionalnega okolja začel proučevati potrebe v zvezi posodobitvijo SKP-V2 in se pripravljati nanjo že v letu 2005. Ko je pozneje tudi v mednarodnem okolju prišlo do formalne odločitve, da se ISCO-88 posodobi, je SURS nacionalno časovnico in aktivnosti v zvezi s pripravo na posodobitev SKP-V2 uskladal z mednarodno časovnico in z aktivnostmi, povezanimi s posodobitvijo klasifikacije ISCO-88.

Glavna cilja priprave nove nacionalne standardne klasifikacije poklicev (SKP-08) sta bila:

- priprava orodja, ki bo usklajeno z ISCO-08 in ki bo omogočilo, da bo spremljanje in izkazovanje statističnih podatkov o poklicih mednarodno primerljivo,
- priprava orodja, ki bo relevantno za spremljanje dejanske nacionalne poklicne sestave prebivalstva, stanj na trgu dela, aktualnega povpraševanja po delu in podobnih pojavov.

Uredbo o SKP-08 in njen sestavni del – tj. strukturo SKP-08 – je SURS pripravil po ustaljeni praksi in skladno s predpisanimi postopki sprejemanja normativnih predpisov.

Posodobljena oz. nova različica slovenske standardne klasifikacije poklicev je bila poimenovana Standardna klasifikacija poklicev 2008 (oznaka: SKP-08), saj v bistvu pomeni prenos (implementacijo) ISCO-08 v slovensko okolje.

Struktura SKP-08 je enaka strukturi ISCO-08, sicer pa se klasifikaciji v glavnem razlikujeta le v tem, da nekaj skupin poklicev iz ISCO-08 ni bilo vključenih v SKP-08 (npr.: »Traditional chiefs and heads of village«), hkrati pa je bilo v SKP-08 vključenih nekaj dodatnih skupin glede na nacionalne posebnosti (npr.: »strokovnjaki za logistiko in tehnologijo prometa«; »strokovnjaki za razvoj in prodajo turističnih produktov« ipd.). Pri pripravi predloga strukture SKP-08 – ta je bil predmet javne razprave in medresorskega usklajevanja – so bili upoštevani mnenja in predlogi Koordinacijske skupine za aktivnosti posodobitve ISCO-88 in SKP-V2 ter predlogi posameznih institucij, in sicer tisti, ki so bili skladni s konceptom ISCO-08 in s predhodno oblikovanimi izhodišči SURS-a glede priprave nove različice standardne klasifikacije poklicev.

Med zdaj veljavno SKP-08 in prej veljavno SKP-V2 ni bistvenih metodoloških ali konceptualnih razlik, tako da splošne značilnosti standardne klasifikacije poklicev ostajajo nespremenjene. Drugačna pa je obravnava nekaterih del oz. poklicev in poklicnih skupin, in ta sprememba se odraža v spremembi strukture klasifikacije. Nekatero prejšnje skupine poklicev so združene, nekatere razdeljene, nekatere predstavljene, oblikovane pa so bile tudi nove skupine poklicev. Tovrstne spremembe v SKP-08 glede na SKP-V2 so pravzaprav posledica sprememb v ISCO-08 glede na ISCO-88.

SKP-08 ima tako kot ISCO-08 štiri (hierarhične) klasifikacijske ravni. SKP-08 ima na zadnji, tj. na četrti klasifikacijski ravni le skupine poklicev, ki se imenujejo enote področnih skupin poklicev in so označene s 4-mestno kodo, SKP-V2 pa je imela na zadnji, tj. peti klasifikacijski ravni poklice označene s 7-mestno kodo. Po novem, v SKP-08, namreč nabor tipičnih del oz. poklicev, ki spadajo v posamezno skupino poklicev, ne tvori še ene klasifikacijske ravni, temveč samostojni Kodirni seznam SKP-08, katerega osnovna vloga je, da deluje kot pripomoček za lažje in enotnejše kodiranje posameznega dela, delovnih mest oz. poklicev v skupine poklicev po SKP-08. Razloga za ukinitvev prejšnje pete klasifikacijske ravni sta bila dva: prvi razlog je bila izhodiščna težnja SURS-a, da naj bi se nova različica SKP-08 čim manj razlikovala od ISCO-08, drugi razlog pa so bile objektivne težave, povezane z oblikovanjem in vzdrževanjem

kakovostnega in ažurnega nabora poklicev kot zadnje klasifikacijske ravni standardne klasifikacije poklicev.

1.3 NAMEN IN UPORABA SKP-08

Skladno z omenjeno uredbo se SKP-08 uporablja za razvrščanje del, delovnih mest oz. poklicev v skupine poklicev po SKP-08, in sicer:

- v uradnih oz. administrativnih zbirkah podatkov in
- v statističnih raziskovanjih in v statističnih registrih,

in to z namenom, da se tako zagotavljajo skladni (konsistentni) podatki za statistično, analitično in raziskovalno spremljanje poklicne strukture prebivalstva ter za povpraševanja po delu.

1.3.1 Uporaba SKP-08 v statističnih raziskovanjih

Evropska komisija je oktobra 2009 sprejela priporočilo o uporabi Mednarodne standardne klasifikacije poklicev 2008. V njem je državam članicam EU priporočila, naj pri sporočanju podatkov o poklicih uporabljajo ISCO-08 ali nacionalno klasifikacijo poklicev, ki jo je mogoče pretvoriti v ISCO-08. Priporočila je tudi, da naj se klasifikacija ISCO-08 uporablja od leta 2011 za vsa statistična področja. Statistični urad RS uvaja to klasifikacijo – skladno z navedenimi priporočili – v slovensko nacionalno okolje kot klasifikacijo SKP-08.

Veljavna standardna klasifikacija poklicev se na SURS-u in pri pooblaščenih izvajalcih državne statistike uporablja v številnih raziskovanjih s področja demografskih in socialnih statistik, zaposlitvenih, zdravstvenih in drugih statistik, npr. v Anketi o delovni sili (ADS), v Anketi o porabi v gospodinjstvih (APG), v Anketi o izobraževanju odraslih (AIO), v Raziskovanju o življenjskih pogojih, v raziskovanjih o strukturi statistiki plač in strukturnih podatkih o delovno aktivnem prebivalstvu, v raziskovanjih o poklicnih boleznih, o poškodbah pri delu itd.

Veljavna standardna klasifikacija poklicev se na SURS-u uporablja tudi v Statističnem registru delovno aktivnega prebivalstva (SRDAP). SRDAP je bil vzpostavljen na podlagi »popisa delavcev v združenem delu« leta 1986, in sicer za osebe, zaposlene v podjetjih in drugih organizacijah. Za samozaposlene osebe in pri njih zaposlene osebe ter kmete pa je bil vzpostavljen leta 1995. SURS vzdržuje podatke v SRDAP-u (ti poleg drugih podatkov obsegajo tudi podatek o poklicu po veljavni standardni klasifikaciji poklicev) z mesečnimi prevzemi podatkov iz administrativnih prijavo-odjavnih obrazcev za socialna zavarovanja (obrazci M). SURS uporablja SRDAP tudi kot sekundarni (statistični) vir za podatke o poklicih za delovno aktivno prebivalstvo v mnogih statističnih raziskovanjih, tudi v popisu prebivalstva, in sicer zato, da tako razbremeni poročevalske enote.

1.3.2 Uporaba SKP-08 v administrativnem okolju

Standardne klasifikacije se v administrativnem okolju uporabljajo za statistične in nestatistične namene. Uredba o SKP-08 se nanaša na uporabo SKP-08 za statistične namene, uporaba za nestatistične namene mora biti praviloma določena z ustreznimi drugimi področnimi pravnimi predpisi.

Standardna klasifikacija poklicev se na podlagi področnih pravnih predpisov uporablja za opredelitev podatka o poklicu pri vodenju nekaterih evidenc na področju socialnih zavarovanj. Ko delodajalci prijavljajo in odjavljajo osebe v zdravstveno, pokojninsko, invalidsko ipd. socialno zavarovanje, morajo na obrazcu M opredeliti tudi delo oz. poklic, ki ga bo oseba opravljala, in sicer po veljavni standardni klasifikaciji poklicev.

Zdaj veljavna SKP-08 se bo uporabljala na novih obrazcih M od 1. julija 2011 dalje, skladno z določbami v predpisih, ki urejajo postopke prijav in odjav v socialno zavarovanje.

Standardno klasifikacijo poklicev so v precejšnji meri neposredno uvedla v vodenje kadrovskih in podobnih evidenc podjetja sama. Na podlagi Zakona o evidencah na področju dela oz. pravilnika, ki bo določil metodologijo za vodenje evidenc na področju dela pri delodajalcih, pa bodo morali vsi delodajalci (razen tistih, ki zaposlujejo do 20 zaposlenih) v evidenci zaposlenih delavcev podatek o poklicu obvezno voditi po zdaj veljavni SKP-08.

Eden večjih uporabnikov standardne klasifikacije poklicev je tudi Zavod RS za zaposlovanje (ZRSZ). Ta vodi za potrebe opravljanja nekaterih svojih temeljnih nalog (npr. za posredovanja zaposlitve, za vseživljenjske karijerne orientacije ter za izvajanja ukrepov aktivne politike zaposlovanja) na podlagi svojih področnih pravnih predpisov različne evidence in podatkovne zbirke. Med najpomembnejšimi so evidenca brezposelnih oseb, evidenca iskalcev zaposlitve in evidenca oseb, vključenih v programe aktivne politike zaposlovanja, ter podatkovna zbirka prostih delovnih mest oziroma vrste del; v teh evidencah in podatkovni zbirki vodi različne podatke za analitične in operativne potrebe, med drugim tudi podatek o poklicu po standardni klasifikaciji poklicev.

Na ZRSZ je (vsakokratna veljavna) standardna klasifikacija poklicev temeljno orodje za razvrščanje poklica kot vrste dela, ki ga opravlja posameznik. Uporaba tega orodja zagotavlja skupaj z uporabo orodja za razvrščanje izobrazbe zajem bistvenih lastnosti ponudbe in povpraševanja po delovni sili in je hkrati pogoj za učinkovito izvajanje posredovanja zaposlitev. ZRSZ kodira podatek o poklicu, ki ga je brezposelna oseba opravljala pred nastopom brezposelnosti, in njene poklicne zaposlitvene cilje oziroma poklice, v katerih bo iskala zaposlitev, s pomočjo standardne klasifikacije poklicev. V prijavi prostega delovnega mesta, ki jo ZRSZ-ju sporočajo delodajalci, pa iz opisa del in nalog prostega delovnega mesta s pomočjo te klasifikacije kodira poklic, ki ga delodajalec išče.

ZRSZ bo pri vodenju svojih evidenc in pri drugi operativni uporabi standardne klasifikacije poklicev začel uporabljati zdaj veljavno SKP-08 v letu 2011, in sicer na datum, ko bo treba SKP-08 uvesti in jo začeti uporabljati tudi za nove obrazce M.

2. KONCEPT IN ZGRADBA SKP-08

Na splošno so klasifikacije orodja za organizirano in sistematično obravnavo podatkov. Klasifikacije so pomembne metodološke osnove za izvajanje statističnih raziskovanj, hkrati pa so tudi podlage za povezljivost evidenc, informacijskih sistemov in procesov, saj omogočajo enoten standarden kodni zapis za določeno isto vsebino.

Klasifikacija poklicev je orodje, s katerim se po opredeljenih merilih in pravilih za razvrščanje razvršča podatke o delu, delovnem mestu, poklicu v točno določeno skupino poklicev oziroma v klasifikacijski sistem poklicev.

2.1 KONCEPT SKP-08

Koncept zdaj veljavne različice SKP-08 je tako kot koncept prej veljavne različice SKP-V2 enak konceptu vsakokratne veljavne različice mednarodne standardne klasifikacije ISCO.

Okvir in koncepti, na katerih temelji ISCO-08 so pravzaprav enaki, kot so bili pri oblikovanju ISCO-88. Da bi se zaznane slabosti prejšnje različice v ISCO-08 odpravile, so bile nekatere opredelitve (definicije) konceptov le natančneje izoblikovane, izdelane, prav tako pa so bile natančneje izdelane in dodatno pojasnjene tudi smernice za uporabo teh konceptov pri oblikovanju ISCO-08⁵.

Okvir, ki je uporabljen pri oblikovanju ISCO-08 in torej tudi pri SKP-08, še vedno temelji na dveh glavnih konceptih:

- na **konceptu vrste dela**, ki ga opravlja ena oseba,
- in na **konceptu znanja**, ki je potrebno za opravljanje nalog in dolžnosti v okviru tega dela.

⁵ V tej povezavi je treba še posebej opozoriti na bistveno razliko oz. spremembo pri uporabi koncepta znanja pri gradnji ISCO-08 glede na ISCO-88. Ta sprememba se nanaša na oblikovanje skupin poklicev v strukturi ISCO-08 oz. na obravnavo poklicev, za opravljanje katerih se kvalifikacijske zahteve, izražene s formalno izobrazbo, med državami razlikujejo. Po (spremenjenih/izpopolnjenih) načelih, ki so bila uporabljena pri oblikovanju strukture ISCO-08, je treba dela oz. poklice, ki obsegajo opravljanje enakih nalog, vedno razvrstiti na enako mesto v strukturi (v isto skupino poklicev), četudi se zahteve glede formalne izobrazbe za opravljanje tega dela oz. poklica med državami razlikujejo. Pri oblikovanju nove strukture ISCO-08 (tj. pri umeščanju skupin poklicev v strukturo) so pripravljavci ISCO-08 uporabili naslednja načela, in sicer po navedenem vrstnem redu:

- upoštevano je bilo ujemanje med kompleksnostjo in obsegom nalog in dolžnosti, ki se jih opravlja v okviru določenega poklica, in med opredelitvami (definicijami) posameznih ravni znanj, s poudarkom na primerljivosti (ujemanju) s tipičnimi nalogami in dolžnostmi posamezne ravni znanj;
- kadar so se zahteve glede formalne izobrazbe razlikovale v manjšem številu držav, je bila raven znanja določena glede na zahteve, ki veljajo v večini držav;
- kadar se na podlagi načel pod točko a) in b) ni bilo mogoče odločiti o meji med 1. ravno znanja in 2. ravno znanja, je bila določena 1. raven znanja (v mnogih razvitih državah je sicer zaključitev formalne izobrazbe na 2. ravni po ISCED samoumevna, vendar pa to ne velja za manj razvite države);
- kadar na podlagi uporabe načel a), b) in c) ni bilo mogoče določiti ravni znanja, je bila raven znanja za posamezno skupino poklicev določena na podlagi prevladujočega stanja v razvitih državah (OECD), in sicer ob predpostavki, da bodo take kvalifikacijske/izobrazbene zahteve kmalu postale standard tudi v državah, ki zdaj veljajo za manj razvite.

2.1.1 Koncept dela in opredelitev poklica

Delo je opredeljeno kot skupek nalog in dolžnosti, ki jih opravlja (jih je ali bi jih lahko opravljal) ena oseba, in sicer kot zaposlena ali kot samozaposlena oseba.

Poklic je opredeljen kot skupek del, katerih pglavitne naloge in dolžnosti so si po vsebini in zahtevnosti zelo podobne. Poklic posamezne osebe se lahko opredeli glede na glavno delo (oz. zaposlitev), ki ga oseba trenutno ima (»main job«), glede na njeno dodatno delo (»second job«), glede na delo (oz. zaposlitev), ki ga je imela v preteklosti, ali glede na delo (oz. zaposlitev), ki ga bo imela v prihodnosti.

2.1.2 Koncept znanja in opredelitev posameznih (štirih) ravni znanja

Znanje (»skill«) je opredeljeno kot sposobnost opravljanja nalog in dolžnosti v okviru določenega dela; obsega pa dve razsežnosti: prva je **raven znanja**, druga pa **vrsta znanja**.

Na podlagi teh dveh razsežnosti je oblikovana taksonomija v ISCO-08 (in s tem v SKP-08) oz. se poklice razvršča v skupine poklicev po ISCO-08 oz. po SKP-08.

Raven znanja (»skill level«) je opredeljena kot funkcija – neposredna zahteva kompleksnosti in obsega nalog in dolžnosti v okviru določenega dela oz. poklica. Raven znanja se operativno meri z naslednjimi merili, enim ali več:

- z vsebino (*naravo*) nalog, ki se opravljajo v okviru dela oz. poklica v primerjavi z nalogami in dolžnostmi, ki so kot tipične (značilne) opredeljene za vsako posamezno raven znanja;
- z ravnjo formalne izobrazbe⁶, ki je potrebna za uspešno opravljanje teh nalog in dolžnosti⁷;
- s količino neformalnega učenja iz dela ali predhodnih izkušenj, ki so potrebne za uspešno opravljanje teh nalog in dolžnosti.

Raven znanja se kot merilo za razvrščanje praviloma uporablja le na najvišji hierarhični klasifikacijski ravni, in sicer pri opredelitvi glavne skupine poklicev.

V ISCO-08 so opredeljene oz. uporabljene le štiri ravni znanja, in sicer zaradi izhodiščnega namena, da bi bila klasifikacija uporabljiva v različnih državah oz. v različnih mednarodnih okoljih. Prav tako so tudi v SKP-08 uporabljene le štiri ravni znanja, saj je SKP-08 – kot je že bilo povedano – le v slovensko okolje prenesena (implementirana) klasifikacija ISCO-08.

Vrsta znanja je opredeljena kot funkcija – neposredna zahteva:

- potrebne področja znanja,
- uporabljenega orodja in naprav,
- predmetov dela, s katerimi ali na katerih se dela,
- vrste izdelkov in storitev kot rezultatov opravljenega dela.

⁶ V ISCO-08 so za opredeljevanje formalne izobrazbe uporabljene kategorije po ISCED 1997 (ISCED-1997 – International Standard Classification of Education, United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO), 1997).

⁷ Čeprav se kot pripomoček za opredelitev štirih ravni znanja v ISCO-08 uporabljajo kategorije ISCED-1997, to ne pomeni, da mora biti znanje, ki je potrebno za opravljanje nalog in dolžnosti v okviru določenega dela oz. poklica, pridobljeno le s formalnim izobraževanjem. To znanje je lahko (in v resnici pogosto jè) pridobljeno tudi z neformalnim izobraževanjem in z delovnimi izkušnjami.

V okviru vsake glavne skupine poklicev so dela oz. poklici razvrščeni v enote področnih skupin, v področne skupine poklicev in v podskupine poklicev, in to praviloma z vidika merila vrsta znanja.

Hierarhično umestitev dela oz. poklica v glavno skupino poklicev praviloma določa raven znanja, umestitev dela oz. poklica znotraj glavne skupine poklicev pa vrsta znanja.

Opredelitev posameznih (štirih) ravni znanja

Vsaka od (štirih) ravni znanja je opredeljena s pomočjo naslednjih elementov:

- s *tipičnimi nalogami*, ki se opravljajo na vsaki posamezni ravni znanja;
- z *vrsto potrebnega znanja*,
- s *tipičnimi poklici*, za opravljanje katerih je potrebna posamezna raven znanja.

V SKP-08 so te ravni znanja opredeljene enako kot v ISCO-08. Razlikujejo se le v tem, da je formalna izobrazba (ki praviloma zagotavlja usposobljenost za opravljanje dela oz. poklicev na posamezni ravni znanja) v okviru elementa »*vrsta potrebnega znanja*« v SKP-08 izražena ne le s kategorijami po ISCED 1997, temveč tudi s programi izobraževanja iz slovenskega izobraževalnega sistema; pri tem je v grobem (kolikor je mogoče in glede na konceptualne potrebe klasifikacije poklicev) upoštevana splošna praksa razumevanja in pretvarjanja kategorij slovenskega izobraževalnega sistema v kategorije po ISCED 1997.

V tabeli 1 so podane podrobne opisne opredelitve vseh štirih ravni znanja s pomočjo posameznih elementov: s tipičnimi nalogami, z vrsto potrebnega znanja, izraženega s splošnim opisom, s kategorijami po ISCED 1997 in s kategorijami iz slovenskega izobraževalnega sistema ter s tipičnimi poklici.

V tabeli 2 je prikazana povezava (odnos) med glavnimi skupinami poklicev in ravnmi znanja v SKP-08; ta povezava se nekoliko razlikuje od istovrstne povezave v ISCO-08, in sicer v glavni skupini poklicev 2 Strokovnjaki in v glavni skupini poklicev 3 Tehniki in drugi strokovni sodelavci. V ISCO-08 je predpostavljeno, da je 2. raven znanja tista, ki je potrebna za opravljanje večine poklicev v glavni skupini poklicev 2 Strokovnjaki, in da je 3. raven znanja tista, ki je potrebna za opravljanje večine poklicev v glavni skupini poklicev 3 Tehniki in drugi strokovni sodelavci. V tabeli 2 pa je posebej poudarjeno, da je v SKP-08 za opravljanje nekaterih poklicev (ti niso prevladujoči) v glavni skupini poklicev 2 Strokovnjaki potrebna (le) 3. raven znanja, za opravljanje nekaterih poklicev v glavni skupini 3 Tehniki in drugi strokovni delavci pa (le) 2. raven znanja.

Do teh razlik v odnosu (povezavi) med glavnimi skupinami poklicev in ravnmi znanja med ISCO-08 in SKP-08 prihaja iz naslednjih razlogov:

- ker je v SKP-08 praviloma v celoti ohranjena struktura ISCO-08, čeprav so v slovenskem okolju splošne kvalifikacijske zahteve (in hkrati razpoložljive kvalifikacije) za opravljanje določenih skupin poklicev v glavni skupini poklicev 2 Strokovnjaki in v glavni skupini poklicev 3 Tehniki in drugi strokovni sodelavci nekoliko drugačne od tistih, ki so predpostavljene pri oblikovanju, tj. pri umeščanju skupin poklicev v strukturo ISCO-08;
- deloma pa tudi zaradi na SURS na splošno uveljavljenega načina pretvorbe kategorij slovenskega izobraževalnega sistema v kategorije ISCED 1997.

Opozorilo v povezavi z uporabo merila raven znanja pri oblikovanju ISCO-08 oz. SKP-08

- Čeprav se kot pripomoček za opredelitev štirih ravni znanja uporabljajo kategorije formalne izobrazbe (ISCED-1997 oz. s kategorijami ISCED-a v grobem skladni oz. tem kategorijam primerljivi javno veljavni programi iz slovenskega izobraževalnega sistema), to ne pomeni, da mora biti znanje, ki je potrebno za opravljanje nalog in dolžnosti v okviru določenega dela oz. poklica, pridobljeno le s formalnim izobraževanjem. To znanje je lahko (in dejansko pogosto jè) pridobljeno tudi z neformalnim izobraževanjem in z delovnimi izkušnjami.
- Pri razvrščanju dela oz. poklica v skupine poklicev so pomembne le značilnosti, povezane neposredno z delom, in ne značilnosti osebe, ki to delo opravlja, saj ima lahko oseba v posameznem konkretnem zaposlitvenem primeru višjo ali nižjo raven znanja (formalno izobrazbo) od tiste, ki je predvidena za opravljanje določenega poklicnega dela. Na primer: osebo, ki dela na delovnem mestu, v okviru katerega se opravljajo dela zidarja, je treba razvrstiti v skupino 7112 Zidarji ipd., in sicer neodvisno od tega, ali ima ta oseba formalno izobrazbo za zidarja ali ne, in neodvisno od kakovosti dela (oseba lahko to delo opravlja dobro ali slabo).
- Zahteva glede formalne izobrazbe je le eden od elementov pri ugotavljanju ravni znanja; formalno izobrazbo je treba razumeti kot indikativno merilo. Najpomembnejši element pri ugotavljanju ravni znanja je vsebina (narava) konkretnega dela in ujemanje te vsebine s tipičnimi nalogami, ki so opredeljene za vsako posamezno raven znanja.
- Koncept ravni znanja je uporabljen tako, da je za posamezno skupino poklicev upoštevana raven znanja, ki je praviloma potrebna za uspešno opravljanje del, ki spadajo v to skupino, na začetniški ravni. Raven znanja, ki je zahtevana za t. i. »senjorsko« oz. »mojstrsko« opravljanje istih del ali pa za opravljanje zahtevnejših del v okviru poklica, je lahko višja, kot je splošno zahtevana oz. kot je zahtevana za poklic kot celoto.

Tabela 1: Opredelitev posameznih (štirih) ravni znanja

Raven znanja	Tipične naloge	Splošni opis	Vrsta potrebnega znanja		Tipični poklici
			Formalna izobrazba, ki praviloma zagotavlja uspešno opravljanje večine del oz. poklicev, tipičnih za posamezno raven znanja:		
			po kategorijah ISCED 1997	po kategorijah slovenskega izobraževalnega sistema	
1. raven znanja	<p>Opravljanje enostavnih in rutinskih fizičnih ali ročnih opravil, ki lahko zahtevajo uporabo ročnega orodja, kot so lopate, ali enostavnih električnih naprav, na primer sesalnika za prah.</p> <p>Čiščenje, kopanje, ročno dvigovanje in prenašanje materiala; razvrščanje, pospravljanje in ročno sestavljanje stvari (včasih v okviru mehaniziranih postopkov); upravljanje nemotornih vozil, nabiranje sadja in zelenjave.</p>	<p>Mnogo poklicev na 1. ravni znanja lahko zahteva fizično moč in/ali zdržljivost.</p> <p>Za nekatera dela sta potrebni osnovna bralna in numerična pismenost, vendar dela, za katera se na tej ravni zahtevajo taka znanja, niso prevladujoča.</p>	<p>Za uspešno opravljanje nekaterih del na 1. ravni znanja je lahko potrebna nižja stopnja osnovnošolske izobrazbe (ISCED-97 Level 1).</p> <p>Za nekatera dela je lahko potrebno krajše usposabljanje na delovnem mestu.</p>	<p>Izpolnjena osnovnošolska obveznost.</p>	<p>Čistilci pisarniških prostorov, kuhinjski pomočniki, prenašalci izdelkov, obiralci sadja.</p>
2. raven znanja	<p>Upravljanje strojev in elektronske opreme; upravljanje vozil; vzdrževanje in popraviljanje električne in mehanske opreme; uporaba, naročanje in shranjevanje informacij.</p>	<p>Praviloma je za vse poklice na 2. ravni znanja potrebna sposobnost branja informacij, kot so varnostna opozorila, sestavljanje pisnih poročil o opravljenem delu in pravilno izvajanje enostavnih aritmetičnih izračunov.</p> <p>Za mnoge poklice na tej ravni znanja pa se zahtevajo precej napredna – višja bralna in numerična pismenost in dobre komunikacijske spretnosti.</p> <p>Pri nekaterih poklicih so ta znanja in spretnosti potrebni za opravljanje pretežnega dela nalog.</p> <p>Za mnoge poklice na tej ravni znanja je potrebna precejšnja ročna spretnost.</p>	<p>Končano osnovnošolsko izobraževanja (ISCED-97 Level 2).</p> <p>Za opravljanje nekaterih poklicev je potrebno končanje srednješolskega izobraževanja (ISCED-97 Level 3), ki lahko vključuje znaten del specializiranega poklicnega izobraževanja ter praktičnega usposabljanja.</p> <p>Za opravljanje nekaterih poklicev je lahko potrebno še specifično poklicno izobraževanje po zaključenem srednješolskem izobraževanju, a to še ni višješolsko oz. visokošolsko (ISCED-97 Level 4).</p> <p>V nekaterih primerih so izkušnje in usposabljanje na delovnem mestu lahko nadomestek za formalno izobrazbo.</p>	<p>Končani programi. kot so: 2 do 4-letni programi srednješolskega izobraževanja, ki omogočajo pridobiti izobrazbo, ki je enaka oz. primerljiva z naslednjo: nižja poklicna izobrazba, srednja poklicna izobrazba, srednja splošna izobrazba, srednja strokovna izobrazba.</p>	<p>Mehaniki in serviserji elektronskih naprav, avtomehaniki, vozniki avtobusov, tajnice, računovodski uradniki, šivilje, frizerji, mesarji, prodajalci v trgovinah, policisti.</p>

3. raven znanja	<p>Naloge tipično obsegajo opravljanje kompleksnih tehničnih in praktičnih nalog, ki zahtevajo obsežno faktografsko, tehnično in proceduralno znanje iz določenega specializiranega področja.</p> <p>Primeri nalog: zagotavljanje usklajenosti z zdravstvenimi, varnostnimi in drugimi predpisi; priprava podrobnih ocen količin in stroškov materiala in dela za določene projekte; koordinacija, nadziranje, kontrola, in načrtovanje razporeda aktivnosti drugih delavcev; izvajanje tehniških opravil kot podpore strokovnjakom.</p>	<p>Za opravljanje poklicev na 3. ravni znanja so potrebni visoka raven bralne in matematične pismenosti in dobre medosebne komunikacijske spretnosti.</p> <p>To znanje lahko vključuje sposobnost razumevanja kompleksnih pisnih gradiv, pripravo faktografskih poročil in verbalno komunikacijo v oteženih okoliščinah.</p>	<p>Končan krajši oz. 1- do 3-letni študij, ki sledi končanemu srednješolskemu izobraževanju (ISCED-97 Level 5B).</p> <p>V nekaterih primerih lahko formalno izobraževanje nadomestijo obsežne relevantne delovne izkušnje in daljše usposabljanje na delovnem mestu .</p>	<p>Končani programi, kot so: višješolski oz. višješolski strokovni programi ter visokošolski strokovni programi, ki omogočajo pridobiti izobrazbo, ki je po ravni primerljiva z naslednjo: višješolska izobrazba, višješolska strokovna izobrazba, visokošolska strokovna izobrazba.</p>	<p>Ortopedski tehnologi, tehniki za nadzor procesov in naprav, borzni posredniki, poslovne sekretarke, tehniki za računalniška omrežja in sisteme.</p>
4. raven znanja	<p>Naloge tipično obsegajo opravljanje nalog, ki zahtevajo reševanje kompleksnih problemov, kreativnost in sprejemanje odločitev na podlagi obsežne količine teoretičnega in faktografskega znanja iz specializiranega področja.</p> <p>Opravljanje nalog običajno vključuje analize in raziskovanja, ki povečujejo obseg celotnega človeškega znanja na posameznih področjih.</p> <p>Primeri nalog: postavljanje diagnoz in zdravljenje bolezni, prenašanje znanja drugim osebam, oblikovanje struktur ali strojev ter procesov gradnje in proizvodnje.</p>	<p>Za opravljanje poklicev na 4. ravni znanja so potrebne razširjena raven bralne in matematične pismenosti, včasih na zelo visoki ravni, ter odlične medosebne komunikacijske spretnosti.</p> <p>To znanje običajno vključuje sposobnost razumevanja kompleksnih pisnih gradiv in sposobnost sporočanja (podajanja) kompleksnih zamisli v medijih, kot so: knjige, slike, predstave, poročila in ustne predstavitve.</p>	<p>Končan 3- do 6-letni študij na visokošolskih institucijah, ki omogoča pridobiti prvo ali nadaljnje diplome – kvalifikacije (ISCED-97 level 5A or higher).</p> <p>V nekaterih primerih lahko ekstenzivne delovne izkušnje in usposabljanje na delovnem mestu lahko nadomestijo formalno izobrazbo.</p> <p>V nekaterih primerih so lahko ob formalni izobrazbi dodatno zahtevane še delovne izkušnje in usposabljanje na delovnem mestu .</p> <p>V mnogih primerih je ustrezna formalna izobrazba obvezen pogoj za vstop v poklic.</p>	<p>Končani programi, kot so: visokošolski univerzitetni dodiplomski in podiplomski programi, ki omogočajo pridobiti izobrazbo, ki je po ravni primerljiva z naslednjo: visokošolska univerzitetna izobrazba; magisterij in doktorat znanosti.</p>	<p>Arhitekti, inženirji gradbeništva, zdravniki, učitelji, sodniki, sistemski inženirji, razvijalci programske opreme, finančni menedžerji.</p>

Tabela 2: *Ravni znanja, ki praviloma zagotavljajo opravljanje del oz. poklicev v posameznih glavnih skupinah poklicev po SKP-08*

Glavna skupina poklicev po SKP-08		Raven znanja po SKP-08
1	Zakonodajalci, visoki uradniki, menedžerji	4. raven znanja, 3. raven znanja
2	Strokovnjaki	4. raven znanja, 3. raven znanja
3	Tehniki in drugi strokovni sodelavci	3. raven znanja, 2. raven znanja
4	Uradniki	2. raven znanja
5	Poklici za storitve, prodajalci	2. raven znanja
6	Kmetovalci, gozdarji, ribiči, lovci	2. raven znanja
7	Poklici za neindustrijski način dela	2. raven znanja
8	Upravljalci strojev in naprav, industrijski izdelovalci in sestavljavci	2. raven znanja
9	Poklici za preprosta dela	1. raven znanja
0	Vojaški poklici	4. raven znanja, 3. raven znanja, 2. raven znanja

2.2 ZGRADBA SKP-08

2.2.1 Klasifikacijska struktura in kodne oznake

SKP-08 (oz. ISCO-08) je zgrajena tako, da se dela oz. poklici združuje v eno od 430 (oz. v ISCO-08 v eno od 436) t. i. enot področnih skupin poklicev na najpodrobnejši ravni klasifikacijske hierarhije. Izhodiščni cilj oz. namen izdelave klasifikacije poklicev je namreč ta, da je mogoče vsa dela razvrstiti v eno (in samo eno) od teh enot področnih skupin poklicev. Na splošno je vsaka taka enota področne skupine poklicev sestavljena iz nekaj del oz. poklicev, ki so si zelo podobni po ravni in vrsti znanja, ki je potrebno za njihovo opravljanje. Enote področnih skupin poklicev se nadalje združujejo v področne skupine poklicev, te v podskupine poklicev, podskupine poklicev pa v glavne skupine poklicev na temelju koncepta ravni znanja in vrste znanja.

Zdaj veljavna SKP-08 ima tako kot ISCO-08 štiri klasifikacijske ravni. Shema strukture in kodnih oznak skupin poklicev po SKP-08 je prikazana v tabeli 3.

Tabela 3: *Shema strukture in kodnih oznak skupin poklicev po SKP-08*

Klasifikacijska raven	Ime klasifikacijske ravni	Vzorec klasifikacijske ravni (kode)
Prva	Glavne skupine poklicev	1
Druga	Podskupine poklicev	12
Tretja	Področne skupine poklicev	123
Četrta	Enote področnih skupin	1234

Vsaka skupina poklicev je označena z besedno oznako oz. z imenom (s t. i. deskriptorjem) ter z enoznačno številčno kodno oznako. Glavne skupine poklicev so označene z 1-mestno kodno oznako (kodo), podskupine poklicev z 2-mestno kodo, področne skupine poklicev s 3-mestno kodo, enote področnih skupin poklicev pa s 4-mestno kodo.

Če v posameznih primerih določena klasifikacijska raven ni dodatno razčlenjena, je za zadnje mesto v kodni oznaki na naslednji nižji klasifikacijski ravni uporabljena »0«. Tako je na primer oznaka za *enoto področne skupine Veterinarji »2250«*, ker se *področna skupina poklicev 225 Veterinarji* nadalje ne členi (ni razčlenjena na (več) enot področnih skupin poklicev).

Ko ima enota področne skupine značaj t. i. »rezidualne« – »preostale« skupine, ima praviloma enako ime kot področna skupina, dodan pa je izraz oz. oznaka: »drugo« ali pa »d. n.«, kar pomeni »drugje nerazporejeno«, v številčni kodni oznaki je v takem primeru na zadnjem mestu »9« (na primer: *področna skupina poklicev 143 Menedžerji v drugih storitvah* je nadalje razčlenjena na tri enote področnih skupin, z naslednjimi imeni skupin poklicev in kodnimi oznakami: *1431 Menedžerji športnih, rekreativnih in razvedrilnih centrov*, *1432 Menedžerji turističnih in potovalnih agencij*, *1439 Menedžerji v drugih storitvah, d. n.*).

V povezavi s kodnimi oznakami skupin poklicev po SKP-08 je treba opozoriti, da so se v določenih primerih spremenile tudi kodne oznake za skupine poklicev po SKP-08, ki se vsebinsko glede na SKP-V2 niso spremenile; v teh primerih so te spremembe posledica strukturnih sprememb okoliških skupin poklicev v sami ISCO-08.

2.2.2 Pojmovanje in poimenovanje poklicev oz. skupin poklicev

Ne glede na to, da v SKP-08 zadnje klasifikacijske ravni ne tvorijo več poklici, temveč t. i. enote področnih skupin poklicev, označene s 4-mestnimi kodami, ostaja posredno poklic oz. delo, ki ga opravlja ena oseba (glej opredelitve – definicije v točki 2.1 Koncept SKP-08, temeljni gradnik SKP-08). Poimenovanja del, delovnih mest oz. poklicev so po novem enote v Kodirnem seznamu SKP-08, ki je ključni pripomoček za enotno razumevanje in uporabo SKP-08. S tega vidika relevantnost pojmovanja in poimenovanje poklicev oz. skupin poklicev v SKP-08 glede na SKP-V2 ni postala manj pomembna, zato bo v nadaljevanju besedila Metodoloških pojasnilih SKP-08 podan povzetek nekaterih razlag in rešitev, ki so bile sicer pripravljene že za prvo oz. prej veljavno SKP-V2.

Pojmovanje in poimenovanje poklicev in skupin poklicev je pri pripravi prve oz. prej veljavne SKP-V2 povzročilo precej težav. Dejavniki, ki so vplivali na to še niso povsem odpravljeni, zato se pri uporabi vsakokratne veljavne standardne klasifikacije poklicev na operativni ravni še vedno lahko pojavljajo posamezne težave.

Trdno zakoreninjeno pojmovanje poklica v Sloveniji je namreč enačilo poklic z nazivom izobrazbe oz. s strokovnim in znanstvenim naslovom. V tem smislu je bil poklic nekaj, kar si je oseba pridobila s šolanjem, in to jo je spremljalo ves čas kot njena osebna značilnost. V prejšnjem pretežno netržnem gospodarstvu z visoko stopnjo zaposlenosti je veliko zaposlenih veliko let opravljalo enako delo na istem delovnem mestu. Zato razlikovanje med kvalifikacijo/izobrazbo in delom, ki ga nekdo opravlja, ni predstavljalo pomembnejšega analitičnega problema. S prestrukturiranjem slovenskega gospodarstva, pod vplivom tržnih zakonitosti se številna delovna mesta zapirajo, postopoma se pojavljajo nova dela, posamezniki so vedno pogosteje prisiljeni zamenjavati zaposlitve in s tem velikokrat tudi poklic. Tako izhaja iz dejanskih razmer (ne le iz potreb po poenotenju (harmonizaciji) slovenskih standardov in metodologije z mednarodnimi) nujna potreba po ločitvi dveh pojmov – kvalifikacije/izobrazbe ter poklica kot vrste dela, ki ga posameznik opravlja. **Po končanem izobraževalnem programu določene stopnje izobraževanja posameznik pridobi naziv izobrazbe oz. strokovni ali znanstveni naslov, in ne poklica.** V skladu s konceptom klasifikacije pa posameznika razvrstimo v poklic oz. v skupino poklicev glede na zahtevnost, kompleksnost, vrsto in druge značilnosti nalog in dolžnosti, ki jih opravlja v svojem delu. Poklicna usmeritev – naravnost je torej nekaj drugega kot sam poklic na trgu dela, in poklica ni mogoče enostavno enačiti z nazivom izobrazbe oz. s strokovnim/znanstvenim naslovom.

Težav pa ni povzročalo le pojmovanje poklica, temveč tudi poimenovanje del, poklicev oz. skupin poklicev. V nadaljevanju so pojasnjene nekatere še vedno aktualne rešitve.

Opisno opredeljevanje imen poklicev

Velikokrat se je v realnem delovnem okolju za imena poklicev ustalila le uporaba poklicne kvalifikacije oziroma naziva izobrazbe, pridobljenega po končani šoli (na primer: ekonomski tehnik, dipl. inž. kemije). Če je mogoče, je v takšnih primerih ime poklica v klasifikaciji opisno opredeljeno (na primer: referent za ..., uradnik za ..., tehnolog za ...) ali pa je uporabljeno ime, ki izraža in povzema vrsto del (na primer: davkar, receptor, notar, skrbnik podatkovnih baz, redaktor). V primerih, ko to ni mogoče oziroma to ni smiselno in je naziv izobrazbe enak imenu poklica, je to ujemanje ohranjeno (na primer: avtomehanik – naziv, pridobljen s srednjo poklicno izobrazbo, in avtomehanik – ime poklica).

Termin inženir

Termin inženir je praviloma uporabljen le v povezavi s tistimi poklici, pri katerih so za opravljanje del potrebna znanja s področja inženirstva, ki temeljijo na matematiki, fiziki in računalništvu (primer: inženirji gradbeništva, inženirji elektronike ipd.). Standardna klasifikacija poklicev v največji možni meri pojmuje inženirske poklice v skladu z ISCO-88 oz. ISCO-08 in z mednarodnimi standardi v zvezi z zahtevami za priznanje naziva inženir, kot jih opredeljuje Zveza evropskih nacionalnih združenj inženirjev – FEANI. Oblikovanje tovrstnih mednarodnih standardov je zahteva trga dela, vse večjega pretoka delovne sile, konkurenčnosti in zahtevane kakovosti opravljenega dela. V standardni klasifikaciji poklicev so inženirski poklici v glavnini vključeni v glavno skupino poklicev 2 Strokovnjaki, za katero velja, da je za večino nalog in dolžnosti te skupine potrebno znanje, ki ga praviloma zagotavljajo programi do- in podiplomskega visokošolskega izobraževanja oziroma programi, ki so primerljivi s temi programi.

Termin tehnik

V glavno skupino poklicev 3 Tehniki in drugi strokovni sodelavci so razvrščeni poklici tehnikov. V standardni klasifikaciji poklicev se nanaša termin tehnik na poklice, ki zahtevajo obvladovanje posebnih tehnik in spretnosti delovnega področja. To pomeni, da poklic tehnika za fiziko v konkretnih okoliščinah oziroma v skladu z zahtevami delodajalca lahko opravlja oseba, ki je npr. po izobrazbi elektrotehnik, kemijski tehnik, inženir elektrotehnike, inženir matematike, diplomirani inženir fizike (VS) ipd. Poklici tehnikov v standardni klasifikaciji poklicev tako niso niti posredno vezani samo na štiriletno srednješolsko izobrazbo in še manj zgolj na določen šolski program.

Tujke

Imena za nekatere poklice se v delovnem okolju uporabljajo v tujem jeziku (na primer somilie, manager). V takih primerih je ime tudi poslovenjeno, v kodirni seznam standardne klasifikacije poklicev sta tako uvrščeni obe imeni (na primer ime poklica urejevalec/urejevalka žetonov v igralnicah in (žargonski) sopomenski izraz »chiper«). Primernege slovenskega termina za tuje ime poklica manager ni bilo, zato je bila prevzeta beseda menedžer, vendar govorno in pisno poslovenjena (tj. prilagojena pravilom slovenskega knjižnega jezika).

Moška in ženska oblika poimenovanj del, delovnih mest oz. poklicev in skupin poklicev

Zaradi uresničevanja načela o enakovredni uporabi oblik za moški in ženski spol v slovenskem jeziku so v SKP-08 tako kot v prej veljavni SKP-V2 vsa imena skupin poklicev (deskriptorji), ki so del strukture SKP-08, navedena v obliki za moški in v obliki za ženski spol. Razen redkih izjem so v oblikah za oba spola zapisana tudi poimenovanja enot – tj. poimenovanja del, delovnih mest oz. poklicev, ki so vključena v Kodirni seznam SKP-08.

3. SESTAVNI DELI SKP-08 OZIROMA PRIPOMOČKI ZA NJENO UPORABO

Zdaj veljavno SKP-08 tako kot prej veljavno SKP-V2 sestavljajo poleg same strukture oz. hierarhičnega klasifikacijskega sistema skupin poklicev še: opisi skupin poklicev, kodirni seznam poklicev in pretvorniki. Do spremembe pa je prišlo v pravnem statusu in v obliki (opredmetenju) teh sestavnih delov.

Po uredbi, s katero je bila uveljavljena SKP-V2, so bili opisi skupin poklicev in pretvorniki hkrati tudi sestavni del te uredbe; to je pomenilo, da jih je treba spreminjati oz. dopolnjevati po enakem pravnoorganizacijskem postopku kot samo strukturo standardne klasifikacije poklicev in besedilo uredbe. Po uredbi, s katero je bila uveljavljena SKP-08, pa ti deli SKP-08, niso več sestavni del uredbe.

Skladno z določbami uredbe o SKP-08 so splošna metodološka pojasnila SKP-08, opisi skupin poklicev po SKP-08, kodirni seznam poklicev po SKP-08 in pretvorniki opredeljeni kot pripomočki za lažjo in bolj enotno uporabo SKP-08. Uredba le določa, da jih SURS pripravi in javno objavi na svoji spletni strani.

Uporaba klasifikacij na splošno ni preprosta; pogosta je težava enotnega razumevanja klasifikacijskih kategorij in konkretnega razvrščanja enot. Zaradi tega klasifikacije oziroma njihovo uvedbo in uporabo praviloma podpirajo dodatni elementi, kot so: priročniki za uporabo oz. metodološka pojasnila z opisi klasifikacijskih kategorij, kodirni sezname («coding index»), računalniško podprti sistemi za kodiranje ipd.

Skladno z določili uredbe o SKP-08 je SURS ključne pripomočke v njihovi osnovni različici že pripravil, v sodelovanju s pristojnimi in zainteresiranimi institucijami pa jih bo izpopolnjeval oz. vzdrževal.

Na SURS-ovi spletni strani <http://www.stat.si/klasje/> so dostopni naslednji pripomočki za uporabo SKP-08:

- *Metodološka pojasnila SKP-08* (tj. ta dokument),
- *Opisi skupin poklicev v SKP-08 (in sicer v okviru e-iskalnika SKP-08)*,
- *Kodirni seznam SKP-08 (in sicer v okviru e-iskalnika SKP-08)*,
- *Pretvorniki* (Pretvornik med SKP-08 in ISCO-08, Pretvornik med SKP-V2 in SKP-08 na najnižji klasifikacijski ravni).

V nadaljevanju besedila sledijo v posameznih vsebinskih točkah kratka pojasnila k opisom skupin poklicev po SKP-08, kratki povzetki opisov glavnih skupin poklicev po SKP-08, pojasnila v zvezi z vsebino, obliko in uporabo Kodirnega seznama SKP-08 in kratka pojasnila o glavnih pretvornikih.

3.1 OPISI SKUPIN POKLICEV V SKP-08

Opisi skupin poklicev v SKP-08 temeljijo na opisih skupin poklicev v ISCO-08 (prevod »definitions of groups« po ISCO-08 iz angleškega jezika, glej točko 6. Viri). Le v nekaterih posameznih primerih (pri preoblikovanih oz. pri dodatno vključenih novih nacionalnih skupinah poklicev) so opisi skupin poklicev prilagojeni nacionalnim posebnostim ali so v celoti pripravljeni na novo.

Opisi skupin poklicev vsebujejo kratke opise najznačilnejših nalog oz. tipičnih vrst del, značilnih za poklice, razvrščene v posamezne skupine poklicev. Opisu skupin poklicev na najnižji klasifikacijski ravni so dodani tudi primeri poklicev, ki se razvrščajo v posamezno skupino (to je rubrika Sem spada), primeri podobnih poklicev, ki se razvrščajo v ustrezne druge skupine (to je rubrika Sem ne spada) ter opombe. V opombah so dodatno pojasnjene razlike oz. meje med posameznimi podobnimi skupinami poklicev; to naj bi odpravilo možnost za morebitne zamenjave skupin poklicev.

Opisi skupin poklicev so eden od ključnih pripomočkov za razvrščanje del, delovnih mest ali poklicev v skupine poklicev po veljavni standardni klasifikaciji poklicev.

3.1.1 Kratak opis glavnih skupin poklicev v SKP-08

Glavna skupina poklicev 1 Zakonodajalci, visoki uradniki, menedžerji

Zakonodajalci, visoki uradniki, menedžerji načrtujejo, usmerjajo, usklajujejo in ocenjujejo splošne dejavnosti podjetij, vlad in drugih organizacij ali organizacijskih enot v teh organizacijah ter oblikujejo in pregledujejo njihove politike, zakone, pravila in predpise. Za opravljanje večine del oz. poklicev te glavne skupine poklicev je potrebno znanje na 3. ali na 4. ravni znanja.

Glavna skupina poklicev 2 Strokovnjaki

Strokovnjaki s svojim delom povečujejo obstoječi obseg znanja, razvijajo znanstvene in umetniške zamisli in teorije, te sistematično poučujejo, lahko pa so zaposleni v kakršnikoli kombinaciji teh treh aktivnosti. Za opravljanje večine del oz. poklicev te glavne skupine poklicev je potrebno znanje na 4. ravni znanja, v manjšem obsegu je za opravljanje nekaterih del oz. poklicev te glavne skupine poklicev potrebno znanje, ki ustreza 3. ravni znanja.

Glavna skupina poklicev 3 Tehniki in drugi strokovni sodelavci

Tehniki in drugi strokovni sodelavci/tehnice in druge strokovne sodelavke izvajajo večinoma tehnična in podobna dela, povezana z raziskavami in uporabnostjo znanstvenih ali umetniških pojmov in delovnih metod ter vladnih ali poslovnih predpisov. Za opravljanje večine del oz. poklicev te glavne poklicne skupine je potrebno znanje, ki ga praviloma zagotavlja 3. raven znanja, v manjšem obsegu je za opravljanje nekaterih del oz. poklicev te glavne skupine poklicev potrebno znanje, ki ustreza 2. ravni znanja.

Glavna skupina poklicev 4 Uradniki

Uradniki zapisujejo, organizirajo, shranjujejo, izračunavajo in dostopajo do podatkov ter opravljajo uradniška dela v zvezi z denarnimi posli, z urejanjem potovanj, s posredovanjem informacij in s sestanki. Za opravljanje večine del oz. poklicev te glavne skupine poklicev je potrebno znanje na 2. ravni znanja.

Glavna skupina poklicev 5 Poklici za storitve, prodajalci

Poklici za storitve, prodajalci opravljajo osebne storitve in storitve varovanja na potovanjih, v gospodinjstvih, pri preskrbi, pri osebni negi ter storitve varstva pred požari in nezakonitimi dejanji, izvajajo demonstracije in prodajajo blago v trgovinah na debelo in na drobno ter v podobnih ustanovah, na stojnicah ali po domovih. Za opravljanje večine del oz. poklicev te glavne skupine poklicev je potrebno znanje na 2. ravni znanja.

Glavna skupina poklicev 6 Kmetovalci, gozdarji, ribiči lovci

Kmetovalci, gozdarji, ribiči, lovci gojijo in pridelujejo poljske pridelke ali gojijo sadje in pridelke grmičevja, nabirajo divje sadeže in rastline, redijo, oskrbujejo ali lovijo živali, proizvajajo vrsto živalskih proizvodov, urejajo, ohranjajo in izrabljajo gozdove, gojijo ali lovijo ribe in gojijo ali lovijo mehkužce, rake, školjke, da bi si zagotovili hrano, dom in prihodke zase in za svoja gospodinjstva. Za opravljanje večine del oz. poklicev te glavne skupine poklicev je potrebno znanje, ki ga praviloma zagotavlja 2. raven znanja.

Glavna skupina poklicev 7 Poklici za neindustrijski način dela

Delavci s poklici za neindustrijski način dela uporabljajo svoja posebna znanja in veščine na področjih gradnje in vzdrževanja zgradb, oblikujejo kovine, postavljajo kovinske konstrukcije, nastavljajo strojna orodja ali izdelujejo, montirajo, vzdržujejo in popravljajo stroje, opremo ali orodja, opravljajo tiskarska dela, izdelujejo ali predelujejo živila, tekstilne, lesene, kovinske in druge izdelke, vključno z rokodelskimi izdelki.

Delo opravljajo ročno ali z ročnim ali katerim drugim orodjem, ki je namenjeno za zmanjšanje fizičnega napora in za določena dela potrebnega časa ter za izboljšanje kakovosti izdelkov. Dela zahtevajo poznavanje vseh stopenj proizvodnega procesa, uporabljenih materialov in orodij ter lastnosti in namena končnega izdelka. Za opravljanje večine del oz. poklicev te glavne skupine poklicev je potrebno znanje, ki ga praviloma zagotavlja *2. raven znanja*.

Glavna skupina poklicev 8 Upravljalci strojev, industrijski izdelovalci in sestavljalci

Upravljalci strojev in naprav, industrijski izdelovalci in sestavljalci upravljajo in nadzirajo industrijske in kmetijske stroje in naprave na mestu ali z daljave, vozijo in upravljajo vlake, motorna prevozna sredstva in premične stroje in naprave ali pa sestavljajo izdelke iz sestavnih delov v skladu s točno določenimi specifikacijami in postopki dela.

Opravljanje poklicev zahteva izkušnje in poznavanje industrijskih in kmetijskih strojev in naprav. Prav tako se morajo upravljalci prilagoditi tehničnim inovacijam. Za opravljanje večine del oz. poklicev te glavne skupine poklicev je potrebno znanje, ki ga praviloma zagotavlja *2. raven znanja*.

Glavna skupina poklicev 9 Poklici za preprosta dela

Poklici za preprosta dela vključujejo preprosta in rutinska dela, ki jih delavci/delavke opravljajo s preprostim ročnim orodjem in pogosto s precejšnjim fizičnim naporom. Za opravljanje del oz. večine poklicev te glavne skupine poklicev je potrebno znanje na *1. ravni znanja*.

Glavna skupina poklicev 0 Vojaški poklici

Vojaški poklici vključujejo vsa delovna mesta vojaških oseb – pripadnikov oboroženih sil. V poklicne skupine v okviru glavne skupine poklicev 0 Vojaški poklici so vključeni ne le poklici, vezani na vojaške »rodove« (na primer: častniki inženirstva; podčastniki protizračne obrambe, ipd.), temveč tudi poklici častnikov, podčastnikov in vojakov t. i. služb in štabnih funkcij (na primer: častniki za zdravstveno oskrbo, podčastniki za kadrovske zadeve ipd.) ter pripadniki rezervne sestave, kadar so vpoklicani v vojaško službo.

V to glavno skupino poklicev so vključena dela oz. poklici, ki se opravljajo na različnih zahtevnostnih ravneh, zato so tudi ravni za opravljanje posameznih poklicev potrebnega znanja različne (*2., 3. in 4. raven znanja*).

3.2 KODIRNI SEZNAM SKP-08 IN E-ISKALNIK SKP-08

3.2.1 Namen, vsebina in opredmetenje Kodirnega seznama SKP-08

Kodirni seznam SKP-08 je pripomoček za lažjo in bolj enotno uporabo SKP-08. S pomočjo Kodirnega seznama SKP-08 naj bi različni uporabniki konkretno delo, delovno mesto oz. poklic lažje in hitreje razvrstili v ustrezno skupino poklicev po SKP-08.

V vsebinskem smislu Kodirni seznam SKP-08 tvorijo skupine poklicev na najnižji hierarhični klasifikacijski ravni po SKP-08 (tj. enote področnih skupin poklicev, označene s 4-mestno kodo), v katere so na podlagi strokovne presoje ustrezno vključene enote, kot so:

- *imena poklicev iz prej veljavne SKP-V2*
(to so poklici, ki so bili v prej veljavni SKP-V2 označeni s 7-mestno kodo; v Kodirni seznam SKP-08 niso prevzeti tisti poklici iz SKP-V2, za katere je bilo ugotovljeno, da so zastareli ali kako drugače neustrezni);
- *t. i. vključitve iz prej veljavne SKP-V2*
(to so sopomenke za imena poklicev iz SKP-V2 ter imena del kot podrobnejših razdrobitev poklica v smislu oženja področja ali predmeta dela, povezanega s poklicem iz SKP-V2; v Kodirni seznam SKP-08 niso prevzete tiste *vključitve iz SKP-V2*, ki so bili prepoznane za preživele oz. zastarele ali kako drugače neustrezne);
- *novе enote z novimi imeni del, delovnih mest oz. poklicev, ki jih v prej veljavni SKP-V2 (še) ni bilo.*

Kodirni seznam SKP-08 ni sestavni del uredbe o SKP-08; to pomeni, da dopolnjevanja in spreminjanje enot v Kodirnem seznamu SKP-08 ni treba opravljati po pravnoorganizacijskem postopku, ki je določen za pravne predpise, ki jih sprejema Vlada RS. Kodirni seznam SKP-08 bo tako SURS v sodelovanju z zainteresiranimi institucijami, predvsem z ZRSZ in s Centrom RS za poklicno izobraževanje, lahko posodabljal pogosteje.

Kodirni seznam SKP-08 je opredmeten v računalniško podprti statistični podatkovni zbirki, ki obsega podatke o SKP-08, o Kodirnem seznamu SKP-08 in druge podatke, potrebne za izvajanje zastavljenih funkcij, med drugim predvsem za delovanje posebne računalniške aplikacije t. i. e-iskalnika SKP-08.

3.2.2 Namen in uporaba e-iskalnika SKP-08

E-iskalnik SKP-08 je spletna aplikacija, namenjena za pomoč pri kodiranju oz. razvrščanju konkretnega dela, delovnih mest oz. poklicev v skupine poklicev po SKP-08.

Z uporabo e-iskalnika SKP-08 se lahko konkretnemu delu, delovnemu mestu ali poklicu, ki se ga želi kodirati po SKP-08, kodo določi na dva načina:

- z iskanjem po ključnih besedah,
- z iskanjem po strukturi SKP-08.

V okenca e-iskalnika vpišemo zahtevane podatke (iskanje po ključnih besedah) ali jih po korakih izberemo iz ponujenega nabora (iskanje po strukturi). E-iskalnik SKP-08 prikaže z iskalnimi pogoji ujemajoče se enote iz Kodirnega seznama SKP-08 s pripadajočo 4-mestno kodo po SKP-08.

Od vseh ponujenih rezultatov (imen enot s kodami) se uporabnik odloči za tistega, ki se najbolj ujema s konkretnim delom, delovnim mestom ali poklicem, ki ga kodira. Pri dokončni presoji o ustreznosti 4-mestne kode SKP-08 si uporabnik lahko pomaga še z opisi skupin poklicev, ki vsebujejo kratek opis tipičnih del in nalog, značilnih za posamezno skupino poklicev. Do opisov skupin poklicev se dostopa s klikom na posamezno kodo SKP-08 v vrnjenih rezultatih.

E-iskalnik prikazuje enote iz Kodirnega seznama SKP-08, to so imena oz. nazivi del, delovnih mest, poklicev, sopomenke ter imena iz tujih jezikov, če se ta dejansko uporabljajo v delovnem okolju. Vsaka enota je v Kodirnem seznamu SKP-08 razvrščena v ustrezno skupino poklicev po SKP-08 oz. ima določeno 4-mestno kodo po SKP-08.

E-iskalnik SKP-08 trenutno prikazuje le določeno začetno število imen del, delovnih mest ali poklicev; postopoma se bo to število dopolnjevalo, obenem pa se bo povečala tudi možnost, da se neposredno z iskanjem po ključnih besedah določi koda po SKP-08 konkretnemu posameznemu delu, delovnemu mestu ali poklicu. Poudariti pa je treba, da namen e-iskalnika ni, da bi postal vseobsegajoči popis delovnih mest, temveč le, da je čim učinkovitejši pripomoček za lažjo in enotnejšo uporabo SKP-08.

E-iskalnik SKP-08 in podrobnejša navodila za uporabo e-iskalnika SKP-08 so dostopna na spletnem naslovu Statističnega urada RS: <http://www.stat.si/skp/>

3.3 PRETVORNIKI

Pretvorniki (tj. povezovalne tabele) omogočajo primerjanje statističnih podatkov, ki so zbrani in predstavljeni z uporabo različnih klasifikacij. Pretvorniki med klasifikacijami so pripomočki, s pomočjo katerih pretvorimo kategorije izvorne različice klasifikacije v ciljno različico klasifikacije.

Pretvorniki, vezani na SKP-08, so objavljeni na spletni strani SURS-a pod rubriko Klasifikacije (Klasje), in sicer na naslovu: <http://www.stat.si/klasje/>

3.3.1 Pretvornik med SKP-V2 in SKP-08

SURS se je priprave pretvornika lotil pragmatično, saj so bile v SKP-08 glede na SKP-V2 izvedene številne strukturne spremembe (poklici oz. skupine poklicev so bili razdeljeni, združeni, dodani, izločeni). Pripravil je posebno povezovalno tabelo z naslovom *Pretvornik med SKP-V2 in SKP-08 na najnižji klasifikacijski ravni*, v kateri je prikazal povezave med kategorijami po SKP-V2 in kategorijami po SKP-08. Pretvorba podatkov se s pomočjo prikazanih povezav lahko izvede na dva načina, po t. i. enoličnem ali po t. i. večličnem načinu:

- po prvem, t. i. enoličnem načinu se vsi podatki pretvorijo po razmerju kategorij 1 : 1. Enolični način pretvorbe temelji na poenostavljeni predpostavki, da je vsaka posamezna kategorija po SKP-V2 povezana le z eno kategorijo po SKP-08, in sicer bodisi po načelu vsebinske skladnosti bodisi po načelu pretežnosti, ki je bila ugotovljena s pomočjo statističnih podatkov (zlasti podatkov iz SRDAP). Pretvorba podatkov se po enoličnem načinu praviloma izvaja le v statističnih raziskovanjih oz. takrat, kadar so na razpolago le kode po SKP-V2, drugi potrebni podatki, na primer opisi vsebine dela, ki so bili dejanski predmet razvrščanja po SKP-V2, pa ne;
- po drugem, t. i. večličnem načinu se del podatkov pretvori po razmerju kategorij 1 : 1, del pa po razmerju kategorij 1 : N. Večlični način pretvorbe temelji na upoštevanju vseh možnih povezav med kategorijami. Tako se kategorije po SKP-V2, ki bi se sicer po načelu pretežnosti (in ne po načelu vsebinske skladnosti!) po enoličnem načinu pretvorbe pretvorile le v eno kategorijo po SKP-08, po večličnem načinu pretvorbe (in glede na dejansko vsebino) pretvorijo še v druge kategorije po SKP-08. Pretvorba se po večličnem načinu izvaja v vseh tistih okoljih, v katerih so poleg kode po SKP-V2 na razpolago tudi podatki o vsebini dela oz. o delovnih mestih, ki so predmet razvrščanja po SKP-V2 oz. po SKP-08.

Povezovalna tabela (pretvornik) velja za najnižjo klasifikacijsko raven, tj. za kategorije, označene po SKP-V2 s 7-mestnimi kodami, in za kategorije, označene po SKP-08 s 4-mestnimi kodami. V povezovalni tabeli so dodani tudi opombe, pojasnila in napotki za pretvorbo posameznih kategorij, in sicer v primerih oz. za tiste kategorije, za katere je imel SURS na voljo ustrezne informacije.

3.3.2 Pretvornik med SKP-08 in ISCO-08

Ker je SKP-08 v bistvu prenos (implementacija) mednarodne standardne klasifikacije ISCO-08 v slovensko okolje, je pretvorba med SKP-08 in ISCO-08 enostavnejša, saj se je že pri pripravi SKP-08 skušalo skoraj povsem slediti strukturi ISCO-08. Nekaj manjših nacionalnih prilagoditev je bilo v SKP-08 izvedenih le na najnižji klasifikacijski ravni SKP-08, pri skupinah poklicev, označenih s 4-mestnimi kodami (dodanih je bilo nekaj novih nacionalnih skupin poklicev; iz ISCO-08 v SKP-08 niso bile prevzete nekatere skupine poklicev, ki niso značilne za slovensko okolje; glej točko 5.2 Spremembe v strukturi med SKP-08 in ISCO-08).

Pretvornik med SKP-08 in ISCO-08 je pripravljen za pretvorbo kategorij na vseh klasifikacijskih ravneh. Namenjen je za uporabo v statističnih raziskovanjih oz. za pomoč pri statističnem sporočanju podatkov o poklicih mednarodnim institucijam. Dejanska pretvorba je potrebna le na najnižji klasifikacijski ravni – tj. pri skupinah poklicev, označenih s 4-mestnimi kodami, in sicer zaradi že omenjene vključitve dodatnih nacionalnih skupin poklicev oz. prilagoditve nekaterih skupin poklicev na najnižji klasifikacijski ravni po SKP-08 glede na enako klasifikacijsko raven po ISCO-08. Ker na višjih klasifikacijskih ravneh v SKP-08 glede na ISCO-08 ni bilo vključenih dodatnih nacionalnih skupin ali izvedenih večjih prilagoditev skupin poklicev, je pretvorba kategorij po SKP-08 na 1-, 2- in 3-klasifikacijski ravni v kategorije po ISCO-08 enostavna oz. v bistvu ni potrebna, saj so kategorije oz. vsebina in kode kategorij tako za SKP-08 kot tudi za ISCO-08, vsaj z vidika statistične obravnave, praviloma enake.

4. PRAVILA ZA RAZVRŠČANJE PO SKP-08

Dela oz. poklice se razvrščajo v skupine poklicev po SKP-08 s postopkom kodiranja. Pri tem se informaciji o delu – ta je navadno podana v obliki imena delovnega mesta in opisa glavnih nalog in dolžnosti – poišče koda skupine poklicev z enakim oz. najbolj ujemajočim (tj. z najustreznejšim) opisom značilnih del, ki so po SKP-08 vključena v to posamezno skupino poklicev.

V točki 3.2.2 Namen in uporaba e-iskalnika SKP je pojasnjeno, kako, na kakšen način se lahko konkretnemu delu, delovnemu mestu ali poklicu, ki se ga želi kodirati po SKP-08, koda določi z uporabo e-iskalnika SKP-08, v nadaljevanju besedila pa so navedena pravila za razvrščanje za dela, delovna mesta oz. poklice s širokim obsegom nalog in dolžnosti in še za nekatera druga specifična dela oz. poklice. Pravila je treba uporabljati po navedenem vrstnem redu.

Pravila razvrščanja po SKP-08:

1. Pravilo zahtevnosti

Če gre za opravljanje nalog različnih zahtevnosti, se delo oz. poklic razvrsti na podlagi nalog, za katere je potrebna najvišja raven znanj. Na primer: kadar nekdo hkrati opravlja kurirska dela in administrativno-tajniška opravila, se ga razvrsti v ustrezno skupino poklicev, ki povzema administrativno-tajniška opravila v glavni skupini 4 Uradniki, in ne med kurirje v glavno skupino poklicev 9 Poklici za preprosta dela.

2. Pravilo proizvodnega procesa

Če so naloge in dolžnosti povezane z različnimi stopnjami proizvodnega procesa in procesa distribucije blaga, ima proizvodnja prednost pred prodajo (na primer mesarja, ki pripravi meso za prodajo in ga tudi sam proda, se razvrsti med mesarje v glavno skupino poklicev 7 Poklici za neindustrijski način dela, in ne med prodajalce v glavno skupino poklicev 5 Poklici za storitve, prodajalci).

3. Pravilo pretežnosti

Če se na delovnem mestu opravljajo raznovrstne naloge in dolžnosti, po zahtevnosti znanj in fazi proizvodnega procesa pa so na isti ravni, se to delo razvrsti v tisto skupino poklicev, katere naloge in dolžnosti se opravljajo pogosteje oz. za katere se porabi več časa.

Posebni primeri razvrščanja po SKP-08

- Raziskovalce razvrstimo glede na področje specializacije v glavno skupino poklicev 2 Strokovnjaki. Kadar raziskovalci tudi predavajo, jih razvrstimo med strokovnjake za izobraževanje.
- Pripravnike razvrstimo glede na delo, za katero se usposablja. Študentom in dijakom, ki opravljajo delovno prakso, ki je sestavni del izobraževalnega programa, se poklica ne določa.
- Samozaposlene osebe razvrstimo glede na delo, ki ga pretežno opravljajo, in ne glede na status v zaposlitvi. Na primer: slikopleskarja, ki je samozaposlen (s.p.) in poleg vodenja svojih poslov pretežno opravlja slikopleskarska dela, npr. razvrstimo enako kot v podjetju zaposlenega slikopleskarja – v glavno skupino poklicev 7 Poklici za nein-

dustrijski način dela. Enako velja za »direktorja podjetja« (d.o.o., ...) na primer v dejavnosti gradbeništva, ki poleg vodenja podjetja pretežno opravlja (operativna) gradbena dela. Delo oz. poklic te osebe ni »direktor gradbenega podjetja«; osebo razvrstimo v skladu z vsebino dela, ki ga pretežno opravlja.

- Ozke profile poklicev, npr. pomožne zidarje, ki opravljajo dela, ki so po zahtevnosti bližja 7 glavni skupini poklicev kot 9 glavni skupini poklicev, razvrstimo v isto skupino poklicev kot zidarja.

5. RAZLIKE MED SKP-08 IN SKP-V2 Z VIDIKA STRUKTURE IN RAZVRŠČANJA NEKATERIH DEL OZ. SKUPIN POKLICEV

5.1 RAZLIKE MED ISCO-08 IN ISCO-88 KOT KLJUČNI VIR RAZLIK MED SKP-08 IN SKP-V2

Kot je že bilo navedeno, je koncept zdaj veljavne ISCO-08 enak konceptu prej veljavne ISCO-88, nekoliko pa so bile izpopolnjene smernice za uporabo tega koncepta pri oblikovanju strukture ISCO-08. Bistveno spremenjena pa je obravnava nekaterih del oz. poklicev in skupin poklicev. Primarni razlog za to spremenjeno obravnavo je zastarelost prej veljavne ISCO-88 oz. razvoj tehnologije, ki je močno vplival na naloge in dela tako strokovnjakov, tehnikov, strokovnih sodelavcev, uradnikov in drugih, še zlasti na tista njihova dela, ki so vezana na uporabo informacijsko-komunikacijske tehnologije. Tako so bile nekatere prejšnje skupine poklicev združene, razdeljene, predstavljene; v ISCO-08 so bile oblikovane tudi povsem nove skupine poklicev – vse z namenom, da bi nova oz. posodobljena ISCO-08 omogočila preslikavo oz. pokritje tehnoloških sprememb na trgu dela. Dodaten razlog za spremembe v ISCO-08 glede na ISCO-88 pa je bila tudi težnja, da se uravnovesi členitev skupin poklicev na posameznih poklicnih področjih in tako izboljša možnost za relevantno prikazovanje statističnih podatkov o delovni sili na mednarodni ravni.

Spremembe v obravnavi posameznih del oz. poklicev ter skupin poklicev se odražajo v razliki v strukturi med ISCO-08 in ISCO-88. Ker pa je struktura SKP-08 skoraj povsem enaka strukturi ISCO-08, saj je SKP-08 (razen z vključitvijo nekaterih nacionalno specifičnih rešitev oz. posebnosti) v bistvu implementacija ISCO-08 v slovensko okolje, so skoraj vse pomembnejše razlike v strukturi med zdaj veljavno SKP-08 in prej veljavno SKP-V2 po svojem bistvu pravzaprav razlike med ISCO-08 in ISCO-88.

Število glavnih skupin poklicev je v ISCO-08 in posledično v SKP-08 ostalo enako (10), izvedenih pa je bilo nekaj premikov poklicev oz. skupin poklicev že tudi na prvi klasifikacijski ravni oz. med glavnimi skupinami poklicev. Členitev ISCO-08 je močno povečana na drugi klasifikacijski ravni: ISCO-88 je imel na tej ravni 28 podskupin poklicev, ISCO-08 jih ima kar 43; SKP-08 jih ima 42, ker je bila podskupina poklicev »63 Samooskrbni kmetovalci, ribiči, lovci, nabiralci« prepoznana kot netipična za slovensko okolje in kot taka ni bila prevzeta v strukturo SKP-08 (glej tabelo a in tabelo b v točki 7. Dodatek).

Na zadnji klasifikacijski ravni v ISCO-08 so bile skupine poklicev tako dodatno členjene kot tudi dodatno združene, odvisno od področja. Izrazito združevanje je bilo izvedeno na primer pri poklicih *upravljavcev strojev in naprav, industrijskih izdelovalcev in sestavljalcev*: ISCO-88 je imel 70 tovrstnih enot področnih skupin poklicev, ISCO-08 jih ima le 40; enako število jih ima tudi SKP-08. Izrazito dodatno členjenje skupin je bilo na primer izvedeno pri poklicih, povezanih s prodajo: ISCO-88 je imel na zadnji klasifikacijski ravni 2 tovrstni enoti področnih skupin, ISCO-08 jih ima kar 13; SKP-08 jih ima enako kot ISCO-08.

V tabeli 4 so prikazane razlike v številu skupin poklicev na posamezni klasifikacijski ravni med ISCO-88, SKP-V2, ISCO-08 in SKP-08. V tabeli 5 so prikazane razlike v številu skupin poklicev na posamezni klasifikacijski ravni med SKP-V2 in SKP-08. V povezovalnih tabelah (pretvornikih), te so dostopne na spletni strani Statističnega urada RS: <http://www.stat.si/klasje/>, pa so prikazane

celotne podrobne povezave med SKP-V2 in SKP-08 ter med SKP-08 in ISCO-08. Podrobnejša pojasnila o teh pretvornikih so podana v točki 3.3 Pretvorniki.

Tabela 4: Število skupin poklicev na posamezni klasifikacijski ravni po ISCO-88, ISCO-08, SKP-V2 in SKP-08

	ISCO-88	ISCO-08	SKP-V2	SKP-08
Glavne skupine poklicev	10	10	10	10
Podskupine	28	43	29	42
Področne skupine poklicev	116	130	112	125
Enote področnih skupin	390	436	371	430

Tabela 5: Razlike v številu skupin poklicev na posamezni klasifikacijski ravni med SKP-V2 in SKP-08

Glavne skupine poklicev	Podskupine			Področne skupine			Enote področnih skupin		
	SKP-V2	SKP-08	Razlike	SKP-V2	SKP-08	Razlike	SKP-V2	SKP-08	Razlike
SKP-V2 in SKP-08									
1 Zakonodajalci, visoki uradniki, menedžerji	3	4	+1	7	11	+4	35	32	-3
2 Strokovnjaki	4	6	+2	20	26	+6	56	97	+41
3 Tehniki in drugi strokovni sodelavci	4	5	+1	18	20	+2	67	78	+11
4 Uradniki	2	4	+2	7	8	+1	22	28	+6
5 Poklici za storitve, prodajalci	2	4	+2	7	13	+6	24	40	+16
6 Kmetovalci, gozdarji, ribiči, lovci	1	2	+1	5	5	0	12	14	+2
7 Poklici za neindustrijski način dela	5	5	0	17	14	-3	70	66	-4
8 Upravljalci strojev in naprav, industrijski izdelovalci in sestavljalci	3	3	0	20	14	-6	65	40	-25
9 Poklici za preprosta dela	4	6	+2	10	11	+1	19	32	+13
0 Vojaški poklici	1	3	+2	1	3	+2	1	3	+2
Skupaj	29	42	13	112	125	13	371	430	59

5.2 RAZLIKE V STRUKTURI MED SKP-08 IN ISCO-08

SKP-08 je v slovensko okolje prenesena (implementirana) mednarodna klasifikacija ISCO-08, dopolnjena z nekaterimi nacionalnimi posebnostmi. V okviru priprave SKP-08 (javna razprava in medresorsko usklajevanje) je bilo ugotovljeno, da določene posamezne skupine poklicev po ISCO-08 v Sloveniji niso prepoznavne oz. sploh ne obstajajo ter obratno, da bi bilo smiselno, da bi v SKP-08 nekatere poklicne skupine nacionalno prilagodili oz. jih kot nove dodali. SURS je bil pri obravnavi in sprejetju teh pobud zelo omejevalen. Izhodiščna težnja pri pravi nove oz. pri posodobitvi prej veljavne SKP-V2 je namreč bila, da bi bil prenos (implementacija) ISCO-08 čim bolj neposreden, tako da bi bili tudi podatki o poklicih, zbrani z novo SKP-08, čim bolj neposredno mednarodno primerljivi.

Določene nacionalne spremembe oz. prilagoditve so bile po tehtnih premislekih in usklajevanjih in v omejenem obsegu dejansko izvedene. Te spremembe so bile udejanjene kot vključitve novih skupin poklicev ali kot nacionalna prilagoditev skupin poklicev v SKP-08 glede na ISCO-08 (npr.: razdelitev obstoječe enote področne skupine po ISCO-08 v dve novi po SKP-08). Z vsebinsko-področnega vidika se ti dodatki oz. prilagoditve nanašajo predvsem na dela oz. poklice na področju izobraževanja, zdravstva, turizma ter logistike in tehnologije prometa. V SKP-08 pa – tako kot v že prej veljavno SKP-V2 – niso bile prevzete skupine poklicev iz ISCO-08, ki niso značilne za naše okolje in gospodarstvo oz. jih pri nas ni (npr. *vaški poglavarji, samooskrbni kmetovalci, lovci, nabiralci* ipd.).

Podroben nabor skupin poklicev in njihovih pripadajočih kodnih oznak, po katerih se struktura SKP-08 razlikuje od strukture ISCO-08, je prikazan v Dodatku tega dokumenta, in sicer v tabeli b. V nadaljevanju besedila pa so v tabeli 6 prikazane razlike v številu skupin poklicev na posamezni klasifikacijski ravni med ISCO-08 in SKP-08.

Tabela 6: Razlike v številu skupin poklicev na posamezni klasifikacijski ravni med ISCO-08 in SKP-08

Glavne skupine poklicev	Podskupine poklicev			Področne skupine poklicev			Enote področnih skupin poklicev		
	ISCO-08	SKP-08	Razlike	ISCO-08	SKP-08	Razlike	ISCO-08	SKP-08	Razlike
1 Zakonodajalci, visoki uradniki, menedžerji	4	4	-0/+0/0	11	11	-0/+0/0	31	32	-1/+2/-1
2 Strokovnjaki	6	6	-0/+0/0	27	26	-1/+0/-1	92	97	-4/+9/+5
3 Tehniki in drugi strokovnjaki	5	5	-0/+0/0	20	20	-0/+0/0	84	78	-7/+1/-6
4 Uradniki	4	4	-0/+0/0	8	8	-0/+0/0	29	28	-1/+0/-1
5 Poklici za storitve, prodajalci	4	4	-0/+0/0	13	13	-0/+0/0	40	40	-0/+0/0
6 Kmetovalci, gozdarji, ribiči, lovci	3	2	-1/+0/-1	9	5	-4/+0/-4	18	14	-4/+0/-4
7 Poklici za neindustrijski način dela	5	5	-0/+0/0	14	14	-0/+0/0	66	66	-0/+0/0
8 Upravljalci strojev in naprav, industrijski izdelovalci in sestavljalci	3	3	-0/+0/0	14	14	-0/+0/0	40	40	-0/+0/0
9 Poklici za preprosta dela	6	6	-0/+0/0	11	11	-0/+0/0	33	32	-1/+0/-1
0 Vojaški poklici	3	3	-0/+0/0	3	3	-0/+0/0	3	3	-0/+0/0
Skupaj	43	42	+0/-1/-1	130	125	-5/+0/-5	436	430	-18/+12/-6

5.3 PODROBNEJŠE POJASNILO O NEKATERIH NAJPOMEMBNEJŠIH RAZLIKAH MED SKP-08 IN SKP-V2 PO GLAVNIH SKUPINAH POKLICEV

Razlike med zdaj veljavno SKP-08 in prej veljavno SKP-V2 so številne, v Metodoloških pojasnilih SKP-08 niso navedene vse, predstavljene in pojasnjene so le najpomembnejše, in sicer po posameznih glavnih skupinah poklicev. V prvem delu besedila, ki se nanaša na posamezno glavno skupino poklicev, so opisane glavne razlike v strukturi med SKP-08 in SKP-V2, v drugem delu besedila, ki se nanaša na posamezno glavno skupino poklicev, pa so opisane spremembe

oz. razlike v obravnavi in v razvrščanju nekaterih del oz. poklicev ter skupin poklicev med SKP-08 in SKP-V2.

V točki 5.1 je pojasnjeno, da so skoraj vse pomembnejše razlike v strukturi med zdaj veljavno SKP-08 in prej veljavno SKP-V2 po svojem bistvu pravzaprav razlike med ISCO-08 in ISCO-88. Pri pojasnjevanju razlik med SKP-08 in SKP-V2 po posameznih glavnih skupinah poklicev v nadaljevanju besedila to dejstvo ni vsakič znova ponovljeno, temveč le, če je zaradi razumevanja širšega konteksta sprememb in razlik to smiselno.

5.3.1 Glavna skupina poklicev 1 ZAKONODAJALCI, VISOKI URADNIKI, MENEDŽERJI

Razlike v strukturi

SKP-08 ima v glavni skupini poklicev 1 *Zakonodajalci, visoki uradniki, menedžerji* eno podskupino poklicev več kot SKP-V2. *Generalni direktorji in člani uprav družb* so vključeni v podskupino 11 *Zakonodajalci, visoki uradniki in člani uprave* (prej so bili vključeni v podskupino poklicev 12 *Direktorji, menedžerji družb*), drugi menedžerji pa se po novem razvrščajo v tri samostojne podskupine poklicev, in ne več v dve.

Struktura po SKP-08 je glede na strukturo po SKP-V2 na drugi klasifikacijski ravni v *glavni skupini poklicev 1 Zakonodajalci, visoki uradniki, menedžerji* taka:

SKP-V2:

1 ZAKONODAJALCI, VISOKI URADNIKI, MENEDŽERJI

- 11 Zakonodajalci, visoki uradniki
- 12 Direktorji, menedžerji družb
- 13 Menedžerji manjših družb

SKP-08:

1 ZAKONODAJALCI, VISOKI URADNIKI, MENEDŽERJI

- 11 Zakonodajalci, visoki uradniki in člani uprave družbe
- 12 Menedžerji za splošne poslovne funkcije in komercialo
- 13 Menedžerji za proizvodnjo in specializirane strokovne in tehnične storitve
- 14 Menedžerji v gostinstvu, trgovini in drugih storitvah

Spremembe in posebnosti v obravnavi in razvrščanju nekaterih del oz. poklicev in skupin poklicev

Visoki uradniki

V SKP-08 so glede na SKP-V2 visoki uradniki manj razdrobljeni.

Na najnižji klasifikacijski ravni se visoke uradnike v SKP-08 razvršča le v dve enoti področnih skupini poklicev (v 4-mestni kodi), in sicer:

- v 1112 *Visoki državni uradniki* razvrščamo visoke uradnike državnega zbora (npr. *generalni sekretar državnega zbora*), visoke vladne uradnike (npr. *predstojnik vladne službe; državni sekretar ministrstva*), visoke uradnike lokalne samouprave (npr. *direktor občinske uprave*) in druge sorodne visoke državne uradnike;
- v 1114 *Visoki uradniki interesnih organizacij* razvrščamo visoke uradnike političnih strank (npr. *predsednik politične stranke*), visoke uradnike delodajalcev, delavcev in drugih gospodarsko-interesnih organizacij (npr. *sekretar sindikata*) in tudi visoke uradnike humanitarnih in podobnih organizacij (npr. *sekretar humanitarne organizacije*).

Menedžerski poklici

V ISCO-88 oz. v SKP-V2 je bilo oblikovanje skupin poklicev za menedžerje in posledično tudi razvrščanje menedžerjev primarno oprto na merilo *velikost organizacije oz. kompleksnost njene*

organiziranosti (merilo »manj kot deset zaposlenih« oz. merilo »organizacija ima hierarhijo/nima hierarhije menedžerjev«) ter na *vrsto dejavnosti po standardni klasifikaciji dejavnosti*.

V ISCO-08 in s tem tudi v SKP-08 se pri oblikovanju skupin za menedžerske poklice *velikost organizacije* ter *vrsta dejavnosti* uporabljata le kot dopolnilni merili. Poklicne skupine *menedžerjev* so opredeljene in oblikovane glede na vrsto dela (v tem primeru glede na vrsto menedžerskega dela), in sicer v povezavi z *izvajanjem poslovnih funkcij* in v *povezavi z vodenjem proizvodnje in zagotavljanjem storitev*.

Skladno s tem so bile oblikovane podskupine poklicev: 12 *Menedžerji za splošne poslovne funkcije in komercialno*; 13 *Menedžerji za proizvodnjo in specializirane strokovne in tehnične storitve* in 14 *Menedžerji v gostinstvu, trgovini in drugih storitvah*.

Generalni direktorji in člani uprave družbe

Kot je bilo že navedeno, je ena od sprememb v povezavi z razvrščanjem menedžerjev ta, da ima SKP-08 v preurejeno *podskupino poklicev 11 Zakonodajalci, visoki uradniki in člani uprave družbe*, vključeno *enoto področne skupine poklicev 1120 Generalni direktorji in člani uprave družbe*.

Ta skupina poklicev obsega menedžerske poklice, značilne za večje kompleksne gospodarske družbe z razvito hierarhično strukturo *menedžerjev*.

Pojasnilo s primerom:

Podskupina poklicev 11 Zakonodajalci, visoko uradniki in člani uprave družbe
Področna skupina poklicev 112 Generalni direktorji in člani uprave družbe

- 1120 *Generalni direktorji in člani uprave družbe*

Splošni opis skupine poklicev 1120:

Generalni direktorji in člani uprave družbe oblikujejo in pregledujejo politiko ter načrtujejo, usmerjajo, usklajujejo in ocenjujejo splošne dejavnosti podjetij ali organizacij (razen interesnih organizacij in državnih organov) s podporo drugih menedžerjev, običajno v okviru smernic, ki so jih zastavili upravni odbori ali upravljavski organi, ki so jim odgovorni za poslovanje in rezultate.

Sem spada:

- *predsednik upravnega odbora družbe za gradbeništvo;*
- *namestnik predsednika upravnega odbora za gradbeništvo;*
- *glavni izvršni direktor družbe za gradbeništvo;*
- *direktor družbe v gradbeništvu;*
- *član uprave družbe v gradbeništvu;*
- *generalni direktor srednjega/velikega⁸ gradbenega podjetja.*

Sem ne spada:

- *direktor majhnega⁹ gradbenega podjetja;*
- *samozaposlena oseba (s.p.) v dejavnosti gradbeništva, ki poleg vodenja svojih poslov pretežno opravlja na primer fasaderska dela. Delo oz. poklic te osebe ni »direktor gradbenega podjetja«, temveč »fasader«, ki ga razvrstimo v glavno skupino poklicev 7 Poklici za neindustrijski način del; in sicer v 7123 Izvajalci suhomontažne gradnje, štukaterji ipd. Enako velja za »direktorja podjetja« (d.o.o., ...) na primer v dejavnosti gradbeništva, ki poleg vodenja*

⁸ Glej: *Opozorilo glede uporabe merila velikosti podjetja pri razvrščanju menedžerjev po SKP-08*; str. 31.

⁹ Glej: *Opozorilo glede uporabe merila velikosti podjetja pri razvrščanju menedžerjev po SKP-08*; str. 31.

podjetja pretežno opravlja (operativna) gradbena dela. Delo oz. poklic te osebe ni »direktor gradbenega podjetja«, osebo razvrstimo v skladu z vsebino dela, ki ga pretežno opravlja.

Opozorilo glede uporabe merila velikost podjetja pri razvrščanju menedžerjev po SKP-08:

- Merilo velikost podjetja (v tem primeru: *srednje/veliko podjetje ali majhno podjetje*), je treba uporabljati le kot dopolnilno oz. nadomestno merilo, in to na ohlapen in na neizključujoč način. **Tudi pri razvrščanju menedžerjev je ključno merilo vrsta dela, v tem primeru vrsta menedžerskega dela, na katero močno vpliva organizacijska struktura družbe oz. podjetja.** Organizacijska struktura v večjih organizacijah je praviloma kompleksna. Menedžerji v večjih organizacijah – generalni direktorji s podporo drugih menedžerjev v okviru smernic upravnih in nadzornih odborov načrtujejo in usklajujejo splošno delovanje organizacije (družbe, podjetja ipd.), odločajo o finančnih in kadrovskih vidikih itd. Za manjše organizacije pa hierarhija menedžerjev ni značilna, menedžerji – direktorji, vodje najpogosteje sami oblikujejo strategijo in odločajo o vseh vidikih delovanja organizacije. **Pri odločanju, ali posamezni menedžer spada v 1120 Generalni direktorji in člani uprave družbe ali v npr. eno od skupin poklicev v okviru podskupine poklicev 12, 13 ali 14, se merilo velikosti podjetja uporabi le kot dopolnilno oz. nadomestno merilo, ko ni na razpolago informacij o ključnih elementih opisa vrste dela menedžerjev; uporabi se ga na neizključujoč način.** Za potrebe razvrščanja dela oz. poklicev po SKP-08 velja (ob upoštevanju opozorila glede uporabe merila velikosti podjetja), da je podjetje *srednje/veliko podjetje*, če ima 50 ali več zaposlenih (tj. najmanj 50), in *majhno podjetje*, če ima manj kot 50 zaposlenih; sklepa se, da v glavnini velja, da vrhnji menedžer *srednjega/velikega podjetja* opravlja tako menedžersko delo, ki ustreza opisu *enote področne skupine poklicev 1120*, in da ga posledično lahko razvrstimo v *1120 Generalni direktorji in člani uprave družbe*.

Menedžerji za splošne poslovne funkcije in komercialo

V *podskupini poklicev 12 Menedžerji za splošne poslovne funkcije in komercialo* so združene posamezne skupine poklicev, kot so: *finančni menedžerji, menedžerji za kadrovske in splošne zadeve, menedžerji za trženje in prodajo* ipd.

Te poklicne skupine vključujejo menedžerje organizacijskih enot, ki zagotavljajo tipične podporne poslovne funkcije za celotno organizacijo (družbo, podjetje, zavod ...), prav tako pa tudi menedžerje manjših organizacij (podjetij ...), ki te storitve zagotavljajo drugim organizacijam. V te poklicne skupine se razvrščajo menedžerji neodvisno od tega, ali so menedžerji v gospodarskih družbah ali v javnih zavodih oz. v institucijah javne uprave. Predpostavljeno je, da za te poklicne skupine velja, da je *4. raven znanja* tista, ki praviloma zagotavlja sposobnost opravljanje dela tovrstnih menedžerskih poklicev.

Menedžerji za proizvodnjo in specializirane strokovne in tehnične storitve

V *podskupini poklicev 13 Menedžerji za proizvodnjo in specializirane strokovne in tehnične storitve* so združene posamezne skupine poklicev, kot so: *menedžerji za proizvodnjo v kmetijstvu in gozdarstvu, menedžerji za proizvodnjo v gradbeništvu, menedžerji za informacijsko-komunikacijsko tehnologijo, menedžerji v zdravstvu, vodstveni poklici v vzgoji in izobraževanju* ipd.

Te skupine poklicev vključujejo menedžerje, ki so odgovorni za menedžment proizvodnje izdelkov ali storitev, ki jih proizvajajo (zagotavljajo) organizacije, v katerih so zaposleni.

Te skupine poklicev vključujejo tako menedžerje organizacijskih enot v večjih organizacijah kot tudi menedžerje manjših organizacij (podjetij ...), ki so osredotočene na proizvodnjo izdelkov ali zagotavljanje specializiranih in tehničnih storitev.

Te skupine poklicev so v okviru *podskupine poklicev 13* podrobneje razčlenjene glede na vrsto proizvodnje oz. glede na vrsto specializirane strokovne in tehnične storitve.

Predpostavljeno je, da za skupine poklicev velja, da je *4. raven znanja* tista, ki praviloma zagotavlja sposobnost opravljanje večine dela tovrstnih menedžerskih poklicev.

Pojasnilo s primerom tovrstne enote področne skupine poklicev:

Podskupina poklicev 13 Menedžerji za proizvodnjo in specializirane strokovne in tehnične storitve
Področna skupina poklicev 132 Menedžerji za proizvodnjo v rudarstvu, predelovalnih dejavnostih, gradbeništvu in distribuciji

- *1323 Menedžerji za proizvodnjo v gradbeništvu*

Sem spada:

- *tehnični direktor gradbenega podjetja;*
- *direktor gradbenega sektorja v gradbenem podjetju;*
- *direktor majhnega¹⁰ gradbenega podjetja.*

Sem ne spada:

- *predsednik upravnega odbora družbe v gradbeništvu; razvrstimo ga v 1120 Generalni direktorji in člani uprave družbe;*
- *samozaposlena oseba (s. p.) v dejavnosti gradbeništvu, ki poleg vodenja svojih poslov pretežno opravlja fasaderska dela. Delo oz. poklic te osebe ni »direktor gradbenega podjetja«, temveč »fasader«, zato ga razvrstimo v glavno skupino poklicev 7 Poklici za neindustrijski način dela, in sicer v 7123 Izvajalci suhomontažne gradnje, štukaterji ipd. Enako velja za »direktorja podjetja« (d.o.o., ...) na primer v dejavnosti gradbeništvu, ki poleg vodenja podjetja pretežno opravlja (operativna) gradbena dela. Delo oz. poklic te osebe ni »direktor gradbenega podjetja«, osebo razvrstimo v skladu z vsebino dela, ki ga pretežno opravlja.*

Menedžerji v gostinstvu, trgovini in drugih storitvah

V *podskupini poklicev 14 Menedžerji v gostinstvu, trgovini in drugih storitvah* so združene posamezne skupine poklicev, kot so: *menedžerji v hotelirstvu, menedžerji v restavracijah in podobnih gostinskih obratih, menedžerji v trgovini na drobno in v trgovini na debelo, menedžerji turističnih in potovalnih agencij* ipd.

Predpostavka pri pripravi ISCO-08 (in s tem SKP-08) je bila, da ta podskupina poklicev pokriva menedžement v nekaterih specifičnih dejavnostih, za katere je značilno, da se dejavnost pogosto izvaja v relativno majhnih organizacijah (podjetjih ...), nadalje, da v teh organizacijah (podjetjih ...) pogosto ni hierarhije menedžerjev in da za opravljanje menedžerskih poklicev v teh dejavnostih pogosto ni izključno oz. prevladujoče zahtevana (razumljena) *4. raven znanja* kot tista, ki bi praviloma zagotavljala sposobnost opravljanja dela.

Pri tem velja, da se v te poklicne skupine skupaj z menedžerji *majhnih*¹¹ hotelov, penzionov, turističnih agencij, trgovin ipd. razvrščajo (iz povsem praktičnih vidikov razvrščanja in uporabe klasifikacije) tudi menedžerji *srednjih/velikih*¹² hotelov, supermarketov, trgovin ipd. organizacij.

¹⁰ Glej: *Opozorilo glede uporabe merila velikosti podjetja pri razvrščanju menedžerjev po SKP-08*; str.31.

¹¹ Glej: *Opozorilo glede uporabe merila velikosti podjetja pri razvrščanju menedžerjev po SKP-08*; str. 31.

¹² Glej: *Opozorilo glede uporabe merila velikosti podjetja pri razvrščanju menedžerjev po SKP-08*; str. 31.

Posebna izjema pa so menedžerji – *predsedniki uprav, direktorji t. i. hotelskih in trgovskih verig*; te je treba razvrščati v *1120 Generalni direktorji in člani uprave družbe*.

Pojasnilo s primerom:

Podskupina poklicev 14 Menedžerji v gostinstvu, trgovini in drugih storitvah

Področna skupina poklicev 141 Menedžerji v gostinstvu

- *1412 Menedžerji v hotelirstvu*

Sem spada:

- *Direktor hotela,*
- *Vodja hotela*

Sem ne spada:

- *predsednik uprave družbe v turizmu; direktor hotelske verige. Razvrstimo ju v 1120 Generalni direktorji in člani uprave družbe;*
- *samozaposlena oseba v turizmu oz. v gostinski nastanitveni dejavnosti, ki v svoji hiši oz. v stanovanju nudi gostom nastanitev in ki se s samim vodenjem teh poslov ukvarja manj kot polovico svojega delovnega časa oz. ta dela niso najbolj značilna in ne pretežna. Tako delo oz. osebo se razvrsti v glavno skupino poklicev 5 Poklici za storitve, prodajalci, in sicer v 5152 Gospodinjci v zasebnem gospodinjstvu;*
- *oseba, ki nudi nastanitev in prehrano na turistični kmetiji, in se s samim vodenjem teh poslov ukvarja manj kot polovico svojega delovnega časa oz. ta dela niso najbolj značilna in ne pretežna. Tako delo oz. osebo praviloma razvrstimo v glavno skupino poklicev 6 Kmetovalci, gozdarji, ribiči, lovci, in sicer v 6130 Kmetovalci na mešanih kmetijah.*

Spremembe pri menedžerskih poklicih v kmetijstvu, gozdarstvu, ribištvu

V SKP-08 se drugače kot v prej veljavni SKP-V2 obravnavajo tudi menedžerji v kmetijstvu, gozdarstvu, ribištvu. Poklicev, ki so se po SKP-V2 razvrščali v *enoto področne skupine poklicev 1311 Menedžerji manjših družb v kmetijstvu, lovstvu, gozdarstvu in ribištvu* (tj. družb z manj kot deset zaposlenimi), po SKP-08 ne razvrščamo več v *glavno skupino poklicev 1 Zakonodajalci, visoki uradniki, menedžerji*, temveč v ustrezne skupine poklicev v okviru *glavne skupine poklicev 6 Kmetovalci, gozdarji, ribiči, lovci*.

Po zdaj veljavni SKP-08 se v *glavno skupino poklicev 1 Zakonodajalci, visoki uradniki, menedžerji* še vedno razvrščajo dela oz. poklici direktorjev (ali vodij) proizvodnje v kmetijstvu, gozdarstvu, ribištvu, če ti upravljajo proizvodnjo v kmetijskih, gozdarskih, hortikulturnih podjetjih, kot so kmetijski kombinati, živinorejske farme, sadne plantaže (nasadi) ipd. Tovrstna podjetja imajo praviloma hierarhijo menedžerjev, po kateri je na primer *direktor proizvodnje v kmetijskem kombinatu* odgovoren *generalnemu direktorju kmetijskega kombinata*. V takem primeru se ta dela in poklici razvrščajo takole:

- *direktorje proizvodnje v kmetijstvu* ali podobno poimenovana delovna mesta se razvršča v *1311 Menedžerji za proizvodnjo v kmetijstvu in gozdarstvu*;
- *generalne direktorje kmetijskega kombinata* pa se razvršča v *1120 Generalni direktorji in člani uprave*.

Z vidika razvrščanja po SKP-08 je treba razlikovati dela oz. poklice *menedžerjev za proizvodnjo v kmetijstvu, gozdarstvu, lovstvu*, ki se jih razvršča v *glavno skupino poklicev 1 Zakonodajalci*,

visoki uradniki, menedžerji, in dela oz. poklice kmetovalcev (poljedelcev, sadjarjev, živinorejcev ipd., ki se jih razvršča v glavno skupino poklicev 6 Kmetovalci, gozdarji, ribiči, lovci.

Kmetovalci namreč prav tako vodijo kmetijsko posestvo (to je najpogosteje v njihovi zasebni lasti), prav tako opravljajo širok obseg upravljaljskih (vodstvenih) del, vendar hkrati opravljajo tudi dela, ki so neposredno povezana s kmetijsko proizvodnjo. Kmetovalce je treba razvrstiti v ustrezno skupino poklicev v okviru glavne skupine poklicev 6 Kmetovalci, gozdarji, ribiči, lovci.

V teoriji so razlike med *glavno skupino poklicev 1 Zakonodajalci, visoki uradniki, menedžerji ter glavno skupino poklicev 6 Kmetovalci, gozdarji, ribiči, lovci* razumljive. V praksi pa se kljub vsemu pojavljajo težave. Delo oz. delavca, ki bi ga na primer *kmetovalec – kmet*, lastnik kmetijskega gospodarstva, zaposlil kot t. i. *vodjo ali upravitelja kmetijskega gospodarstva*, in ki bi opravljal enaka dela kot *kmetovalec*, ki je lastnik kmetijskega gospodarstva, je po SKP-08 treba razvrstiti v *glavno skupino poklicev 6*, in ne med menedžerje v *glavno skupino poklicev 1*. Razlika med *kmetovalcem* in *vodjo ali upraviteljem kmetijskega gospodarstva* ni v poklicu, temveč v t. i. statusu zaposlitve.

5.3.2 Glavna skupina poklicev 2 STROKOVNJAKI

Razlike v strukturi

V ISCO-08 in posledično v SKP-08 je glede na ISCO-88 oz. SKP-V2 v največji meri razčlenjena skupina poklicev prav *glavna skupina poklicev 2 Strokovnjaki*.

SKP-08 ima tako na drugi klasifikacijski ravni 6 podskupin poklicev (SKP-V2 jih je imela 4), na zadnji (tj. četrti) klasifikacijski ravni pa ima 97 enot področnih skupin poklicev (SKP-V2 jih je imela 56). Z vidika vsebine poklicnih področij pa je bilo členjenje najintenzivnejše oz. je bilo oblikovanih največ novih samostojnih skupin poklicev, predvsem v naslednjih: informacijsko-komunikacijska tehnologija, zdravstvo, deloma tudi varstvo okolja.

Struktura po SKP-08 je glede na strukturo po SKP-V2 na drugi hierarhična klasifikacijski ravni v *glavni skupini poklicev 2 Strokovnjaki* taka:

SKP-V2	SKP-08
2 STROKOVNJAKI	2 STROKOVNJAKI
21 Strokovnjaki fizikalnih, kemijskih, matematičnih, tehnično-tehnoloških ved	21 Strokovnjaki matematično-naravoslovnih in tehnično-tehnoloških ved
22 Zdravstveni strokovnjaki, strokovnjaki biomedicinskih, bioloških, biotehničnih ved	22 Zdravstveni strokovnjaki
23 Strokovnjaki za vzgojo in izobraževanje	23 Strokovnjaki za vzgojo in izobraževanje
24 Drugi strokovnjaki	24 Strokovnjaki za poslovanje in upravljanje
	25 Strokovnjaki za informacijsko-komunikacijsko tehnologijo
	26 Strokovnjaki za pravo, družboslovje, kulturo ipd.

Spremembe in posebnosti v obravnavi in razvrščanju nekaterih del oz. poklicev in skupin poklicev

Poklici strokovnjakov na področjih, povezanih z varstvom okolja

SKP-08 ima vključeni dve novi enoti področnih skupin poklicev (s 4-mestnima kodama) za razvrščanje strokovnjakov, povezanih z varstvom okolja, in sicer:

- 2133 *Strokovnjaki za varstvo okolja*
Sem spada: *okoljski pregledovalec (eco-auditor)*.

Splošni opis skupine poklicev 2133:

Strokovnjaki za varstvo okolja (razen za tehnično-tehnološke rešitve) proučujejo in ocenjujejo vplive človekovega delovanja na okolje, kot so onesnaževanje zraka in vode, obremenjevanje s hrupom, onesnaženje tal, podnebne spremembe, strupeni odpadki ter izraba in propadanje naravnih virov. Razvijajo načrte in rešitve za varstvo, ohranjanje, obnavljanje, zmanjšanje in preprečevanje nadaljnje škode v okolju.

- 2143 *Inženirji za tehnično-tehnološke in organizacijske rešitve varovanja okolja*
Sem spada: *tehnolog ravnanja z odpadki*.

Splošni opis skupine poklicev 2143:

Inženirji za tehnično-tehnološke in organizacijske rešitve varovanja okolja opravljajo raziskave, svetujejo, načrtujejo in usmerjajo izvajanje rešitev za preprečevanje,

obvladovanje in odpravljanje negativnih vplivov človekove dejavnosti na okolje s pomočjo različnih tehnoloških ved. Izdelujejo okoljske ocene gradnje in gradbenih projektov; pri delu uveljavljajo inženirska načela pri obvladovanju onesnaženja, recikliranju in odstranjevanju odpadkov.

Pri poklicih, ki se razvrščajo v *2143 Inženirji za tehnično-tehnološke in organizacijske rešitve varovanja okolja*, je – drugače kot pri vsebini dela v *2133 Strokovnjaki za varstvo okolja* – značilno opravljanje nalog, za katere je v večji meri potrebno znanje s tehnično-tehnoloških področij.

Glede poklicev strokovnjakov, povezanih z varstvom okolja, je treba še opozoriti:

- da ostaja razvrščanje *ekologov* enako kot doslej, po zdaj veljavni SKP-08 se jih razvrsti v enoto področne skupine poklicev *2131 Biologi, botaniki, zoologi ipd.*, ter
- da je v SKP-08 vključena tudi enota področne skupine poklicev *2263 Strokovnjaki za okoljsko zdravstvo in higieno*, v katero se razvršča poklic, kot je na primer *sanitarni inženir*.

Splošni opis skupine poklicev 2263:

Strokovnjaki za okoljsko zdravstvo in higieno ocenjujejo, načrtujejo in izvajajo programe za prepoznavanje, spremljanje in nadziranje okoljskih dejavnikov, ki lahko vplivajo na človekovo zdravje, da bi zagotovili varne in zdrave delovne pogoje ter preprečili bolezni in poškodbe zaradi kemičnih, fizikalnih, radioloških in bioloških ali ergonomskih dejavnikov.

Poklici strokovnjakov na področjih, povezanih z medicino, zdravstveno in babiško nego ipd.

Na poklicnem področju zdravstvo so bile v ISCO-08 in posledično v SKP-08 pri oblikovanju (reorganizaciji) skupin poklicev izvedene večje spremembe. Namen sprememb je bil uresničiti pogoje za sporočanje podatkov o »zdravstveni delovni sili« na taki podrobnosti ravni, ki bo ustrezna tudi za Svetovno zdravstveno organizacijo (WHO). Namen sprememb je bil tudi razrešitev problematike primerljivosti podatkov med državami, še zlasti v povezavi s skupinami poklicev na področju zdravstvene nege (medicinske sestre).

Da bi bila zagotovljena večja preglednost statistike »zdravstvene delovne sile«, sta bili v ISCO-08 in s tem v SKP-08, v *glavni skupini poklicev 2 Strokovnjaki* in v *glavni skupini poklicev 3 Tehniki in drugi strokovni sodelavci* oblikovani novi samostojni podskupini poklicev, in sicer *podskupina poklicev 22 Zdravstveni strokovnjaki* in *podskupina poklicev 32 Tehniki in strokovni sodelavci v zdravstvu*, v okviru teh, pa so bile deloma spremenjene deloma dodane nove skupine poklicev še na drugih dveh, še zlasti na zadnji (četrti) hierarhični klasifikacijski ravni.

Poudariti je treba, da v SKP-08 iz ISCO-08 niso bile prevzete¹³ vse skupine poklicev, povezane z zdravstvom. Pri odločitvi o prevzemu skupin poklicev in o poimenovanju skupin poklicev v SKP-08 so bile upoštevane nacionalne specifičnosti, in sicer predvsem na podlagi mnenja Ministrstva za zdravje in Zbornice zdravstvene in babiške nege¹⁴.

¹³ Skupine poklicev s področja zdravstva, ki iz ISCO-08 niso bile prevzete v SKP-08: 224 Paramedical practitioners; 2240 Paramedical practitioners; 3252 Medical records and health information technicians; 3255 Physiotherapy technicians and assistants; 3256 Medical assistants; 3258 Ambulance Workers; 3344 Medical secretaries.

¹⁴ Z navedenimi institucijami je bil usklajen nabor skupin poklicev, povezanih z zdravstvom, usklajena so bila tudi poimenovanja teh skupin poklicev; opisi skupin poklicev, povezanih z zdravstvom (npr.: 2221, 2222, 3221, 3222), so prevzeti iz ISCO-08 in niso nacionalno prilagojeni.

Novosti in spremembe skupin poklicev, povezanih z medicino, zdravstveno nego ipd. so v nadaljevanju besedila zaradi lažjega razumevanja predstavljene skupaj za *glavno skupino poklicev 2 Strokovnjaki* in za *glavno skupino poklicev 3 Tehniki in drugi strokovni sodelavci*.

Struktura skupin poklicev s področja zdravstva je po SKP-08 v *glavni skupini poklicev 2 Strokovnjaki* taka:

22	Zdravstveni strokovnjaki
221	Zdravniki
2211	Zdravniki specialisti splošne medicine
2212	Zdravniki specialisti (razen splošne medicine)
222	Strokovnjakinje za zdravstveno in babiško nego
2221	Strokovnjaki/strokovnjakinje za zdravstveno nego
2222	Strokovnjaki za babiško nego
223	Strokovnjaki za tradicionalno in dopolnilno medicino
2230	Strokovnjaki za tradicionalno in dopolnilno medicino
225	Veterinarji
2250	Veterinarji
226	Drugi zdravstveni strokovnjaki
2261	Zobozdravniki
2262	Farmaceuti
2263	Strokovnjaki za okoljsko zdravstvo in higieno
2264	Fizioterapevti
2265	Svetovalci za zdravo prehrano, dietetiko ipd.
2266	Audiologi in govorni terapevti
2267	Optometriisti
2269	Zdravstveni strokovnjaki, d. n.

Struktura skupin poklicev s področja zdravstva je po SKP-08 v *glavni skupini poklicev 3 Tehniki in drugi sodelavci* taka:

32	Tehniki in strokovni sodelavci
321	Tehniki v zdravstvu in farmaciji
3211	Operaterji medicinskih naprav
3212	Laboratorijski tehniki v zdravstvu in patologiji
3213	Farmaceutski tehniki in asistenti/farmaceutske tehnice in asistentke
3214	Tehniki zobne protetike, ortopedskih in drugih zdravstvenih pripomočkov
322	Strokovni sodelavci za zdravstveno in babiško nego
3221	Strokovni sodelavci za zdravstveno nego
3222	Strokovni sodelavci za babiško nego
323	Strokovni sodelavci za tradicionalno in dopolnilno medicino
3230	Strokovni sodelavci za tradicionalno in dopolnilno medicino
324	Veterinarski tehniki in asistenti
3240	Veterinarski tehniki in asistenti
325	Drugi tehniki in strokovni sodelavci v zdravstvu
3251	Zobozdravstveni asistenti
3254	Očesni optiki
3257	Strokovni sodelavci za okoljsko zdravstvo, higieno, zdravstvo pri delu ipd.
3259	Drugi tehniki in strokovni sodelavci v zdravstvu, d. n.

Zdravniki

SKP-08 razločuje – drugače kot SKP-V2 – dve enoti področnih skupin poklicev (s 4-mestnima kodama) za razvrščanje zdravnikov:

- **2211 Zdravniki specialisti (splošne medicine)**
Sem spada: *zdravnik specialist družinske medicine; zdravnik specialist splošne medicine; zdravnik, sekundarij; zdravnik specializant (splošne medicine).*
- **2212 Zdravniki specialisti (razen splošne medicine)**
Sem spada: *zdravnik specialist ginekologije in porodništva (ginekolog, porodničar); zdravnik specialist onkologije z radioterapijo (onkolog); zdravnik specializant (razen splošne medicine).*

Strokovnjaki in strokovni sodelavci za zdravstveno in babiško nego (medicinske sestre)

Že prej veljavna SKP-V2 je imela za razvrščanje različnega dela, povezanega z zdravstveno nego, dve samostojni področni skupini poklicev (223 *Strokovnjaki za zdravstveno nego v glavni skupini poklicev 2 Strokovnjaki* ter 323 *Medicinske sestre v glavni skupini poklicev 3 Tehniki in drugi strokovni sodelavci*); ti dve enoti področnih skupin poklicev sta se nadalje členili na eno oz. na dve enoti področnih skupin poklicev (s 4-mestnimi kodami)¹⁵. Ne glede na to je bilo v praksi razvrščanje težavno in verjetno tudi ne povsem ustrezno. Razlogi za to so kompleksni in močno presegajo zgolj statistično metodologijo in navodila za razvrščanje oz. uporabo SKP-V2. Težave so med drugim povezane s splošno problematiko poimenovanja formalnih izobrazb (nazivov/strokovnih naslovov) in z neločevanjem teh nazivov od poimenovanja delovnih mest, s splošno problematiko sistemiziranja delovnih mest na tem področju itd. V povezavi z uporabo SKP-V2 (še zlasti pri izpolnjevanju prijavno-odjavnih obrazcev M za socialna zavarovanja) se je ta problematika izkazovala tako, da so bile »*medicinske sestre*« skoraj večinoma razvrščene le v *glavno skupino poklicev 3*, saj se ključnega merila za razvrščanje – tj. vrste in zahtevnosti dela – verjetno ni upoštevalo oz. ga iz objektivnih okoliščin ni bilo mogoče ustrezno upoštevati.

ISCO-08 – drugače kot prej veljavna ISCO-88 – odpravlja možnost uporabe vzporednih skupin poklicev, ko gre za opravljanje enakih nalog, a v odvisnosti od različnih nacionalnih kvalifikacijskih zahtev (glej točko 2.1 Koncept SKP-08 in opombo v okviru te točke). V ISCO-88 so bile nekatere take skupine poklicev v *glavni skupini poklicev 2* in v *glavni skupini poklicev 3*, med temi skupinami sta bili taki tudi skupini za »*medicinske sestre*«¹⁶. V ISCO-08 je posebej poudarjeno, da je treba »*medicinske sestre*« razvrščati v *glavno skupino poklicev 2* oz. v *glavno skupino poklicev 3* v odvisnosti od vrste nalog/dela, ki ga/jih opravljajo, in ne v odvisnosti od njihove formalne izobrazbe/kvalifikacije same po sebi. SKP-08 upošteva ta koncept in pravila, ki so bili v bistvu – kot nacionalna rešitev – na teoretično-metodološki ravni upoštevani v že prej veljavni SKP-V2.

SKP-08 ima tako naslednjo strukturo skupin poklicev s področja zdravstvene (in babiške) nege:

- **2221 Strokovnjaki za zdravstveno nego**

¹⁵ SKP-V2: glavna skupina 2 Strokovnjaki: 223 Strokovnjaki za zdravstveno nego in 2230 Strokovnjaki za zdravstveno nego; glavna skupina 3 Tehniki in drugi strokovni sodelavci: 323 Medicinske sestre; 3231 Medicinske sestre in 3232 Medicinske sestre babice.

¹⁶ ISCO-08: npr.: "2230 Nursing and midwifery professionals" in vzporedna skupina poklicev "3231 Nursing associate professionals"; po pravilih ISCO-88 je razvrščanje potekalo v odvisnosti od t. i. nacionalnih kvalifikacijskih zahtev.

Sem spada: *medicinska sestra (visoko zahtevna dela)*¹⁷; *medicinska sestra (zelo zahtevna dela)*, *vodja zdravstvene nege/oskrbe*; *organizator zdravstvene nege*.

Splošni opis skupine poklicev 2221:

Strokovnjaki za zdravstveno nego zagotavljajo storitve zdravljenja, pomoči in nege ljudem, ki potrebujejo zdravstveno nego zaradi staranja, poškodb in druge fizične ali duševne prizadetosti ali zaradi morebitne nevarnosti za zdravje. Odgovorni so za načrtovanje in upravljanje nege za bolnike, vključno z nadziranjem drugih zdravstvenih delavcev, delajo samostojno ali skupaj z zdravniki/zdravnicami in z drugimi osebami pri praktični uporabi preventivnih in kurativnih ukrepov.

- *2222 Strokovnjaki za babiško nego*
Sem spada npr.: *babica (visoko zahtevna dela)*
- *3221 Strokovni sodelavci za zdravstveno nego*
Sem spada npr.: *medicinska sestra (bolj zahtevna dela)*; *voznik reševalec ipd.*

Splošni opis skupine poklicev 3221:

Strokovni sodelavci za zdravstveno nego nudijo osnovno zdravstveno in osebno nego za ljudi, ki potrebujejo tovrstno nego zaradi posledic starosti, bolezni, poškodb ali drugih telesnih ali duševnih okvar. V splošnem delujejo pod nadzorom in pomagajo oz. podpirajo izvajanje načrtov zdravstvene nege, zdravljenja in napotitev, ki jih izdelajo strokovnjaki za medicino, zdravstveno nego in babiško nego in tudi drugi zdravstveni strokovnjaki.

- *3222 Strokovni sodelavci za babiško nego:*
Sem spada npr. *babica (bolj zahtevna dela)*.

Glede poklicev strokovnjakov in strokovnih sodelavcev za zdravstveno in babiško nego (medicinske sestre) je treba torej opozoriti:

- da je ključno merilo za razvrščanje oz. bistveni razločevalni element vrsta oz. zahtevnost dela; razvrstitev v ustrezno skupino poklicev je treba opraviti tako, da se konkretno delo v čim večji meri sklada s splošnim opisom dela za posamezno skupino poklicev.

¹⁷ Opomba: v povezavi z uporabo SKP-V2 in s pripravo Kodirnega seznama k SKP-08 je bila zaznana problematika poimenovanja delovnih mest na področju zdravstvene in babiške nege. Problematika neobstoja ustreznih poimenovanj delovnih mest oz. neločevanja nazivov izobrazbe od poimenovanja delovnih mest na področju zdravstvene in babiške nege je v SKP-08 razrešena začasno in na improviziran način. Imena del, delovnih mest oz. poklicev, ki so navedeni kot primeri, ki spadajo v posamezne enote področnih skupin poklicev (2221, 2222, 3221, 3222), so konstrukti. SURS jih je oblikoval tako, da je ključni besedi/imenu del, delovnega mesta oz. poklica – tj. *medicinska sestra* oz. *zdravstvenik/zdravstveni tehnik* za moški spol – v oklepaju dodal še opisne izraze za posamezne zahtevnostne ravni dela, ki so v splošni rabi v sistemizacijah oz. v določbah kolektivnih pogodb. Ti izrazi so naslednji:

- visoko zahtevna dela (VII. tarifni razred) → konstrukt zapisa imena poklica v SKP-08 = *zdravstvenik (visoko zahtevna dela)/medicinska sestra (visoko zahtevna dela)*; naveden je kot primer poklica v enoti področne skupine 2221 *Strokovnjaki za zdravstveno nego*;
- zelo zahtevna dela (VI. tarifni razred) → konstrukt zapisa imena poklica v SKP-08 = *zdravstveni tehnik (zelo zahtevna dela)/medicinska sestra (zelo zahtevna dela)*; naveden je kot primer poklica v enoti področne skupine poklicev 2221 *Strokovnjaki za zdravstveno nego*;
- bolj zahtevna dela (V. tarifni razred) → konstrukt zapisa imena poklica v SKP-08 = *zdravstveni tehnik (bolj zahtevna dela)/medicinska sestra (bolj zahtevna dela)*; naveden je kot primer poklica v enoti področne skupine poklicev 3221 *Strokovni sodelavci za zdravstveno nego*.

Razlika v vrsti in zahtevnosti dela je za skupini 2221 in 3221 izražena na naslednji način:

- *2221 Strokovnjaki za zdravstveno nego* → so odgovorni za načrtovanje in upravljanje nege bolnikov, nadzirajo druge zdravstvene delavce – strokovne sodelavce za zdravstveno nego, delujejo samostojno oziroma skupaj z zdravniki;
- *3221 Strokovni sodelavci za zdravstveno nego* → delujejo pod nadzorom in pomagajo oz. podpirajo izvajanje načrtov zdravstvene nege, zdravljenja in napatitev, ki jih izdelajo strokovnjaki za medicino in zdravstveno nego;
- da pogosto dela, ki so značilna za enoto področne skupine poklicev *2221 Strokovnjaki za zdravstveno nego*, sicer opravljajo osebe s formalno kvalifikacijo – s strokovnima naslovoma, kot sta diplomirana medicinska sestra/diplomirani zdravstvenik ali pa diplomirana medicinska sestra (VS)/diplomirani zdravstvenik (VS), vendar ne vedno, in zato to ni absolutni oz. zadostni pogoj za razvrstitev v *2221 Strokovnjaki za zdravstveno nego*;
- da pogosto dela, ki so značilna za enoto področne skupine poklicev *3221 Strokovni sodelavci za zdravstveno nego*, sicer opravljajo osebe s formalno kvalifikacijo – z nazivi izobrazbe, kot so zdravstveni tehnik; srednja medicinska sestra, tehnik zdravstvene nege –, vendar ne vedno, in zato to ni absolutni oz. zadostni pogoj za razvrstitev v *3221 Strokovni sodelavci za zdravstveno nego*.

Strokovnjaki in strokovni sodelavci za tradicionalno in dopolnilno medicino

Skladno z ISCO-08 sta v SKP-08 v *glavno skupino poklicev 2 Strokovnjaki* in v *glavno skupino poklicev 3 Tehniki in drugi sodelavci* vključeni novi samostojni področni skupini poklicev (s 3-mestnima kodama), vsaka s po eno enoto področne skupine poklicev (s 4-mestnima kodama) za poklice na področju tradicionalne in dopolnilne medicine:

- *2230 Strokovnjaki za tradicionalno in dopolnilno medicino*
Sem spada npr.: *kiropraktik; osteopat; homeopat;*
- *3230 Strokovni sodelavci za tradicionalno in dopolnilno medicino*
Sem spada: *bioenergetik; refleksoterapevt; zdravitelj z zelišči.*

Pojasnilo o razlikah med skupinama poklicev 2230 in 3230:

- v *2230 Strokovnjaki za tradicionalno in dopolnilno medicino (v glavno skupino poklicev 2 Strokovnjaki)* se razvrščajo dela oz. poklici v tradicionalni in dopolnilni medicini, katerih praksa zahteva obsežno poznavanje učinkov in uporabe tradicionalnih in dopolnilnih terapij, pa tudi anatomije človeka in elementov sodobne medicine, ki je pridobljeno z razširjenim formalnim študijem teh tehnik;
- v *3230 Strokovni sodelavci za tradicionalno in dopolnilno medicino (v glavno skupino poklicev 3 Tehniki in drugi strokovni sodelavci)* se razvrščajo tista dela oz. poklici, katerih praksa zahteva manj obsežno poznavanje anatomije človeka in elementov sodobne medicine, in ki temelji na razmeroma kratkih obdobjih formalnega ali neformalnega izobraževanja in usposabljanja ali pa na tradiciji in praksi skupnosti, iz katerih izvirajo.

Strokovnjaki za okoljsko zdravstvo in higieno

Glej tudi besedilo: »Poklici strokovnjakov na področjih, povezanih z varstvom okolja« v točki 5.3.2 Glavna skupina poklicev 2 Strokovnjaki.

Druge pomembnejše spremembe v SKP-08, povezane s strokovnjaki na področju zdravstva

Fizioterapevte in svetovalce za zdravo prehrano je treba po SKP-08 razvrščati v glavno skupino poklicev 2 Strokovnjaki, in sicer v okviru področne skupine poklicev 226 Drugi zdravstveni strokovnjaki, v samostojni enoti področnih skupin poklicev (s 4-mestnima kodama):

- 2264 Fizioterapevti,
- 2265 Svetovalci za zdravo prehrano, dietetiko, ipd.

Po SKP-V2 so se ti poklici razvrščali v glavno skupino poklicev 3 Tehniki in drugi strokovni sodelavci.

V okviru 226 Drugi zdravstveni strokovnjaki so oblikovane še nekatere nove samostojne enote področnih skupin poklicev (s 4-mestnimi kodami), in sicer:

- 2266 Avdiologi in govorni terapevti,
- 2267 Optometriisti.

Poklici strokovnjakov za industrijsko in modno oblikovanje ter grafični in multimedijski oblikovalci

V glavno skupino poklicev 2 Strokovnjaki v SKP-08 so bili iz glavne skupine poklicev 3 Tehniki in drugi strokovni sodelavci iz prej veljavne SKP-V2 prerazvrščeni nekateri oblikovalski poklici. SKP-08 ima tako na tem vsebinskem področju dve samostojni enoti področnih skupin poklicev (s 4-mestnima kodama):

- 2163 Industrijski in modni oblikovalci ipd.
- 2166 Grafični in multimedijski oblikovalci.

Ob tem velja opozoriti, da se po SKP-08 dekoraterji in aranžerji razvrščajo v glavno skupino poklicev 3 Tehniki in drugi strokovni sodelavci, in sicer v skupino 3432 Strokovni sodelavci za oblikovanje, dekoraterji, aranžerji ipd.

Poklici strokovnjakov za vzgojo in izobraževanje

Srednješolski učitelji

Srednješolski učitelji se v SKP-08 – drugače kot v SKP-V2 – razvrščajo v dve skupini poklicev, in sicer v:

- 2331 Učitelji splošnoizobraževalnih predmetov v srednjih šolah in vzgojitelji v dijaških domovih;

ti učitelji poučujejo splošnoizobraževalne predmete¹⁸ v srednješolskih programih splošnega izobraževanja (npr. v gimnaziji) in v programih poklicnega, srednjega tehničnega in strokovnega izobraževanja (npr. v programu avtoserviser v poklicni šoli, v programu medijski tehnik v srednji medijski in grafični šoli, ipd.).

Sem spada: *učitelj slovenščine v srednji šoli; srednješolski učitelj za angleški jezik; srednješolski učitelj za biologijo; srednješolski učitelj za psihologijo; učitelj športne vzgoje;*

- **2321 Učitelji in sodelavci za poučevanje poklicno specifičnih predmetov in vsebin;** ti učitelji poučujejo poklicno specifične predmete. Dijake pripravljajo na zaposlitev v specifičnih poklicih ali poklicnih področjih, za katere višješolska oz. visokošolska strokovna izobrazba običajno ni potrebna.
Sem spada npr.: *učitelj ekonomskih strokovnih modulov; učitelj zdravstvenih strokovnih modulov; učitelj baleta v umetniški gimnaziji; učitelj glasbenega instrumenta v umetniški gimnaziji; srednješolski učitelj za predmete strojnega kovinarstva.*

Osnovnošolski učitelji

Osnovnošolski učitelji so se po SKP-V2 razvrščali v eno enoto področne skupine poklicev, označeno s 4-mestno kodo, v SKP-08 pa tvorijo dve enoti – oziroma se razvrščajo v dve enoti področnih skupin poklicev, in sicer v:

- **2332 Predmetni učitelji v osnovni šoli**
Sem spada: *učitelj slovenščine v osnovni šoli; učitelj angleščine v osnovni šoli; učitelj športne vzgoje v osnovni šoli; predmetni učitelj za biologijo; predmetni učitelj za matematiko.*
- **2341 Učitelji razrednega pouka**
Sem spada: *učitelj razrednega pouka; učitelj v oddelkih podaljšanega bivanja; učitelj v jutranjem varstvu.*

Pomočniki vzgojiteljev predšolskih otrok, učitelji praktičnega pouka ipd.

V SKP-08 so nekateri poklici s področja vzgoje in izobraževanja glede na SKP-V2 prerazvrščeni tudi med glavnimi skupinami poklicev, še zlasti med *glavno skupino poklicev 2* in *glavno skupino poklicev 3*. SKP-08 (skladno z ISCO-08) v *glavni skupini poklicev 3 Tehniki in drugi strokovni sodelavci* nima več skupin poklicev, namenjenih za razvrščanje poklicev s področja vzgoje in izobraževanja, ki jih je SKP-V2 imela. Tako se:

- *pomočniki vzgojiteljev predšolskih otrok*, ki so se po SKP-V2 razvrščali v **3320 Pomočniki vzgojiteljev**, se po SKP-08 razvrščajo skupaj z *vzgojitelji predšolski otrok* v **2342 Vzgojitelji in pomočniki vzgojiteljev predšolskih otrok**;

¹⁸ Po pojasnilu pristojnega ministrstva za šolstvo so po zdaj veljavnih predpisih splošnoizobraževalni predmeti naslednji:

- v srednješolskih splošnih programih: slovenščina, matematika, angleščina, nemščina, francoščina, italijanščina, španščina, ruščina, latinščina, grščina, madžarščina, zgodovina, športna vzgoja, glasba, likovna umetnost, geografija, biologija, kemija, fizika, psihologija, sociologija, filozofija, informatika, umetnostna zgodovina, likovno snovanje, študij okolja, pedagogika;
- v programih poklicnega, srednjega tehničnega in strokovnega izobraževanja naslednji: slovenščina, italijanščina, madžarščina, angleščina, nemščina, matematika, umetnost, družboslovje, geografija, zgodovina, sociologija, psihologija, filozofija, naravoslovje, biologija, kemija, fizika, športna vzgoja, informatika.

- učitelji praktičnega pouka, ki so se po SKP-V2 razvrščali v 3342 Učitelji praktičnega pouka, organizatorji praktičnega pouka in sodelavci učitelja, se po SKP-08 razvrščajo v samostojno enoto področne skupine poklicev 2322 Učitelji praktičnega pouka v okviru področne skupine poklicev 232 Učitelji in sodelavci za poučevanje poklicno-specifičnih predmetov in praktičnega pouka;
- organizatorje praktičnega pouka, ki so se po SKP-V2 razvrščali v 3342 Učitelji praktičnega pouka, organizatorji praktičnega pouka in sodelavci učitelja, se po SKP-08 razvrščajo v 2357 Strokovnjaki za svetovanje in organizacijo vzgojno-izobraževalnega dela;
- šolski laboranti oz. laboranti v vzgoji in izobraževanju, ki so se po SKP-V2 prav tako razvrščali v 3342 Učitelji praktičnega pouka, organizatorji praktičnega pouka in sodelavci učitelja, pa se po SKP-08 razvrščajo v 5312 Delavci za pomoč pri pouku.

Opisana rešitev razvrščanja pomočnikov vzgojiteljev predšolskih otrok, učiteljev praktičnega pouka in podobnih poklicev v SKP-08 temelji na pripombah in predlogih k uredbi o SKP-08, ki sta jih v postopku medresorskega usklajevanja podali pristojni ministrstvi za šolstvo, in na splošnih smernicah ISCO-08, v katerih je poudarjeno, da se konkretno delo oz. poklic razvršča v skupine poklicev predvsem na podlagi po podobnosti vsebine dela.

Učitelji v neformalnem izobraževanju

Bolj razčlenjeni so tudi *drugi strokovnjaki za vzgojo in izobraževanje*, nove enote področnih skupin poklicev (s 4-mestnimi kodami) so oblikovane predvsem na področju t. i. neformalnega izobraževanja; npr: 2353 Učitelji tujih jezikov v neformalnem izobraževanju in 2356 Predavatelji tečajev informacijskih tehnologij v neformalnem izobraževanju.

Razlike med ISCO-08 in SKP-08 pri poklicih, povezanih z vzgojo in izobraževanjem

Pri poklicih strokovnjakov za vzgojo in izobraževanje je v SKP-08 na najnižji klasifikacijski ravni nekaj razlik v primerjavi z ISCO-08. Pri oblikovanju skupin poklicev so bile namreč upoštevane nekatere nacionalne posebnosti, tako da so tri enote področnih skupin poklicev po ISCO-08 (kode: 2310, 2320, 2330) spremenjene oz. izločene, sedem novih (spremenjenih) enot področnih skupin poklicev pa je v SKP-08 dodanih na novo (kode: 2311, 2312, 2321, 2322, 2331, 2332, 2357; glej tabelo b v Dodatku tega dokumenta).

Poklici strokovnjakov za prodajo, trženje ipd.

V SKP-08 so bili v *glavno skupino poklicev 2* iz *glavne skupine poklicev 3* po prej veljavni SKP-V2 prerazvrščeni nekateri poklici, povezani s prodajo. SKP-08 ima tako v *glavni skupini poklicev 2* na tem vsebinskem področju dve novi samostojni enoti področnih skupin poklicev (s 4-mestnima kodama):

- 2434 Strokovnjaki za prodajo tehničnih in medicinskih izdelkov (razen IKT)
Sem spada: zastopnik za prodajo medicinskih pripomočkov in opreme, farmacevtski zastopnik, prodajni inženir;
- 2434 Strokovnjaki za prodajo izdelkov in storitev informacijsko-komunikacijske tehnologije
Sem spada: prodajni inženir IKT rešitev, izdelkov in storitev, skrbnik ključnih strank na področju IKT.

V SKP-08 je na podlagi nacionalnih pobud in predlogov na tem poklicnem področju dodatno vključena še ena enota področne skupine poklicev (s 4-mestno kodo), ki je ISCO-08 nima, in to je:

- 2435 *Strokovnjaki za razvoj in prodajo turističnih produktov*
Sem spada: *razvijalec turističnih produktov.*

Poklici strokovnjakov za informacijsko-komunikacijsko tehnologijo

Zaradi tehnološkega razvoja je bil ISCO-88, prav tako pa tudi SKP-V2 še posebej zastarel na področju poklicev za proizvodnjo izdelkov in zagotavljanje storitev informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT). Skladno s tem sta bili v ISCO-08 in posledično v SKP-08 izvedeni temeljita prenova in razširitev skupin za tovrstne poklice; tako je bilo omogočeno ustrežnejše razvrščanje IKT strokovnjakov v *glavni skupini poklicev 2 Strokovnjaki*, strokovnih sodelavcev in tehnikov za IKT v *glavni skupini poklicev 3 Tehniki in drugi strokovni sodelavci*, prav tako pa tudi monterjev in serviserjev IKT v *glavni skupini poklicev 7 Poklici za neindustrijski način dela*.

Drugače kot SKP-V2, ki je imela v *glavni skupini poklicev 2 Strokovnjaki* eno področno skupino poklicev (s 3-mestno kodo) in v okviru te le eno enoto področne skupine poklicev (s 4-mestno kodo), ima zdaj veljavna SKP-08 v *glavni skupini poklicev 2 Strokovnjaki* na tem poklicnem področju bistveno bolj razvejano strukturo.

Struktura in skupine poklicev strokovnjakov za IKT so bile v prej veljavni SKP-V2 v *glavni skupini poklicev 2 Strokovnjaki* take:

21	Strokovnjaki fizikalnih, kemijskih, matematičnih, tehnično-tehnoloških ved
213	Informatiki in računalnikarji
2130	Analitiki in snovalci informacijskih sistemov

Struktura in skupine poklicev strokovnjakov za IKT pa so v zdaj veljavni SKP-08 v *glavni skupini poklicev 2 Strokovnjaki* prenovljene takole:

25	Strokovnjaki za informacijsko-komunikacijsko tehnologijo
251	Razvijalci in analitiki programske opreme in aplikacij
2511	Sistemski analitiki
2512	Razvijalci programske opreme
2513	Razvijalci spletnih in multimedijskih rešitev
2514	Programerji računalniških aplikacij
2519	Razvijalci in analitiki programske opreme in aplikacij, d. n.
252	Strokovnjaki za podatkovne zbirke in računalniška omrežja
2521	Snovalci in administratorji podatkovnih baz
2522	Sistemski administratorji
2523	Strokovnjaki za računalniška omrežja
2529	Strokovnjaki za podatkovne baze in računalniška omrežja, d. n.

5.3.3 Glavna skupina poklicev 3 TEHNIKI IN DRUGI STROKOVNI SODELAVCI

Razlike v strukturi

Glavna skupina poklicev 3 Tehniki in drugi strokovni sodelavci se je v SKP-08 na drugi klasifikacijski ravni razširila iz štirih na pet podskupin poklicev. Iz prej veljavne podskupine poklicev 31 Tehniki tehničnih strok (v SKP-V2) so bili namreč »informacijsko-komunikacijski tehniki« izločeni in v SKP-08 preoblikovani v novo samostojno podskupino poklicev 35 Informacijsko-komunikacijski tehniki; ta podskupina poklicev se precej podrobno členi tudi na nadaljnjih nižjih klasifikacijskih ravneh.

Z grobega vidika vsebinskih sprememb v strukturi glavne skupine poklicev 3 je treba posebej omeniti tudi preoblikovanje prejšnje (ene) podskupine poklicev 34 Komerčni, poslovnoupravni, javnoupravni sodelavci ipd. v zdajšnji dve samostojni podskupini poklicev v SKP-08, in sicer v podskupino poklicev 33 Strokovni sodelavci za poslovanje in upravljanje ter v podskupino poklicev 34 Strokovni sodelavci za pravne zadeve, socialno delo, šport, kulturo, umetnost ipd.

V SKP-08 ni v glavni skupini poklicev 3 Tehniki in drugi strokovni sodelavci več (drugače kot SKP-V2) podskupine poklicev 33 Pomočniki vzgojiteljev, inštruktorji, učitelji praktičnega pouka. Glede na poudarjen pomen uporabe načela, po katerem se delo oz. poklici razvrščajo v skupine poklicev po podobnosti dela, se po SKP-08 pomočniki vzgojiteljev in učitelji praktičnega pouka razvrščajo skupaj z vzgojitelji in učitelji v glavno skupino poklicev 2 Strokovnjaki; vozniki inštruktorji se razvrščajo v novo samostojno enoto področne skupine poklicev v glavni skupini poklicev 5 Poklici za storitve, prodajalci; inštruktorji strojevodij pa se skupaj s poklici voznikov železniških vozil razvrščajo v glavno skupino poklicev 8 Upravljalci strojev in naprav, industrijski izdelovalci in sestavljavci.

Glej tudi besedilo: »Pomočniki vzgojiteljev predšolskih otrok, učitelji praktičnega pouka ipd.« v točki 5.3.2 Glavna skupina poklicev 2 Strokovnjak ter besedilo »Vozniški inštruktorji in drugi podobni inštruktorji« v točki 5.3.5 Glavna skupina poklicev 5 Poklici za storitve, prodajalci.

Struktura glavne skupine poklicev 3 Tehniki in drugi strokovni sodelavci je na drugi klasifikacijski ravni po SKP-08 glede na strukturo po SKP-V2 taka:

SKP-V2

3 TEHNIKI IN DRUGI STROKOVNI SODELAVCI

- 31 Tehniki tehničnih strok
- 32 Tehniki in asistenti v zdravstvu, biomedicini, biologiji, biotehniki ipd.
- 33 Pomočniki vzgojiteljev, inštruktorji, učitelji praktičnega pouka ipd.
- 34 Komerčni, poslovnoupravni, javnoupravni strokovni sodelavci ipd.

SKP-08

3 TEHNIKI IN DRUGI STROKOVNI SODELAVCI

- 31 Tehniki tehnično-tehnoloških strok
- 32 Tehniki in strokovni sodelavci v zdravstvu
- 33 Strokovni sodelavci za poslovanje in upravljanje
- 34 Strokovni sodelavci za pravne zadeve, socialno delo, šport, kulturo, umetnost ipd.
- 35 Informacijsko-komunikacijski tehniki

Spremembe in posebnosti v obravnavi in razvrščanju nekaterih del oz. poklicev in skupin poklicev

Nadzorniki, delovodje ipd.

V SKP-V2 so se skladno s pravili in strukturo ISCO-88 vsi nadzorniki, delovodje in skupinovodje razvrščali po načelu »prvi med enakimi« v iste skupine poklicev kot delavci, ki so jih ti nadzirali oz.

koordinirali. V SKP-08 so skladno z ISCO-08 nekateri nadzorniški in delovodski poklici obravnavani drugače: nekatera tovrstna dela oz. poklici iz skupin v *glavni skupini poklicev 7 Poklici za neindustrijski način dela* in iz skupin v *glavni skupini poklicev 8 Upravljalci strojev in naprav, industrijski izdelovalci in sestavljalci* po SKP-V2 so prestavljeni v *glavno skupino poklicev 3 Tehniki in drugi strokovnjaki* po SKP-08. Ključni razlog za prestavitev tovrstnega dela v glavno skupino poklicev 3 je tehnološki razvoj oziroma povečanje zahtevnosti znanj in spretnosti za opravljanje tovrstnega dela.

V SKP-08 so vključene nove samostojne skupine poklicev za naslednje nadzorniške in delovodske poklice:

- **312 Nadzorniki v rudarstvu, predelovalnih dejavnostih in gradbeništvu,**
- **3121 Rudarski nadzorniki**
Sem spada: *rudarski nadzornik geovrtanja; rudarski nadzornik za podzemno pridobivanje mineralnih snovi;*
- **3122 Nadzorniki v predelovalnih dejavnostih**
Sem spada: *delovodja strojništva; delovodja lesarstva; delovodja živilstva;*
- **3123 Gradbeni nadzorniki**
Sem spada: *delovodja gradbeništva, delovodja za vzdrževanje prog; tehnik za gradbeništvo, vodja del; odgovorni vodja del za posamezne vrste del, gradbeništvo;*

Glede poklicev nadzornikov, delovodij, poslovodij ipd. je treba še opozoriti, da se drugi nadzorniški, delovodski, poslovodski in skupinovodski poklici v SKP-08 razvrščajo:

- bodisi še naprej v iste enote področnih skupin poklicev (s 4-mestnimi kodami) kot delavci, ki jih nadzirajo in usklajujejo njihovo delo. Na primer: *delovodja v kmetijstvu* je treba razvrstiti v *6130 Kmetovalci na mešanih kmetijah;*
- bodisi v samostojne enote področnih skupin poklicev (s 4-mestnimi kodami) v okviru iste področne skupine poklicev, v katero so te vključene za poklice delavcev, katerih delo ti usklajujejo. Na primer: *trgovskega poslovodjo* je treba razvrstiti v *5222 Trgovski poslovodje.*

Tehniki za nadzor procesov in naprav

V ISCO-08 in posledično v SKP-08 so bile vključene tudi nove skupine poklicev za razvrščanje dela oz. poklicev *tehnikov za nadzor procesov in naprav*. Tovrstna dela, delovna mesta oz. poklici so odraz organizacijskega in predvsem tehnološkega razvoja v specifičnih proizvodnih dejavnostih. Določeni podobni poklici, ki so bili v SKP-V2 vključeni v *glavno skupino poklicev 8 Upravljalci strojev in naprav, industrijski izdelovalci in sestavljalci*, so bili tako zaradi spremenjene zahtevnosti (višja raven potrebnega znanja in spretnosti) prerazvrščeni v *glavno skupino poklicev 3 Tehniki in drugi strokovni sodelavci*.

V SKP-08 je tako vključena nova samostojna področna skupina poklicev (s 3-mestno kodo):

- **313 Tehniki za nadzor procesov in naprav**

Splošni opis skupine 313

Tehniki za kontrolo proizvodnih procesov in naprav upravljajo in nadzorujejo stikalne plošče, računalniške kontrolne sisteme, več-funkcionalne stroje za nadzor procesov in

vzdržujejo procesne enote v proizvodnji in distribuciji električne energije, napravah odpadnih vod, čistilnih naprav in obratih za odstranjevanje odpadkov, kemičnih rafinerijah, rafinerijah za predelavo nafte in zemeljskega plina pri metalurških proizvodnih in drugih večkratnih procesnih operacijah.

V okviru te nove samostojne področne skupine poklicev pa so v SKP-08 vključene naslednje enote področnih skupin poklicev (s 4-mestnimi kodami):

- **3131 Upravljalci energetskih procesnih strojev**
Sem spada: upravljavec bioenergetskih naprav; upravljavec termoenergetskih naprav; stikalničar v elektroenergetiki;
- **3132 Upravljalci sežigalnih, čistilnih naprav za vodo ipd.**
Sem spada: upravljavec peči za odpadke; upravljavec vodočistilnih naprav;
- **3133 Kontrolorji kemijskih procesnih strojev in naprav:**
Sem spada: upravljavec kemijskih procesnih strojev in naprav; upravljavec farmacevtskih strojev in naprav; kontrolor kemijskih procesnih strojev in naprav;
- **3134 Upravljalci procesnih strojev in naprav za predelavo nafte in zemeljskega plina**
Sem spada: tehnik za proizvodnjo in prenos naravnega plina in nafte; upravljavec strojev za predelavo nafte in zemeljskega plina;
- **3135 Kontrolorji metalurških proizvodnih procesov**
Sem spada: kontrolor metalurških procesov in izdelkov;
- **3139 Tehniki za nadzor procesov in naprav, d.n.**
Sem spada npr.: kontrolor mineralurških procesov in izdelkov.

Tehniki zobne protetike, ortopedskih in drugih zdravstvenih pripomočkov

V SKP-08 so bili v glavno skupino poklicev 3 Tehniki in drugi strokovni sodelavci iz glavne skupine poklicev 7 Poklici za neindustrijski način dela po prej veljavni SKP-V2 prerazvrščeni poklici, povezani z izdelovanjem in popraviljanjem zobnoprotetičnih, ortopedskih in drugih zdravstvenih pripomočkov.

SKP-08 ima tako v glavni skupini poklicev 3 Tehniki in drugi strokovni sodelavci v okviru področne skupine poklicev 321 Tehniki in strokovni sodelavci v zdravstvu novo samostojno enoto področne skupine poklicev (s 4-mestno kodo):

- **3214 Tehniki zobne protetike, ortopedskih in drugih zdravstvenih pripomočkov**
Sem spada: zobotehnik; rehabilitacijski inženir; ortopedski tehnolog; avdioprotetik-avdiometrist.

Strokovni sodelavci za zdravstveno in babiško nego (»medicinske sestre«)

Glej besedilo: »Strokovnjaki in strokovni sodelavci za zdravstveno in babiško nego (medicinske sestre)« v točki 5.3.2 Glavna skupina poklicev 2 Strokovnjaki.

Strokovni sodelavci za tradicionalno in dopolnilno medicino

Glej besedilo: »Strokovnjaki in strokovni sodelavci za tradicionalno in dopolnilno medicino« v točki 5.3.2 Glavna skupina poklicev 2 Strokovnjaki.

Zasebni detektivi

Pri razvrščanju *zasebnih detektivov* je bila v SKP-08 uvedena sprememba. V SKP-V2 so se ti razvrščali v isto skupino kot *policijski preiskovalci*, v SKP-08 pa se *zasebni detektivi* razvrščajo v enoto področne skupine poklicev (s 4-mestno kodo):

- 3411 *Strokovni sodelavci za pravne zadeve in zasebni detektivi.*

Glavni kuharji (»Chefs«)

Tudi pri razvrščanju *glavnih kuharjev* oz. t. i. *šefov kuhinj* je bila v SKP-08 uvedena sprememba. V SKP-V2 so se namreč *šefi kuhinj* in *kuharji* razvrščali v isto enoto področne skupine poklicev v *glavni skupini poklicev 5 Poklici za storitve, prodajalci*. Po SKP-08 se *glavni kuharji* razvrščjo v novo samostojno enoto področne skupine poklicev v okviru *glavne skupine poklicev 3 Tehniki in drugi strokovni sodelavci*, in sicer v:

- 3434 *Glavni kuharji ipd.*
Sem spada: *glavni kuhar, vodja kuhinje, vodja cateringa.*

Splošni opis skupine poklicev 3434:

Glavni kuharji oblikujejo menije, pripravljajo jedi in nadzorujejo načrtovanje, organizacijo priprave in kuhanje obrokov v hotelih, restavracijah in na drugih lokacijah s hrano, pa tudi na potniških ladjah, potniških vlakih in v zasebnih gospodinjstvih.

Dela med drugim vključujejo: načrtovanje in razvijanje kuharskih receptov in menijev, ocenjevanje stroškov hrane in dela ter naročanje zalog hrane; nadzor nad kakovostjo jedi na vseh stopnjah priprave in predstavitve; oblikovanje predlogov in dogovarjanje glede priprave hrane z menedžerji, dietetiki, kuhinjskim in natakarskim osebjem; nadzorovanje in koordinacijo aktivnosti kuharjev in drugih delavcev, ki so vključeni v pripravo hrane; poučevanje kuharjev in drugih delavcev o pripravi, kuhanju, okraševanju in predstavitvi hrane; nadzorovanje njihovega dela; pripravo, dodajanje začimb in kuhanje posebne hrane in zahtevnejših jedi; razlaganje in upoštevanje predpisov o higieni in varnosti hrane.

Glede razlikovanja med podobnimi skupinami poklicev, povezanimi s pripravo hrane, a različnimi glede na ravni znanja, je treba opozoriti:

- v *glavno skupino poklicev 3 Tehniki in drugi strokovni sodelavci* so prerazvrščeni le *šefi kuhinj* oz. *glavni kuharji*. *Kuharji* se tako kot v SKP-V2 tudi v SKP-08 razvrščajo v *glavno skupino poklicev 5 Poklici za storitve in prodajalci*, in sicer v *enoto področne skupine poklicev 5120 Kuharji*;
- dela oz. poklici, kot so *pripravlavec kebaba, kuhinjski pomočnik* se po SKP-08 razvrščajo v *glavno skupino poklicev 9 Poklici za preprosta dela*, in sicer *pripravlavec kebaba* v 9411 *Pripravljavci hitre hrane*, *kuhinjski pomočnik* pa v 9412 *Kuhinjski pomočniki*.

Glej tudi besedilo: »Pomočniki za pripravo hrane in delavci za preprosta poulična prodajna in storitvena dela« v okviru točke 5.3.9 Glavna skupina poklicev 9 Poklici za preprosta dela.

Informacijsko-komunikacijski tehniki

Kot je že bilo omenjeno, so bile v ISCO-08 in s tem v SKP-08 zaradi tehnološkega razvoja posodobljene in razčlenjene skupine poklicev s področja informacijsko-komunikacijske tehnologije tudi v *glavni skupini poklicev 3 Tehniki in drugi strokovni sodelavci*.

SKP-08 ima v *glavni skupini poklicev 3* novo samostojno podskupino poklicev (z 2-mestno kodo) ter dve področni skupini poklicev (s 3-mestnima kodama); SKP-V2 pa je imela v *glavni skupini poklicev 3 Tehniki in drugi strokovni sodelavci* eno področno skupino poklicev (s 3-mestno kodo) in v okviru te le eno enoto področne skupine poklicev (s 4-mestno kodo).

Struktura in skupine poklicev so bile na področju informacijsko-komunikacijske tehnologije v prej veljavni SKP-V2 v *glavni skupini poklicev 3 Tehniki in strokovni sodelavci* naslednje:

- 312 Tehniki za računalniško podporo ipd.
- 3121 Tehniki za računalniško podporo
- 3122 Računalniški operaterji

V zdaj veljavni SKP-08 pa so struktura in skupine poklicev v *glavni skupini poklicev 3 Tehniki in drugi strokovni sodelavci* na področju informacijsko-komunikacijske tehnologije prenovljene takole:

- 35 Informacijsko-komunikacijski tehniki
- 351 Tehniki za informacijsko-komunikacijsko tehnologijo ter podporo uporabnikom
- 3511 Tehniki za informacijsko-komunikacijsko tehnologijo
- 3512 Tehniki za podporo uporabnikom na področju informacijsko-komunikacijske tehnologije
- 3513 Tehniki za računalniška omrežja in sisteme
- 3514 Tehniki za vzdrževanje, nadzor in podporo delovanja spletnega okolja
- 352 Tehniki za telekomunikacije in oddajanje
- 3521 Tehniki operaterji oddajnih in avdiovizualnih naprav
- 3522 Tehniki za telekomunikacije

5.3.4 Glavna skupina poklicev 4 URADNIKI

Razlike v strukturi

Glavna skupina poklicev 4 Uradniki je v SKP-08 bolj razčlenjena kot v SKP-V2. Na drugi klasifikacijski ravni ima dve podskupini poklicev več. Iz *podskupine poklicev 42 Uradniki za poslovanje s strankami* po prej veljavni SKP-V2 so bila nekatera dela oz. poklici izločeni in v zdaj veljavni SKP-08 preoblikovani dve novi samostojni podskupini poklicev, in sicer v *podskupino poklicev 43 Uradniki v računovodstvu, knjigovodstvu, statistiki, financah, skladiščih, prometu ipd.* ter v *podskupino poklicev 44 Drugi uradniki za pisarniško poslovanje*. Na najnižji klasifikacijski ravni je bila izrazitejša členitev izpeljana predvsem v prenovljeni *podskupini poklicev 42 Uradniki za poslovanje s strankami*, in sicer za razvrščanje del oz. poklicev, ki vključujejo posredovanje informacij in storitev strankam, vključno s tistimi, ki so vezani na turizem.

Struktura *glavne skupine poklicev 4 Uradniki* je po SKP-08 na drugi hierarhični klasifikacijski ravni glede na strukturo po SKP-V2 taka:

SKP-V2

4 URADNIKI

- 41 Uradniki za pisarniško poslovanje
- 42 Uradniki za poslovanje s strankami

SKP-08

4 URADNIKI

- 41 Uradniki za pisarniško poslovanje
- 42 Uradniki za poslovanje s strankami
- 43 Uradniki v računovodstvu, knjigovodstvu, statistiki, financah, skladiščih, prometu ipd.
- 44 Drugi uradniki za pisarniško poslovanje

Spremembe in posebnosti v obravnavi in razvrščanju nekaterih del oz. poklicev in skupin poklicev

Receptorji, posredovalci informacij ipd.

V SKP-08 se je za poklice, ki obsegajo posredovanje informacij in storitev strankam, vključno s tistimi, ki so vezani na turizem, oblikovala nova *področna skupina poklicev 422 Uradniki v turističnih in potovalnih agencijah, receptorji, telefonisti ipd.*, v okviru te pa so se oblikovale nove samostojne enote področnih skupin poklicev, in sicer:

- 4221 Referenti v turističnih in potovalnih agencijah
Sem spada: referent za organizacijo potovanj; prodajalec turističnih aranžmajev.
- 4222 Posredovalci informacij v klicnih centrih
Sem spada: informator v klicnem centru.
- 4223 Telefonisti
- 4224 Hotelski receptorji
Sem spada: hotelski receptor.
- 4225 Uradniki za reševanje pritožb in reklamacij
Sem spada: referent za reklamacij.

- *4226 Receptorji (razen v hotelu)*
Sem spada: *receptor v zdravstveni ustanovi; receptor v podjetju.*
- *4227 Anketarji*
- *4229 Uradniki v turističnih in potovalnih agencijah, receptorji, telefonisti ipd., d. n.,*
Sem spada: *informerator.*

Glede razlikovanja med podobnimi skupinami poklicev, povezanimi s prodajo turističnih produktov, a različnimi glede na ravni znanja, je treba opozoriti:

- *v 2435 Strokovnjaki za razvoj in prodajo turističnih produktov v okviru glavne skupine poklicev 2 Strokovnjaki se razvrščajo dela oz. poklici, ki obsegajo organiziranje in izvajanje analiz s področja razvoja in prodaje turističnih produktov, oblikovanje koncepta novih turističnih produktov, načrtovanje in izvajanje aktivnosti pospeševanja prodaje turističnih produktov in podobne naloge.*
Sem spada: *razvijalec turističnih produktov; svetovalec za turizem.*
- *v 4221 Referenti v turističnih in potovalnih agencijah v okviru glavne skupine poklicev 4 Uradniki se razvrščajo dela oz. poklici, ki obsegajo: pridobivanje informacij o razpoložljivosti, ceni in ustreznosti različnih vrst nastanitve in prevozov; urejanje in potrjevanje potovalnih in nastanitvenih rezervacij; pripravljane podrobnih potovalnih načrtov; izdajanje potovalnih vavčerjev, računov in podobne naloge.*
Sem spada: *prodajalec turističnih aranžmajev, turistični informerator.*

V povezavi z *glavno skupino poklicev 4 Uradniki* pa je treba tudi opozoriti, da v SKP-08 ni bila iz ISCO-08 prevzeta *enota področne skupine poklicev 4414 Javni pisarji ipd. (4414 Scribes and related workers).*

5.3.5 Glavna skupina poklicev 5 POKLICI ZA STORITVE, PRODAJALCI

Spremembe v strukturi

Glavna skupina poklicev 5 Poklici za storitve, prodajalci je v SKP-08 bistveno bolj razčlenjena kot v SKP-V2. Na drugi klasifikacijski ravni ima dve podskupini poklicev več. Iz podskupine poklicev 51 Poklici za storitve po prej veljavni SKP-V2 so izločena nekatera dela oz. poklici, ki so v zdaj veljavni SKP-08 preoblikovani v dve novi samostojni podskupini poklicev, in sicer v 53 Poklici za zdravstveno in socialno oskrbo, varstvo otrok in pomoč pri pouku ter v 54 Poklici za varovanje oseb in premoženja. Za dela oz. poklice prodajalcev je bila tudi v zdaj veljavni SKP-08 oblikovana samostojna podskupina poklicev 52 Prodajalci; ta je na najnižji klasifikacijski ravni razčlenjena kar v 13 enot področnih skupin poklicev (prej veljavna ISCO-88 je imela le 3; prej veljavna SKP-V2 pa zaradi nacionalnih posebnosti 4).

Struktura po SKP-08 je glede na strukturo po SKP-V2 na drugi klasifikacijski ravni v glavni skupini poklicev 5 Poklici za storitve, prodajalci naslednja:

SKP-V2

5 POKLICI ZA STORITVE, PRODAJALCI

- 51 Poklici za storitve
- 52 Modeli, prodajalci, demonstratorji

SKP-08

5 POKLICI ZA STORITVE, PRODAJALCI

- 51 Poklici za osebne storitve
- 52 Prodajalci
- 53 Poklici za zdravstveno in socialno oskrbo, varstvo otrok in pomoč pri pouku
- 54 Poklici za varovanje oseb in premoženja

Spremembe in posebnosti v obravnavi in razvrščanju nekaterih del oz. poklicev in skupin poklicev

Vozniški inštruktorji in drugi podobni inštruktorji

Po SKP-08 se drugače kot po SKP-V2 razvrščajo *vozniki inštruktorji*.

Po SKP-V2 so se dela oz. poklici različnih inštruktorjev, npr. *vozniki inštruktorji*, *inštruktorji strojevodij*, *inštruktorji za letenje* ipd. vsi razvrščali v isto enoto področne skupine – v 3341 *Inštruktorji (razen poklicnega izobraževanja)* v okviru *glavne skupine poklicev 3 Tehniki in drugi strokovni sodelavci*.

Po SKP-08 se dela oz. poklici različnih tovrstnih inštruktorjev razvrščajo v različne enote področnih skupin v okviru različnih glavnih skupin poklicev, in sicer:

- v 5165 *Vozniški inštruktorji* (v glavni skupini poklicev 5 Poklici za storitve, prodajalci) se razvrščajo inštruktorji, ki poučujejo vožnjo motornih vozil in cestnoprometne predpise ipd.
Sem spada: *vozniki inštruktor*.
- v 3153 *Piloti letal* ipd. (v glavni skupini poklicev 3 Tehniki in drugi strokovni sodelavci) se razvrščajo inštruktorji za letenje.
Sem spada: *inštruktor za letenje*.
- v 3423 *Inštruktorji in drugi voditelji priložnostnih gibalnih dejavnosti* (v glavni skupini poklicev 3 Tehniki in drugi strokovni sodelavci) se razvrščajo inštruktorji na področju športa in priložnostnih gibalnih dejavnosti.

Sem spada: *inštruktor jadranja; alpinistični inštruktor, jamarski inštruktor.*

- v 8311 *Vozniki železniških vozil (v glavni skupini poklicev 8 Upravljavci strojev in naprav, industrijski izdelovalci in sestavljalci)* se razvrščajo inštruktorji, ki poučujejo vožnjo železniških vozil.
Sem spada: *inštruktor strojevodij.*

Oskrbniki in negovalci živali

Po SKP-08 se dela oz. poklice, povezane z oskrbo in nego živali, razvrščajo v *glavno skupino poklicev 5 Poklici za storitve, prodajalci*, in sicer:

- v 5164 *Oskrbniki in negovalci živali*
Sem spada: *bolničar v veterinarstvu, oskrbnik živali, dreser živali, trener vzgoje in šolanja psov, sprehajalec psov.*

Splošni opis skupine poklicev 5164:

Oskrbniki in negovalci živali hranijo, vodijo, urijo in negujejo živali ter pomagajo veterinarjem, tehnologom in tehnikom za zdravje živali v veterinarskih objektih, zavetiščih za živali, prostorih za vzrejo in nastanitev živali, živalskih vrtovih, laboratorijih, trgovinah s hišnimi živalmi, šolah jahanja, šolah za urjenje psov ter v salonih za nego malih živali in podobnih ustanovah.

Po SKP-V2 so se dela oz. poklici, kot so *oskrbniki živali, dreserji živali* ipd., razvrščali v *glavno skupino 6 Kmetovalci, gozdarji, ribiči, lovci*, in sicer v 6129 *Rejci živali, d. n., n. o.*

Blagajniki, prodajalci vstopnic

V SKP-08 so v *enoto področne skupine poklicev 5230 Blagajniki, prodajalci vstopnic* ipd. prerazvrščeni poklici »blagajnikov in prodajalcev vstopnic«, ki so se po SKP-V2 razvrščali v *glavno skupino poklicev 4 Uradniki*, in sicer v 4211 *Blagajniki, prodajalci vstopnic* ipd.

Prodajalci in drugi podobni poklici

V SKP-08 se je izrazito povečalo število skupin poklicev, v katere se razvrščajo različni prodajalci in drugi podobni poklici..

Struktura skupin poklicev, povezanih s prodajalci, je v SKP-08 v *glavni skupini poklicev 5 Poklici za storitve, prodajalci* taka:

52	Prodajalci
521	Poulični prodajalci hrane, prodajalci na stojnicah
5211	Prodajalci na stojnicah
5212	Poulični prodajalci hrane
522	Prodajalci v trgovinah
5221	Trgovci v lastnih trgovinah
5222	Trgovski poslovodje
5223	Prodajalci
523	Blagajniki, prodajalci vstopnic ipd.
5230	Blagajniki, prodajalci vstopnic ipd.
524	Drugi prodajalci ipd.

5241	Modeli ipd.
5242	Demonstratorji za prodajo
5243	Prodajalci po domovih
5244	Prodajalci po telefonu
5245	Prodajalci na bencinskih črpalkah
5246	Prodajalci hitre hrane (za strežnim pultom)
5249	Prodajalci ipd., d. n.

Pojasnilo o razlikah med nekaterimi posameznimi skupinami poklicev za prodajalce, ki se razvrščajo v glavno skupino poklicev 5

- v 5211 *Prodajalci na stojnicah* se razvrščajo delavci, ki na stojnicah na ulici ali na tržnici prodajajo sveže živilske izdelke, ki niso namenjeni za takojšnjo uporabo (na primer meso in mlečni izdelki, sadje in zelenjava).
Sem spada: *branjevec na tržnici*.
- v 5212 *Poulični prodajalci hrane* se razvrščajo delavci, ki prodajajo ožji izbor predhodno pripravljene tople ali hladne hrane in pijače za takojšnjo uporabo. Hrana in pijača, ki jo prodajajo je pogosto embalirana. Svoje delo praviloma opravljajo mobilno s pomočjo premičnih sredstev ali naprav, kot so prodajni avtomati, prodajni vozički, pladnji, košare ipd. Svoje delo opravljajo na ulici ali na drugih javnih oz. prireditvenih mestih, kot so športne dvorane, avtobusne in železniške postaje, stadioni, kinematografi.
Sem spada: *prodajalec okrepcil na prireditvah*.
- v 5246 *Prodajalci hitre hrane (za strežnim pultom)* se razvrščajo delavci, ki pripravljajo, strežejo in prodajajo hitro hrano oz. ki prodajajo predhodno pripravljene tople in hladne jedi in pijačo strankam za strežnim pultom. Svoje delo opravljajo v gostinskih objektih, kot so restavracije s hitro hrano, kavarne, okrepečevalnice, bari, ter v premičnih objektih, kot so prodajni avtomobili, kioski ipd.
Sem spada: *delavec v pripravi in strežbi hitre hrane; prodajalec bureka*.
- v 5221 *Trgovci v lastnih trgovinah* se razvrščajo delavci – prodajalci, ki so hkrati lastniki trgovin oz. ki upravljajo lastne majhne trgovine na drobno samostojno ali s pomočjo majhnega števila zaposlenih.
Sem spada: *trgovec v lastni trgovini*.
- v 5223 *Prodajalci* se razvrščajo delavci – prodajalci, ki v trgovinah, trgovskih centrih in na podobnih lokacijah prodajajo izdelke in storitve neposredno kupcem (končnim uporabnikom) ter pojasnjujejo značilnosti, uporabo in kakovost teh izdelkov in storitev
Sem spada: *prodajalec avtomobilov, prodajalec pohištva, prodajalec športne opreme, prodajalec živil ipd.*

Glede razlikovanja med podobnimi skupinami poklicev, povezanimi s pripravo in prodajo hrane, a različnimi glede na ravni znanja, je treba opozoriti:

- v 9411 *Pripravljavci hitre hrane* se razvrščajo delavci, ki pripravljajo in kuhajo hrano, lahko tudi po naročilu, a v ožjem – omejenem izboru. Praviloma gre za enostavne jedi, ki se pripravljajo po enostavnih postopkih in iz majhnega števila sestavin (hitra hrana). Ti delavci praviloma nimajo stika s strankami; v tem se bistveno razlikujejo od delavcev, ki se razvrščajo v 5246 *Prodajalci hitre hrane (za strežnim pultom)*, ki hrano strankam (gostom) postrežejo in jo v omejenem obsegu pripravijo ali dodelajo, če je predpripravljena.
Sem spada: *pripravljavec kebaba*.

Deratizatorji, dezinsektorji, razkuževalci

Po SKP-V2 so se dela oz. poklici *deratizatorjev, dezinsektorjev, razkuževalcev* razvrščali v 5139 *Poklici za zdravstveno, higiensko, socialno oskrbo ipd., d. n.* Po SKP-08 pa se ta dela oz. poklici razvrščajo v glavno skupino poklicev 7 *Poklici za neindustrijski način dela*, in sicer v 7544 *Razkuževalci in drugi dezinsektorji ipd.*

5.3.6 Glavna skupina poklicev 6 KMETOVALCI, GOZDARJI, RIBIČI, LOVCI

Spremembe v strukturi

Da bi klasifikacija ISCO-08 postala v različnih nacionalnih gospodarstvih uporabnejša, so bile v ISCO-08 v *glavni skupini poklicev 6 Kmetovalci, gozdarji, ribiči, lovci* glede na prej veljavno ISCO-88 izvedene določene spremembe. Po posodobitvi ima ISCO-08 že na drugi klasifikacijski ravni tri podskupine poklicev. *Podskupina poklicev 63 Samooskrbni kmetovalci, ribiči, lovci, nabiralci* (63 Subsistence farmers, fishers, hunters and gathers) je bila v slovenskem gospodarstvu prepoznana kot nepotrebna, zato v SKP-08 ni bila prevzeta. Glej tudi besedilo v točki 5.2 Razlike v strukturi med SKP-08 in ISCO-08.

Struktura po SKP-08 je glede na strukturo po SKP-V2 na drugi klasifikacijski ravni v *glavni skupini poklicev 6 Kmetovalci, gozdarji, ribiči, lovci* taka:

SKP-V2

6 KMETOVALCI GOZDARJI, RIBIČI, LOVCI

61 Kmetovalci, gozdarji, ribiči, lovci

SKP-08

6 KMETOVALCI, GOZDARJI, RIBIČI, LOVCI

61 Kmetovalci

62 Gozdarji, ribiči, lovci

Spremembe in posebnosti v obravnavi in razvrščanju nekaterih del oz. poklicev in skupin poklicev

Dela oz. in poklici, ki so bili po SKP-V2 vključeni v *glavno skupino poklicev 1 Zakonodajalci, visoki uradniki, menedžerji*, in sicer v *1311 Menedžerji manjših družb v kmetijstvu, lovstvu, gozdarstvu in ribištvu*, se po SKP-08 razvrščajo v ustrezne posamezne enote področnih skupin poklicev v *glavni skupini poklicev 6 Kmetovalci, gozdarji, ribiči, lovci*.

Glej tudi besedilo: »Spremembe pri menedžerskih poklicih v kmetijstvu, gozdarstvu, ribištvu« v točki 5.3.1 Glavna skupina poklicev 1 Zakonodajalci, visoki uradniki, menedžerji.

Čebelarji

Po SKP-08 se *čebelarji, predelovalci medu* in podobni poklici razvrščajo v novo enoto področne skupine *6123 Čebelarji ipd.* Skladno z ISCO-08 bi se v to skupino poklicev lahko razvrstili tudi rejci drugih žuželk in njihovih proizvodov (npr. sviloprejk).

Po SKP-V2 so se *čebelarji* razvrščali v skupno »rezidualno« enoto področne skupine poklicev *6129 Rejci živali, d. n., n. o.*

5.3.7 Glavna skupina poklicev 7 POKLICI ZA NEINDUSTRIJSKI NAČIN DELA

Razlike v strukturi

V glavni skupini poklicev 7 Poklici za neindustrijski način dela po SKP-08 glede na SKP-V2 ni velikih sprememb v številu skupin poklicev po posameznih klasifikacijskih ravneh. Tako na primer število podskupin poklicev ostaja celo enako (5), vendar pa so skupine poklicev tako na tej drugi kot tudi na nadaljnjih nižjih klasifikacijskih ravneh vsebinsko precej preoblikovane.

Struktura po SKP-08 je glede na strukturo po SKP-V2 na drugi klasifikacijski ravni v glavni skupini poklicev 7 naslednja:

SKP-V2

7 POKLICI ZA NEINDUSTRIJSKI NAČIN DELA

- 71 Rudarji, gradbinci ipd.
- 72 Kovinarji, strojni mehaniki ipd.
- 73 Finomehaniki, rokodelci, tiskarji ipd.
- 74 Drugi poklici za neindustrijski način dela
- 79 Poklici za neindustrijski način dela, d.n.

SKP-08

7 POKLICI ZA NEINDUSTRIJSKI NAČIN DELA

- 71 Gradbinci ipd. (razen elektroinštalaterjev)
- 72 Kovinarji, strojni mehaniki ipd.
- 73 Poklici za rokodelskoobratna in tiskarska dela
- 74 Monterji in serviserji električnih in elektronskih naprav ipd.
- 75 Predelovalci živil, obdelovalci lesa, oblačilni in drugi poklici za neindustrijski način dela

Spremembe in posebnosti v obravnavi in razvrščanju nekaterih del oz. poklicev in skupin poklicev

Rudarji in minerji

Rudarji in druga podobna dela se po SKP-08 ne razvrščajo več v glavno skupino poklicev 7 Poklici za neindustrijski način dela, temveč v glavno skupino poklicev 8 Upravljalci strojev in naprav, industrijski izdelovalci in sestavljalci, in sicer v ustrezne enote področnih skupin v okviru 811 Upravljalci rudarskih procesnih strojev in naprav.

Minerji se še vedno razvrščajo v glavno skupino poklicev 7, vendar pa v drugo področno skupino poklicev – v 754 Drugi poklici za neindustrijski način dela ipd., in sicer v 7542 Minerji ipd.

Elektroinštalaterji, monterji in serviserji električnih in elektronskih naprav ipd.

Elektroinštalaterji so se po SKP-V2 razvrščali v samostojno enoto področne skupine poklicev (7137) v okviru prej veljavne področne skupine poklicev Gradbinci zaključnih del ipd. Po SKP-08 pa se elektroinštalaterji razvrščajo v samostojno enoto področne skupine poklicev 7411 Elektroinštalaterji, ki je umeščena v novo področno skupino poklicev 741 Monterji in serviserji električnih naprav ipd. v okviru prav tako nove samostojne podskupine poklicev 74 Monterji in serviserji električnih in elektronskih naprav ipd.

V SKP-08 je namreč prejšnja področna skupina poklicev 724 Mehaniki in monterji električnih in elektronskih naprav iz SKP-V2 nadgrajena oz. razširjena v samostojno podskupino poklicev 74 Monterji in serviserji električnih in elektronskih naprav ipd. Ta nova podskupina poklicev se v SKP-08 členi na dve področni skupini poklicev, in sicer na 741 Monterje in serviserje električnih

naprav ipd. in na 742 *Monterji in serviserji elektronskih naprav ipd.*. Pri preoblikovanju skupin poklicev znotraj teh dveh področnih skupin poklicev sta bili upoštevani možnost, da se uvede razlikovanje med delavci, ki delajo z visoko napetostnimi in nizko napetostnimi napravami, in tudi možnost, da se zajamejo novi oz. spremenjeni dela oz. poklici, ki so posledica konvergence računalniške in telekomunikacijske tehnologije.

Struktura skupin poklicev, povezanih s področjem elektrotehnologije, v *glavni skupini poklicev 7 Poklici za neindustrijski način dela* je v SKP-08 taka:

74	Monterji in serviserji električnih in elektronskih naprav ipd.
741	Monterji in serviserji električnih naprav ipd.
7411	Elektroinštalaterji
7412	Elektromehaniki
7413	Monterji električnega omrežja
742	Monterji in serviserji elektronskih naprav ipd.
7421	Mehaniki in serviserji elektronskih naprav
7422	Monterji in serviserji naprav s področja informacijsko-komunikacijske tehnologije in omrežja

Glede razlikovanja med podobnimi skupinami poklicev s področja elektroinštalaterstva, servisiranja električnih in elektronskih naprav, sestavljanjem tovrstnih izdelkov, ki se razvrščajo v *glavno skupino poklicev 7* oz. v *glavno skupino poklicev 8*, je treba opozoriti:

- v 7411 *Elektroinštalaterji* se razvrščajo delavci, ki vgrajujejo, vzdržujejo in popravljajo električna omrežja in podobne sisteme ter opremo v gradbeništvu oz. v različnih zgradbah (stanovanjske hiše, poslovni objekti ...).
Sem spada: *elektroinštalater*.
- v 7412 *Elektromehaniki* se razvrščajo delavci, ki prilagajajo, vgrajujejo in popravljajo električne stroje in druge električne naprave in opremo v zgradbah, tovarnah, delavnicah ali na drugih krajih.
Sem spada: *elektromehanik za gospodinjске aparate; elektromehanik železniških postrojev; elektromehanik proizvodnih strojev in naprav; elektrovzdrževalec*.
- v 7413 *Monterji električnega omrežja* se razvrščajo delavci, ki na terenu vgrajujejo, povezujejo in popravljajo električne nadzemne in podzemne napajalne in pogonske vode (kable). Dela teh delavcev vključujejo tudi: prepoznavanje okvar naprav, regulatorjev napetosti, transformatorjev, preklopov, relejev ali ožičenja; plezanje po drogovih ali uporabo dvizhnih lestev na tovornjakih zaradi dostopa do teh naprav.
Sem spada: *monter električnega omrežja*.
- v 7421 *Mehaniki in serviserji elektronskih naprav* se razvrščajo delavci, ki montirajo, vzdržujejo, prilagajajo in popravljajo elektronsko opremo, kot so pisarniške naprave (razen računalnikov), elektronski instrumenti ter kontrolni sistemi.
Sem spada: *monter elektronskih medicinskih naprav; serviser bančne opreme; varnostni tehnik*.
- v 7422 *Monterji in serviserji naprav s področja informacijsko-komunikacijske tehnologije in omrežja* se razvrščajo delavci, ki vzdržujejo računalnike, opremo za prenos podatkov in računalniških perifernih enot, montirajo, vzdržujejo in popravljajo telekomunikacijsko opremo; montirajo kable za računalnike, radio, televizijo, telefon.
Sem spada: *računalniški serviser; vzdrževalec IKT opreme; RTV monter; vzdrževalec telekomunikacijskih omrežij in naprav*.

- v 8212 *Sestavljalci električne in elektronske opreme* se razvrščajo delavci, ki sestavljajo sestavne dele in električne in elektronske sisteme ter nastavljajo, pritrjujejo enote na sklope ali okvirje z uporabo ročnega ali električnega orodja, opreme za spajkanje in mikrovarjenje, pregledujejo in testirajo končne komponente in dele instalacij ožičenja in vezij ter opravljajo druga podobna dela.
Sem spada: *sestavljavec elektronskih sklopov; sestavljalcev akumulatorjev; spajalec navitij in vezij.*

Tiskarski poklici

Poklicne skupine, povezane s tiskarstvom, so v SKP-08 precej spremenjene. Po SKP-V2 so se dela oz. tiskarski poklici razvrščali v *glavno skupino poklicev 7 Poklici za neindustrijski način dela* in v *glavno skupino poklicev 8 Upravljalci strojev in naprav industrijski izdelovalci in sestavljalci*. Glede na razvoj tiskarske tehnologije ISCO-08 oz. SKP-08 ne razlikujeta več med t. i. industrijskim in neindustrijskim načinom dela v tiskarstvu oz. med *upravljalci tiskarskih strojev in obrtnimi poklici v tiskarstvu*. V ISCO-08 in v zdaj veljavni SKP-08 je način razvrščanja nekoliko poenostavljen: oblikovana je bila nova *področna skupina poklicev 732 Poklici za tiskarska dela*, ki je umeščena v preoblikovano *podskupino poklicev 73 Poklici za rokodelskoobrotna in tiskarska dela*.

Struktura skupin poklicev, povezanih s področjem tiskarstva, je v *glavni skupini poklicev 7 Poklici za neindustrijski način dela* v SKP-08 zdaj taka:

73	Poklici za rokodelskoobrotna in tiskarska dela
732	Poklici za tiskarska dela
7321	Poklici za pripravo tiska
7322	Tiskarji
7323	Poklici za zaključna tiskarska dela in knjigovezi/knjigovezke

Glede razlikovanja med podobnimi skupinami poklicev s področja tiskarstva in s tem povezanimi drugimi deli, ki se razvrščajo v *glavno skupino poklicev 7* oz. v *glavno skupino poklicev 8*, je treba opozoriti:

- v 7321 *Poklici za pripravo tiska* se razvrščajo delavci, ki stavijo, razporejajo besedilo in grafike v obliko, ki je primerna za različne tiskarske postopke in predstavitve v drugih vizualnih medijih. Dela teh delavcev vključujejo tudi: upravljanje grafičnih fotoaparatorov in druge opreme za reprodukcijo kopij slik na filme, plošče ali druge digitalne izhodne naprave; uporabo računalniških aplikacij za izdelavo slik, besedil ipd. za postavitev za tiskanje in druge medijske prikaze; upravljanje računalniške opreme za skeniranje, ločevanje in popraviljanje barv, retuširanje, kreativno oblikovanje ipd.
Sem spada: *tiskarski stavec; reprograf skanerist; tiskarski montažer; tiskarski operater grafične priprave za tisk; operater namiznega založništva.*
- v 7322 *Tiskarji* se razvrščajo delavci, ki nastavljajo in upravljajo digitalne, tipografske, litografske, fleksografske in druge podobne naprave za tiskanje.
Sem spada: *grafični tehnik; tiskar; ofsettiskar; tiskar za digitalni tisk; tiskar za ploski tisk; ročni sitotiskar.*
- v 7323 *Poklici za zaključna tiskarska dela in knjigovezi* se razvrščajo delavci, ki nastavljajo in upravljajo naprave za avtomatsko vezavo in zaključevanje knjig, publikacij in drugih tiskarskih izdelkov in/ali ročno vežejo in okrašujejo tiskarske izdelke.

Sem spada: *upravljavec knjigoveških strojev; knjigoveški tehnik.*

- v *8143 Upravljalci strojev za proizvodnjo papirnatih izdelkov* se še vedno razvrščajo delavci, ki upravljajo stroje za proizvodnjo papirnatih izdelkov in izdelkov iz lepenke. Sem spadajo: *kartonažer; izdelovalec papirnatih vrečk in ovojnic; dodelovalec tiskovin.*
- v *8219 Sestavljalci, d. n.* se razvrščajo delavci, ki le sestavljajo izdelke iz kartona. Sem spada: *sestavljavec izdelkov iz kartona.*

Obdelovalci lesa, mizarji ipd.

V SKP-08 so deloma spremenjene tudi skupine poklicev, povezane z obdelovanjem hlodov, lesa in z izdelavo lesnih izdelkov. V SKP-08 so bili namreč v *glavno skupino poklicev 7* iz *glavne skupine poklicev 8* po prej veljavni SKP-V2 prerazvrščeni *upravljalci strojev za proizvodnjo lesenih izdelkov* (prenos iz *8240* po prej veljavni SKP-V2 v *7523 Upravljalci lesnoobdelovalnih strojev ipd.* po zdaj veljavni SKP-08).

Struktura skupin poklicev, povezanih z obdelavo lesa in izdelavo lesenih izdelkov, v *glavni skupini poklicev 7 Poklici za neindustrijski način dela* je zdaj v SKP-08 taka :

75	Predelovalci živil, obdelovalci lesa, oblačilni in drugi poklici za neindustrijski način dela
752	Obdelovalci lesa, mizarji ipd.
7521	Obdelovalci lesa
7522	Mizarji ipd.
7523	Upravljalci lesnoobdelovalnih strojev ipd.

Glede razlikovanja med podobnimi skupinami poklicev s področja lesarstva, ki se razvrščajo v *glavno skupino poklicev 7* oz. v *glavno skupino poklicev 8*, je treba opozoriti:

- v *7521 Obdelovalci lesa* se razvrščajo delavci, ki upravljajo sušilne peči in druge podobne naprave za obdelavo lesa ter po različnih postopkih izvajajo zaščito lesa in lesnih izdelkov. Sem spada: *sušilec lesa; impregnator lesa.*
- v *7522 Mizarji, ipd.* se razvrščajo delavci, ki izdelujejo in popravljajo leseno pohištvo, leseno opremo, modele in druge lesene izdelke s pomočjo strojev in posebnih ročnih orodij. Sem spada: *mizar; modelni mizar; mizar; restavratorski sodelavec; izdelovalec lesenih vodnih plovil; intarzist; sodar.*
- v *7523 Upravljalci lesnoobdelovalnih strojev ipd.* se razvrščajo delavci, ki nastavljajo, upravljajo in nadzorujejo avtomatske in polavtomatske lesnoobdelovalne stroje, kot so na primer stroji za natančno žaganje, struženje, luknjanje, rezbarjenje ipd. za izdelavo ali za popraviljanje lesenih delov za leseno pohištvo, leseno opremo in druge lesene izdelke. Sem spada: *nastavljavec lesnoobdelovalnih strojev; upravljavec strojev za proizvodnjo pohištva.*
- v *8172 Upravljalci procesnih strojev in naprav za predelavo lesa* se razvrščajo delavci, ki nadzorujejo, upravljajo in kontrolirajo žagarske naprave za razrez hlodov v deske,

režejo furnir, izdelujejo vezan les in iverne plošče ter druge podobne (pol)izdelke za nadaljnjo uporabo.

Sem spada: *upravljavec stroja za razvlaknjenje; upravljavec polnojarmenika; upravljavec stiskalnice za vezane plošče.*

Predelovalci živil

Na vsebinskem področju pri *predelovalcih živil* ni bistvenih razlik med ISCO-08 in ISCO-88, poudariti pa moramo, da v SKP-08 na tem področju niso ohranjene nekatere skupine poklicev, ki so bile kot nacionalne vključene v SKP-V2; po prej veljavni SKP-V2 so to bile skupine poklicev: *7417 Solinarji; 7418 Mlinarji in 7419 Predelovalci živil ipd., d. n.*, v katero se je razvrščalo, na primer *predelovalce medu in izdelovalce zdravil iz medu*. V SKP-08 samostojnih enot področnih skupin poklicev za te poklice ni. Tovrstna dela se po zdaj veljavni SKP-08 razvrščajo takole:

- *vodarji v solinah oz. solinarji v 8111 Rudarji, kamnolomci ipd.;*
- *mlinarji v 8160 Upravljavci strojev za proizvodnjo prehrabnih in podobnih izdelkov;*
- *predelovalci medu, izdelovalci zdravil iz medu in sorodna dela v 6123 Čebelarji ipd.*

V povezavi z glavno skupino poklicev 7 Poklici za neindustrijski način dela pa je treba opozoriti tudi:

- da iz ISCO-08 v SKP-08 ni bila prevzeta poklicna skupina *7111 Graditelji hiš* (7111 House builders). Skupina poklicev, v katero naj bi se po ISCO-08 razvrščali graditelji majhnih hiš z uporabo tradicionalnih lokalnih materialov, je bila označena kot tipična za manj razvita gospodarstva in kot netipična za slovensko okolje, zato ni bila prevzeta v SKP-08;
- da je bila v SKP-08 dodatno vključena enota področne skupine poklicev *7129 Gradbinci zaključnih del ipd., d. n.*, ki je v ISCO-08 ni. V to skupino poklicev se razvrščajo na primer *izdelovalci, monterji senčil; roletarji; monterji stavbnega pohištva; monterji montažnih hiš;*
- ne glede na to, da je iz področne skupine poklicev, ki v SKP-08 pokriva *gradbince zaključnih del*, izločena skupina poklicev za *elektroinštalaterje*, sta v to področno skupino poklicev (*712 Gradbinci zaključnih del ipd.*) še vedno vključeni samostojna enota področne skupine poklicev *7126 za razvrščanje monterjev in serviserjev vodovodnih, plinskih inštalacij in naprav ipd.* ter samostojna enota področne skupine poklicev *7127 za razvrščanje monterjev in serviserjev klimatskih in hladilnih naprav;*
- da se po SKP-08 *hišniki, vzdrževalci* razvrščajo v *5153 Vzdrževalci in upravljavci stavb* (po SKP-V2 so se razvrščali v *7233 Mehaniki in monterji industrijskih in drugih strojev ipd., d. n.*);
- da se *razvijalci filmov* po SKP-08 razvrščajo v *8132 Upravljavce naprav za izdelavo fotografskih in mikrofilmskih izdelkov* (po SKP-V2 so se razvrščali v *7344 Razvijalci filmov ipd.*);
- da se po SKP-08 *podvodni monterji* razvrščajo v *7541 Potapljači* v okviru *področne skupine poklicev 754 Drugi poklici za neindustrijski način dela ipd.* Po SKP-08 se v to skupino razvrščajo tudi *drugi poklicni potapljači*, npr. *reševalni potapljači;*

- da se delavci, ki pregledujejo (kontrolirajo), vzorčijo, razvrščajo, tehtajo surovine, izdelane komponente in druge neživilske izdelke v proizvodnji in prodaji zaradi zagotavljanja skladnosti s standardi kakovosti in prepoznavanja napak ter zaradi ocenjevanja in razvrščanja blaga glede na kakovost, po SKP-08 razvrščajo v *glavno skupino poklicev 7*, in sicer v *7543 Kontrolorji in ocenjevalci kakovosti neživilskih proizvodov*. Po SKP-V2 so se tovrstna dela oz. poklici razvrščali v več različnih skupin poklicev. *Kontrolorji lesenih izdelkov*, ki so se na primer po SKP-V2 razvrščali v *8240 Upravljavci strojev za proizvodnjo lesenih izdelkov, n. o.*, se po SKP-08 razvrščajo v *7543 Kontrolorji in ocenjevalci kakovosti neživilskih proizvodov*;
- *deratizatorji, dezinfektorji, razkuževalci* in podobni poklici se po SKP-08 razvrščajo v *glavno skupino poklicev 7*, in sicer v *7544 Razkuževalci in drugi dezinfektorji ipd* (po SKP-V2 so se razvrščali v *glavno skupino poklicev 5*).

5.3.8 Glavna skupina poklicev 8 UPRAVLJAVCI STROJEV IN NAPRAV, INDUSTRIJSKI IZDELOVALCI IN SESTAVLJAVCI

Razlike v strukturi

V okviru glavne skupine poklicev 8 *Upravljalci strojev in naprav, industrijski izdelovalci, sestavljalci* je bilo v SKP-08 glede na SKP-V2 izvedenih kar nekaj sprememb. Vse temeljijo na spremembah v ISCO-08, ki so bile v veliki meri izvedene zaradi vplivov tehnološkega razvoja na način in organizacijo dela. Število podskupin poklicev na drugi klasifikacijski ravni je ostalo nespremenjeno – tri podskupine poklicev (81 *Upravljalci strojev in naprav*; 82 *Sestavljalci strojev, naprav in izdelkov*; 83 *Vozniki, upravljalci transportnih naprav in premičnih strojev*), a nekatere skupine poklicev oz. poklici upravljalcev procesnih strojev in naprav so prerazvrščeni v *glavno skupino poklicev 3 Tehniki in drugi strokovni delavci*, nekateri v *glavno skupino poklicev 7 Poklici za neindustrijski način dela*; nekatere prejšnje skupine poklicev na najnižji klasifikacijski ravni pa so združene.

Struktura *glavne skupine poklicev 8 Upravljalci strojev in naprav, industrijski izdelovalci in sestavljalci* je na drugi hierarhična klasifikacijski ravni po SKP-08 glede na strukturo po SKP-V2 taka:

8 UPRAVLJAVCI STROJEV IN NAPRAV, INDUSTRIJSKI IZDELOVALCI IN SESTAVLJAVCI

- 81 Upravljalci procesnih strojev in naprav
- 82 Upravljalci strojev za proizvodnjo izdelkov in sestavljalci izdelkov
- 83 Vozniki, upravljalci transportnih naprav in premičnih strojev

8 UPRAVLJAVCI STROJEV IN NAPRAV, INDUSTRIJSKI IZDELOVALCI IN SESTAVLJAVCI

- 81 Upravljalci strojev in naprav
- 82 Sestavljalci strojev, naprav in izdelkov
- 83 Vozniki, upravljalci transportnih naprav in premičnih strojev

Spremembe in posebnosti v obravnavi in razvrščanju nekaterih del oz. poklicev in skupin poklicev

Upravljalci procesnih strojev in naprav, ki se po zdaj veljavnih ISCO-08 in SKP-08 ne razvrščajo več v glavno skupino poklicev 8 Upravljalci strojev in naprav, industrijski izdelovalci in sestavljalci

- Dela oz. poklici, ki so se po prej veljavni ISCO-08 oz. SKP-V2, z upoštevanjem načela »prvi med enakimi«, razvrščali v različne skupine poklicev v glavni skupini poklicev 8 in ki pretežno obsegajo naloge, kot so

koordiniranje in nadzor upravljalcev strojev in robotov, sestavljalcev in embalerjev izdelkov, zagotavljanje varnosti delavcev, pripravljanje poročil, usposabljanje novih delavcev,

se po zdaj veljavni ISCO-08 oz. SKP-08 razvrščajo v glavno skupino poklicev 3 *Tehniki in strokovni sodelavci*, in sicer v 3122 *Nadzorniki* v predelovalnih dejavnostih. Glej tudi besedilo »Nadzorniki, delovodje ipd.« v točki 5.3.3 *Glavna skupina poklicev 3 Tehniki in drugi strokovni sodelavci*.

- Iz *glavne skupine poklicev 8* po prej veljavni SKP-V2 so v *glavno skupino poklicev 3 Tehniki in drugi strokovni sodelavci* po zdaj veljavni SKP-08 prerazvrščeni:
 - vsi poklici *upravljalcev energetskega strojev in naprav* (iz 8161 po SKP-V2 v 3131 po SKP-08),
 - vsi poklici *upravljalcev sežigalnih, čistilnih naprav za vodo ipd.* (iz 8163 po SKP-V2 v 3132 po SKP-08),
 - vsi poklici *upravljalcev strojev in naprav za predelavo nafte in zemeljskega plina* (iz 8155 po SKP-V2 v 3134 po SKP-08).
- V *glavno skupino poklicev 8* se po SKP-08 prav tako ne razvrščajo več nekateri drugi dela oz. poklici *upravljalcev procesnih strojev in naprav*, in sicer predvsem tisti, ki kontrolirajo oz. nadzoruje ter upravljajo večfunkcijske procesne stroje in naprave.

Na primer:

- dela oz. poklice kontrolorjev in upravljalcev večfunkcijskih metalurških procesnih strojev in izdelkov, ki bi jih po prej veljavni SKP-V2 morali razvrstiti v *glavno skupino poklicev 8* (konkretno v 8123 *Upravljalci procesnih strojev za toplotno obdelavo kovin*), moramo po zdaj veljavni SKP-08 razvrstiti v *glavno skupino poklicev 3*, in sicer v 3135 *Kontrolorji metalurških proizvodnih procesov*;
- dela oz. poklice kontrolorjev in upravljalcev večfunkcijskih kemijskih procesnih strojev in izdelkov, ki bi jih po prej veljavni SKP-V2 razvrstili v *glavno skupino poklicev 8* (konkretno v 8150 *upravljalci kemijskih procesnih strojev in naprav*) po zdaj veljavni SKP-08 razvrstimo v *glavno skupino poklicev 3*, in sicer v 3133 *Kontrolorji kemijskih procesnih strojev in naprav*;
- dela oz. poklice kontrolorjev in upravljalcev večfunkcijskih procesnih strojev in naprav za izdelavo papirjevine in papirja, ki bi jih po prej veljavni SKP-V2 razvrstili v *glavno skupino poklicev 8* (konkretno v 8143 *Upravljalci procesnih strojev in naprav za proizvodnjo papirja*), po zdaj veljavni SKP-08 razvrstimo v *glavno skupino poklicev 3*, in sicer v 3139 *Tehniki za nadzor procesov in naprav, d. n.*

Glej tudi pojasnilo »Tehniki za nadzor procesov in naprav« v točki 5.3.3 Glavna skupina poklicev 3 Tehniki in drugi strokovni sodelavci.

- V *glavno skupino poklicev 8* se po SKP-08 ne razvrščajo več *upravljalci strojev za proizvodnjo lesenih izdelkov* (to je bila skupina poklicev 8240 po prej veljavni SKP-V2). Tovrstna dela oz. poklici se po SKP-08 razvrščajo v *glavno skupino poklicev 7 Poklici za neindustrijski način dela*, in sicer v 7523 *Upravljalci lesnoobdelovalnih strojev ipd.*

V *glavni skupini poklicev 8* po SKP-08 je tako ostala le ena samostojna poklicna skupina, označena s 4-mestno kodo, povezana z lesom, in sicer:

- 8172 *Upravljalci procesnih strojev in naprav za predelavo lesa*
Sem spada npr. *upravljalcev polnojarmenika; upravljalcev stiskalnice za iverne ali vlaknene plošče.*

Splošni opis skupine poklicev 8172:

Upravljalci procesnih strojev in naprav za predelavo lesa nadzorujejo, upravljajo in kontrolirajo žagarske naprave za razrez hlodov v deske, režejo furnir, izdelujejo vezan les in iverne plošče ter druge podobne (pol)izdelke za nadaljnjo uporabo. uporabo.

Po zdaj veljavni SKP-08 pa so v glavni skupini poklicev 7 Poklici za neindustrijski način dela še vedno ostale naslednje skupine poklicev, v katere se lahko razvrščajo dela oz. poklici, povezani z lesom: 7521 Obdelovalci lesa, 7522 Mizarji ipd., 7523 Upravljalci lesnoobdelovalnih strojev ipd.

Glej tudi besedilo: »Obdelovalci lesa, mizarji ipd.« v točki 5.3.5 Glavna skupina poklicev 7 Poklici za neindustrijski način dela.

- V glavno skupino poklicev 8 po SKP-08 se prav tako ne razvrščajo več *upravljalci orodnih strojev* (8211 po prej veljavni SKP-V2); tovrstna dela oz. poklici se po SKP-08 razvrščajo v *glavno skupino 7 Poklici za neindustrijski način dela*, in sicer v 7233 *Strugarji, ipd.*

Upravljalci procesnih strojev oziroma upravljalci strojev in naprav, ki se po SKP-08 (še vedno) razvrščajo v glavno skupino poklicev 8 Upravljalci strojev in naprav, industrijski izdelovalci in sestavljavci

Struktura skupin poklicev, povezanih z upravljanjem procesnih strojev oziroma z upravljanjem strojev in naprav v *glavni skupini poklicev 8 Poklici za neindustrijski način dela* je v SKP-08 taka:

81	Upravljalci strojev in naprav
811	Upravljalci rudarskih procesnih strojev in naprav
8111	Rudarji kamnolomci ipd.
8112	Upravljalci procesnih strojev in naprav za obdelavo rude in kamnin
8113	Upravljalci geovrtalnih strojev in naprav ipd.
8114	Upravljalci strojev za proizvodnjo cementnih, mineralnih in drugih izdelkov iz kamna Upravljalci procesnih strojev za pridobivanje in obdelavo kovin ter površinsko obdelavo kovinskih delov
812	
8121	Upravljalci procesnih strojev za pridobivanje in obdelavo kovin
8122	Upravljalci strojev za površinsko obdelavo kovinskih delov
813	Upravljalci kemijskih procesnih strojev in naprav za izdelavo fotografskih izdelkov ipd.
8131	Upravljalci procesnih strojev in naprav za kemijsko predelavo in proizvodnjo kemijskih izdelkov
8132	Upravljalci naprav za izdelavo fotografskih in mikrofilmskih izdelkov
814	Upravljalci strojev za proizvodnjo gumenih, plastičnih in papirnih izdelkov
8141	Upravljalci strojev za proizvodnjo gumenih izdelkov
8142	Upravljalci strojev za proizvodnjo plastičnih izdelkov
8143	Upravljalci strojev za proizvodnjo papirnih izdelkov
815	Upravljalci strojev za proizvodnjo tekstilnih, krznenih, usnjenih izdelkov
8151	Upravljalci strojev za pripravo vlaken, predenje, previjanje ipd.
8152	Upravljalci strojev za pletenje, tkanje ipd.
8153	Upravljalci strojev za šivanje oblačil iz tekstilij, usnja, krzna ipd.
8154	Upravljalci strojev za beljenje, barvanje ipd. obdelavo tekstilij, usnja, krzna
8155	Upravljalci strojev za pripravo usnja in krzna
8156	Upravljalci strojev za proizvodnjo obutve in usnjene galanterije
8157	Kemični čistilci, upravljalci pralnih strojev ipd.
8159	Upravljalci strojev za proizvodnjo tekstilnih, krznenih, usnjenih izdelkov, d. n.
816	Upravljalci strojev za proizvodnjo prehrabnih in podobnih izdelkov
8160	Upravljalci strojev za proizvodnjo prehrabnih in podobnih izdelkov

817	Upravljalci procesnih strojev za predelavo lesa in proizvodnjo papirja
8171	Upravljalci procesnih strojev in naprav za pripravo papirjevine in proizvodnjo papirja
8172	Upravljalci procesnih strojev in naprav za predelavo lesa
818	Drugi upravljalci strojev in naprav
8181	Upravljalci steklarskih, keramičnih in podobnih strojev in naprav
8182	Upravljalci parnih strojev in kotlov
8183	Upravljalci strojev za pakiranje, ustekleničenje in označevanje
8189	Drugi upravljalci strojev in naprav, d. n.

V povezavi z upravljalci procesnih strojev in naprav oziroma upravljalci strojev in naprav, ki se po SKP-08 razvrščajo v glavno skupino poklicev 8, je treba opozoriti:

- v SKP-V2 so bili *upravljalci strojev za proizvodnjo prehrabnih izdelkov* močno razčlenjeni (v devet enot področnih skupin poklicev, označenih s 4-mestno kodo), v SKP-08 se razvrščajo le v eno enoto področne skupine poklicev, in sicer v 8160 *Upravljalci strojev za proizvodnjo prehrabnih in podobnih izdelkov*.
- V SKP-08 je bila v *področni skupini poklicev 815 Upravljalci strojev za proizvodnjo tekstilnih, krznenih, usnjenih izdelkov*, in sicer v okviru *podskupine poklicev 81 Upravljalci strojev in naprav*, oblikovana nova samostojna enota *področne skupine poklicev 8157 Kemični čistilci, upravljalci pralnih strojev ipd.*

Sestavljalci strojev, naprav in izdelkov

V SKP-V2 so *sestavljavci strojev, naprav in izdelkov* in *upravljalci strojev za proizvodnjo izdelkov* skupaj tvorili podskupino poklicev 82 *Upravljalci strojev za proizvodnjo izdelkov in sestavljalci izdelkov*. V SKP-08 so bili poklici *upravljalcev strojev za proizvodnjo izdelkov* prerazvrščeni oz. pridruženi preostalim *upravljalcem procesnih strojev* v preoblikovani podskupini poklicev 81 *Upravljalci strojev in naprav*. Dela oz. poklici *sestavljavcev strojev, naprav in izdelkov* pa po SKP-08 tvorijo samostojno *podskupino poklicev 82 Sestavljalci strojev, naprav in izdelkov*. Ta preoblikovana podskupina poklicev ima le eno področno podskupino s tremi enotami področnih skupin poklicev. V SKP-08 so namreč skupine poklicev za razvrščanje *sestavljavcev strojev, naprav in izdelkov* zelo združene – iz prejšnjih 6 so nastale zdajšnje 3.

Struktura skupin poklicev, povezanih s *sestavljavci strojev, naprav in izdelkov*, v *glavni skupini poklicev 8 Poklici za neindustrijski način dela* je po SKP-08 taka:

82	Sestavljalci strojev, naprav in izdelkov
821	Sestavljalci strojev, naprav in izdelkov
8211	Sestavljalci mehanskih strojev in naprav
8212	Sestavljalci električne in elektronske opreme
8219	Sestavljalci strojev, naprav in izdelkov, d. n.

V povezavi s sestavljalci strojev, naprav in izdelkov je treba torej opozoriti:

- da se sestavljalci mehanskih strojev in naprav, kot so npr. *sestavljavec vozil; sestavljavac proizvodnih strojev; razstavljavec avtomobilov (reciklaža)* razvrščajo v svojo enoto področne skupine poklicev, in sicer v 8211 *Sestavljalci mehanskih strojev in naprav*;

- da se sestavljavci električne in elektronske opreme, kot so na primer *sestavljavec tiskanih vezij, navijalec navitij in tuljave, sestavljačev akumulatorjev*, razvrščajo v svojo enoto področne skupine poklicev, in sicer v 8212 *Sestavljavci elektronske opreme in naprav*;
- da pa se vsi drugi sestavljavci najrazličnejših strojev, naprav in izdelkov – tako kot *sestavljavci izdelkov iz lesa (npr. sestavljačev pohištva)*, ki so imeli po prej veljavni SKP-V2 svojo samostojno enoto področne skupine – zdaj razvrščajo v skupno »rezidualno« skupino 8219 *Sestavljavci strojev, naprav in izdelkov, d. n.*

Vozniki, upravljavci transportnih naprav in premičnih strojev

V SKP-08 ni večjih sprememb v povezavi z razvrščanjem voznikov, upravljavcev transportnih naprav in premičnih strojev.

Opozorimo pa naj na razliko v členitvi skupin poklicev na tretji klasifikacijski ravni in na delno spremenjena poimenovanja skupin poklicev. SKP-08 ima eno področno skupino poklicev več kot jo je imela SKP-V2. Tvorijo jo vozniki avtobusov in vozniki težkih tovornjakov, ki so bili po SKP-V2 vključeni v prejšnjo področno skupino poklicev 832 Vozniki cestnih vozil.

5.3.9 Glavna skupina poklicev 9 POKLICI ZA PREPROSTA DELA

Razlike v strukturi

Že v ISCO-88 in v SKP-V2 so bile vključene skupine poklicev, ki naj bi zajele t. i. poklice »neformalnega sektorja«. Statistično spremljanje stanja na trgu dela zahteva namreč spremljanje dejanskega (de facto) stanja; to nadalje pomeni, da je treba v klasifikacijo poklicev vključiti vsa dela oz. poklice, ki se pojavljajo na trgu dela (razen inkriminiranih del). ISCO-88 je vseboval tovrstne skupine poklicev le na najnižji klasifikacijski ravni, zato zaposlitve v tovrstnih poklicih niso mogle biti vidne tudi v mednarodni statistiki.

V ISCO-08 so te pomanjkljivosti odpravljene. Poklici, ki so značilni za »neformalni sektor«, so širše pokriti, tovrstne skupine poklicev so združene v nove samostojne področne skupine poklicev in v podskupine poklicev na višjih hierarhičnih klasifikacijskih ravneh. V ISCO-08 so bile tovrstne spremembe načrtno izvedene v *glavni skupini poklicev 9 Poklici za preprosta dela*; to je razvidno iz strukture *glavne skupine poklicev 9* po ISCO-08; število podskupin poklicev se je tako s prejšnjih 3 povečalo na 6. Vse te podrobnejše členitve skupin poklicev v *glavni skupini poklicev 9* so bile (ne glede na razlog te členitve v ISCO-08) prevzete tudi v SKP-08.

Struktura *glavne skupine poklicev 9 Poklici za preprosta dela* je na drugi klasifikacijski ravni po SKP-08 glede na strukturo po SKP-V2 naslednja:

SKP-V2

9 POKLICI ZA PREPROSTA DELA

- 91 Poklici za preprosta prodajna, storitvena in komunalna dela
- 92 Poklici za preprosta kmetijska, gozdarska, lovsko, ribiška dela ipd.
- 93 Poklici za preprosta rudarska in gradbeniška dela ter preprosta dela v predelovalnih dejavnostih, transportu ipd.
- 99 Poklici za preprosta dela, d.n.

SKP-08

9 POKLICI ZA PREPROSTA DELA

- 91 Čistilci, pralci, gospodinjski pomočniki ipd.
- 92 Delavci za preprosta kmetijska, gozdarska in ribiška dela
- 93 Delavci za preprosta dela v rudarstvu, gradbeništvu, predelovalnih dejavnostih in transportu
- 94 Pomočniki za pripravo hrane
- 95 Delavci za preprosta poulična prodajna in storitvena dela
- 96 Delavci za preprosta komunalna dela ipd.

Spremembe in posebnosti v obravnavi in razvrščanju nekaterih del oz. poklicev in skupin poklicev

Hišniki, vratarji, reditelji

Po SKP-08 se *hišniki* ne razvrščajo več v *glavno skupino poklicev 9 Poklici za preprosta dela*, temveč v *glavno skupino poklicev 5 Poklici za storitve, prodajalci*, in sicer v *enoto področne skupine poklicev 5153 Vzdrževalci in upravljavci stavb* v okviru *področne skupine poklicev 515 Poklici za gospodinjska dela, hišniki*.

Prav tako se tudi *vratarji* in *reditelji* po SKP-08 ne razvrščajo več v *glavno skupino poklicev 9 Poklici za preprosta dela*, temveč v *glavno skupino poklicev 5 Poklici za storitve, prodajalci*, in sicer v *enoto področne skupine poklicev 5414 Varnostniki* v okviru *področne skupine poklicev 541 Poklici za varovanje oseb in premoženja*.

Gospodinjski pomočniki, ročni čistilci in pralci

Skladno z že pojasnjenimi razlogi (ureditev poklicev »neformalnega sektorja« v ISCO-08) je bila v SKP-08 oblikovana naslednja podrobna členitev skupin poklicev za *gospodinjske pomočnike, ročne čistilce in pralce vozil, oken, tekstilij ipd.*:

91	Čistilci, pralci, gospodinjski pomočniki ipd.
911	Čistilci in gospodinjski pomočniki ipd.
9111	Čistilci in gospodinjski pomočniki v zasebnih gospodinjstvih
9112	Čistilci, strežniki in gospodinjski pomočniki ipd. v uradih, hotelih in drugih ustanovah
912	Ročni čistilci in pralci vozil, oken, tekstilij ipd.
9121	Ročni pralci in likalci oblačil, tekstilij ipd.
9122	Pralci vozil
9123	Čistilci oken
9129	Drugi čistilci

Glede razlikovanja med podobnimi skupinami poklicev s področja gospodinjskega dela, priprave hrane, čiščenja ipd., a različnimi glede na ravni znanja, je treba opozoriti:

- o da je treba dosledno razlikovati *gospodinjske pomočnike* in *kuhinjske pomočnike*, nadalje *čistilce v zasebnih gospodinjstvih* in *čistilce v uradih, hotelih in drugih ustanovah*, ki se sicer vsi razvrščajo v *glavno skupino poklicev 9 Poklici za preprosta dela*, ter dela oz. poklice *gospodinjevcev*, ki se razvrščajo v *glavno skupino poklicev 5 Poklici za storitve, prodajalci*, in sicer:
 - o v *9111 Čistilci in gospodinjski pomočniki v zasebnih gospodinjstvih* se razvrščajo delavci, ki (za plačilo) v zasebnih gospodinjstvih opravljajo več različnih preprostih gospodinjskih del, npr. pometajo, sesajo prah, loščijo; skrbijo za perilo v gospodinjstvih, nabavljajo izdelke za gospodinjstvo; lahko pa tudi pomagajo pri pripravljanju, kuhanju in strežbi obrokov in pomivanju posode.
Sem spada: *gospodinjski pomočnik na domu, čistilec na domu.*
 - o V *5152 Gospodinjeci v zasebnem gospodinjstvu* se razvrščajo delavci, ki v zasebnem gospodinjstvu organizirajo, nadzirajo in izvajajo gospodinjska opravila s pomočjo podrejenega osebja ali brez njihove pomoči.
Sem spada: *gospodinjec v zasebnem gospodinjstvu.*
- Ključna razlika med poklicnima skupinama *9111 Čistilci in gospodinjski pomočniki v zasebnih gospodinjstvih* in *5252 Gospodinjeci v zasebnem gospodinjstvu* je v vrsti dela oz. v odgovornosti: *gospodinjeci v zasebnih gospodinjstvih* prevzamejo odgovornost za organizacijo in nadzor gospodinjskih opravil v teh gospodinjstvih, poleg tega pa nekatere od teh opravil tudi sami opravljajo. *Gospodinjski pomočniki v zasebnih gospodinjstvih* pa ta opravila le opravljajo, in to pod nadzorom osebe, ki je zaposlena kot *gospodinjec v zasebnem gospodinjstvu* ali pa neposredno pod nadzorom člana zasebnega gospodinjstva, ki je odgovoren za to gospodinjstvo.
- o V *9112 Čistilci, strežniki in gospodinjski pomočniki ipd. v uradih hotelih in drugih ustanovah* se razvrščajo delavci, ki v hotelih, pisarnah in drugih ustanovah in tudi v notranjosti letal, vlakov avtobusov in drugih podobnih vozil opravljajo različna dela, povezana s čiščenjem prostorov in pohištva; lahko pa tudi postiljajo postelje, čistijo toaletne prostore in kopalnice, zamenjujejo brisače, mila in podobne potrebščine; čistijo kuhinje in pomagajo pri kuhinjskih opravilih, vključno s pomivanjem posode.

Sem spada: *sobarica; čistilec pisarniških prostorov; čistilec notranjosti letal; čistilec notranjosti vlakov; farmacevtski strežnik; bolnišnični strežnik.*

- V 9412 *Kuhinjski pomočniki* se razvrščajo delavci, ki čistijo mize, kuhinjska področja in pomivajo posodo, pripravljajo sestavine ter opravljajo druga dela, s katerimi pomagajo delavcem, ki pripravljajo ali strežejo hrano in pijačo (hkrati pa ne opravljajo drugih preprostih gospodinjskih del, ki so značilna za gospodinjske pomočnike).
Sem spada: *kuhinjski pomočnik; gostinski pomočnik.*
- da je treba dosledno razlikovati tudi *čistilce notranjosti vozil (letal, avtobusov, vlakov) in pralce vozil*, ki se razvrščajo v *glavno skupino poklicev 9 Poklici za preprosta dela*, ter *delavce v avtomatskih avtopralnicah*, ki se razvrščajo v *glavno skupino poklicev 5 Poklici za storitve, prodajalci*. Prav tako je treba dosledno razlikovati *ročne pralce in likalce oblačil in tekstilij ipd.* ki se razvrščajo v *glavno skupino poklicev 9 Poklici za preprosta dela*, in *kemične čistilce, upravljavce pralnih strojev ipd.*, ki se razvrščajo v *glavno skupino poklicev 8 Upravljavci strojev in naprav, industrijski izdelovalci in sestavljalci*, in sicer:
 - v 9122 *Pralci vozil* se razvrščajo delavci, ki ročno čistijo in loščijo zunanje dele avtomobilov in drugih vozil, vključno s pnevmatikami, pokrovi koles in okni, posedajo notranjost avtomobilov in drugih vozil.
Sem spada: *pralec vozil v ročni avtopralnici, čistilec vozil.*
 - V 9112 *Čistilci, strežniki in gospodinjski pomočniki ipd. v uradih, hotelih in drugih ustanovah* se razvrščajo delavci, ki čistijo le notranjost vozil, kot so letala, vlaki avtobusi ipd.
Sem spada: *čistilec notranjosti letal; čistilec notranjosti vlakov.*
 - V 5245 *Prodajalci na bencinskih črpalkah* se razvrščajo delavci, ki delajo v avtomatskih avtopralnicah oz. ki upravljajo in vzdržujejo naprave za samodejno pranje vozil.
Sem spada: *upravljavec stroja za pranje avtomobilov; delavec v avtomatski avtopralnici.*
 - V 9121 *Ročni pralci in likalci oblačil, tekstilij ipd.* se razvrščajo delavci, ki ročno perejo, likajo ali čistijo oblačila, perilo in druge tkanine v zasebnih gospodinjstvih, v pralnicah ali drugih ustanovah.
Sem spada: *(ročni) pralec; (ročni) ikalec; razvrščevalec izdelkov za kemično čiščenje in pranje; sortirec perila za čiščenje in pranje.*
 - V 8157 *Kemični čistilci, upravljavci pralnih strojev ipd.* se razvrščajo delavci, ki upravljajo stroje za pranje, suho čiščenje, likanje in obdelavo oblačil in drugih tkanin v pralnicah in kemičnih čistilnicah.
Sem spada: *kemični čistilec in pralec; čistilec usnjenih in krznenih izdelkov; konfekcijski likalec.*

Pomočniki za pripravo hrane in delavci za preprosta poulična prodajna in storitvena dela

Skladno s pojasnjenimi razlogi (ureditev poklicev »neformalnega sektorja« v ISCO-08) so v SKP-08 podrobno členjene tudi skupine poklicev, in sicer *pomočniki za pripravo hrane in delavci za preprosta poulična prodajna in storitvena dela*:

- 94 Pomočniki za pripravo hrane
- 941 Pomočniki za pripravo hrane

9411	Pripravljalci hitre hrane
9412	Kuhinjski pomočniki
95	Delavci za preprosta poulična prodajna in storitvena dela
951	Delavci za preprosta poulična prodajna in storitvena dela
9510	Delavci za preprosta poulična storitvena dela
952	Poulični prodajalci (razen hrane)
9520	Poulični prodajalci (razen hrane)

Glede razlikovanja med podobnimi skupinami poklicev v zvezi s pripravo in prodajo hrane, a različnimi glede na ravni znanja, je treba še enkrat opozoriti:

- o da je treba torej razlikovati *glavne kuharje*, ki se razvrščajo v *glavno poklicno skupino 3 Tehniki in drugi strokovni sodelavci, kuharje*, ki se razvrščajo v *glavno skupino poklicev 5 Poklici za storitve, prodajalci*, ter *kuhinjske pomočnike* ter *pripravljalce hitre hrane*, ki se razvrščajo v *glavno skupino poklicev 9 Poklici za preprosta dela*, nadalje pa še *prodajalce hitre hrane (za strežnim pultom)* in *poulične prodajalce hrane*, ki se razvrščajo v *glavno skupino poklicev 5 Poklici za storitve, prodajalci*, in sicer:
 - o v *3434 Glavni kuharji ipd.* se razvrščajo *glavni kuharji* (šefi kuhinj), ki načrtujejo, razvijajo menije, kuharske recepte, nadzorujejo in tudi pripravljajo jedi;
 - o v *5120 Kuharji* se razvrščajo kuharji, ki organizirajo pripravo oz., ki pripravljajo jedi po receptih in/ali pod nadzorom *glavnih kuharjev*. *Kuharji* običajno ne razvijajo menijev in kuharskih receptov..
 - o V *9412 Kuhinjski pomočniki* se razvrščajo delavci, ki v glavnem le pomagajo *glavnim kuharjem, kuharjem* in *natakarjem*; vzdržujejo čistočo v kuhinji oz. na področjih, kjer se kuha in streže, ter pomagajo pri enostavnih opravilih, povezanih s pripravo hrane.
 - o V *9411 Pripravljalci hitre hrane* se razvrščajo delavci, ki pripravljajo in kuhajo hrano, lahko tudi po naročilu. Za razliko od *kuharjev*, ki se razvrščajo v *5120 Kuharji, pripravljavci hitre hrane*, pripravljajo le ožji izbor jedi. Praviloma so to enostavne jedi, ki se pripravljajo po enostavnih postopkih in iz majhnega števila sestavin (hitra hrana). Za pripravlanje tovrstne hrane ni potrebno posebno oz. obsežnejše (formalno) izobraževanje s področja priprave hrane. Ti delavci praviloma nimajo stika s strankami, in se v tem bistveno razlikujejo od delavcev, ki se razvrščajo v *5246 Prodajalci hitre hrane (za strežnim pultom)*, ki hrano strankam (gostom) postrežejo in jo pred tem v omejenem obsegu pripravijo ali dodelajo, če je predpripravljena. Sem spada: *pripravlavec kebaba*.
 - o V *5246 Prodajalci hitre hrane (za strežnim pultom)*¹⁹ se razvrščajo delavci, ki opravljajo delo, ki vključuje neposredno storitev – postrežbo stranke (gosta), poleg tega pa vključuje tudi enostavno pripravo hrane ali pa dodelavo predpripravljene hrane.

¹⁹ Pri pripravi ISCO-08 je bila odločitev, ali bo za delo, kot je »prodaja hitre hrane (za strežnim pultom)« oblikovana nova skupina poklicev v glavni skupini poklicev 5 ali v glavni skupini poklicev 9, sprejeta na podlagi "pravila zahtevnosti". Razumljeno je bilo, da je raven zahtevnosti oz. znanj pri opravljanju del, povezanih z neposredno storitvijo – tj. s postrežbo in prodajo storitve gostu, večja kot pa pri opravljanju del, povezanih s pripravo enostavnih jedi.

Sem spada: *delavec v pripravi in strežni hitre hrane, prodajalec bureka.*

- *V 5212 Poulični prodajalci hrane se razvrščajo delavci, ki prodajajo ožji izbor predhodno pripravljene tople ali hladne hrane in pijače za takojšnjo uporabo. Hrana in pijača sta pogosto embalirani. Svoje delo opravljajo mobilno s pomočjo premičnih sredstev ali naprav, kot so prodajni avtomati, prodajni vozički, pladnji, košare ipd. Svoje delo opravljajo na ulici ali na drugih javnih oz. prireditvenih mestih, kot so športne dvorane, avtobusne in železniške postaje, stadioni, kinematografi.*

Sem spada: *prodajalec okrepičil na prireditvah.*

Opomba: po SKP-V2 so se *poulični prodajalci hrane* razvrščali skupaj z drugimi pouličnimi prodajalci v *9110 Poulični prodajalci*; po SKP-08 se *poulični prodajalci hrane* razvrščajo v *glavno skupino poklicev 5* (v *5212 Poulični prodajalci hrane*); v *glavno skupino poklicev 9 Poklici za preprosta dela* pa se še naprej razvrščajo poulični prodajalci, ki ne prodajajo hrane, na primer *poulični prodajalec časopisov*, in sicer v *9520 Poulični prodajalci (razen hrane)*.

5.3.10 Glavna skupina poklicev 0 VOJAŠKI POKLICI

Razlike v strukturi

Tudi *glavna skupina poklicev 0 Vojaški poklici* je v SKP-08 bolj razčlenjena. V SKP-08 so tri podskupine poklicev, vsaka od teh ima po eno področno skupino poklicev, ta pa po eno enoto področne skupine poklicev, in sicer za *častnike*, *podčastnike* in *vojake*.

Struktura *glavne skupine poklicev 0 Vojaški poklici* je na drugi klasifikacijski ravni po SKP-08 glede na strukturo po SKP-V2 naslednja:

SKP-V2

0 VOJAŠKI POKLICI

01 Vojaški poklici

SKP-08

0 VOJAŠKI POKLICI

01 Častniki

02 Podčastniki

03 Vojaki

Spremembe in posebnosti v obravnavi in razvrščanju vojaških poklicev

V zvezi z razvrščanjem dela oz. poklicev v *glavno skupino poklicev 0 Vojaški poklici* so bile na mednarodni ravni zaznane težave; te so se odražale tudi v mednarodni primerljivosti podatkov, ki so sicer bili zbrani s klasifikacijo ISCO-88. Zaradi objektivnih razlogov so namreč v različnih državah na različen način operacionalizirali pravilo v zvezi s presojo oz. odločitvijo, kaj je in kaj ni vojaški poklic. Po pravilu iz ISCO-88 se tiste osebe, ki so v oboroženih silah opravljale naloge, ki se opravljajo tudi v civilnih poklicih, niso razvrstile med vojaške poklice, torej v *glavno skupino poklicev 0*, temveč v ustrezno drugo glavno skupino poklicev (*vojaški zdravnik* je bil tako npr. razvrščen v *glavno skupino poklicev 2 Strokovnjaki*, in ne v *glavno skupino poklicev 0 Vojaški poklici*).

Problematiko v zvezi z uporabo ISCO-08 je proučila Mednarodna organizacija dela ILO in pripravila nov (zaradi ugotovljenih objektivnih razmer) poenostavljen predlog oz. novo pravilo za razvrščanje del oz. poklicev v *glavno skupino poklicev 1 Vojaški poklici*. Po tem pravilu se (vsaka) oseba, ki je formalni pripadnik vojaških sil, razvrsti v *glavno skupino poklicev 1 Vojaški poklici*.

Med pripravo in formalnimi postopki usklajevanja in sprejemanja Uredbe o standardni klasifikaciji poklicev 2008 je SURS pri pripravi zdaj veljavne SKP-08 sodeloval tudi z Ministrstvom za obrambo oz. z Generalštabom Slovenske vojske.

Na podlagi novega stališča ILO v zvezi z razvrščanjem po ISCO-08 in na podlagi stališča Generalštaba Slovenske vojske velja za razvrščanje del oz. vojaških poklicev po SKP-08 naslednje pravilo:

- o v *glavno skupino poklicev 0 Vojaški poklici* se razvrščajo vojaške osebe – pripadniki Slovenske vojske, ki poklicno opravljajo vojaško službo. Pri tem velja, da je treba ne le poklice, vezane na vojaške »rodove« (na primer: častnika inženirstva; podčastnika protizračne obrambe, ipd.), temveč tudi poklice častnikov, podčastnikov in vojakov t. i. služb in štabnih funkcij (na primer: častnika za zdravstveno oskrbo, podčastnika za kadrovske zadeve ipd.) razvrščati v poklicne skupine v okviru glavne skupine poklicev 0 Vojaški poklici.

Po pojasnilu Generalštaba Slovenske vojske imajo častniki in podčastniki služb sicer praviloma civilno izobrazbo s področja, ki ga opravljajo, so pa vsi opravili šolo za častnike oziroma podčastnike. Na šoli za častnike in podčastnike se te osebe usposobijo za upravljanje in uporabo vojaške opreme in oborožitve, vodenje enot, opravljanje nalog notranje službe in v pravilu štabnega dela. Več kot 60 % njihovega dela oziroma znanja je vezanega na uporabo orožja in vojaške opreme, vodenje enote, opravljanje nalog notranje službe in opravljanje štabnega dela v OS. Na delovna mesta, za katera se zahteva nevojaška stroka, pa se nameščajo vojaški uslužbenci – t. i. civilne osebe –, ki niso usposobljeni za vodenje enot in štabno delo.

- Vojaški uslužbenci – t. i. civilne osebe –, ki poklicno opravljajo strokovne tehnične in druge naloge v Slovenski vojski, za katere se ne zahtevajo vojaška strokovna znanja in vojaška izobrazba, se razvrščajo – tako kot do zdaj – v ustrezno skupino poklicev v okviru ustrezne glavne skupine poklicev v odvisnosti od dela, ki ga opravljajo.

Pojasnilo razlik med posameznimi skupinami vojaških poklicev:

- **0110 Častniki**
Sem spada npr.: *častnik artilerije; častnik protizračne obrambe; častnik za kadrovske zadeve.*

Splošni opis skupine poklicev 0110:

Častniki načrtujejo, usmerjajo in usklajujejo dejavnosti svojih podrejenih in podrejenih enot pri izvajanju rednih nalog njihovih enot ter v okviru mednarodnih operacij in misij ter v vojni.

- **0210 Podčastniki**
Sem spada npr.: *podčastnik inženirstva, podčastnik nadzora zračnega prostora; podčastnik za finančne zadeve*

Splošni opis skupine poklicev 0210:

Podčastniki opravljajo strokovne in štabne naloge ter vodijo oddelke in skupine pri izvajanju rednih nalog v okviru mednarodnih operacij in misij ter v vojni.

- **0310 Vojak**
Sem spada npr.: *vojak artilerije; vojak oklepnih enot; vojak pomorstva (mornar) itd.*

Splošni opis skupine poklicev 0310:

Vojaki izvajajo po navodilih nadrejenih bojne postopke vojaka v vojni in na mednarodnih operacijah in misijah. Nekateri opravljajo tudi razna pomožna opravila v poveljstvih ter opravila v zvezi z oskrbo enot.

6. VIRI

Uredba o Standardni klasifikaciji poklicev 2008; Uradni list RS, št. 50/2010.

Commission regulation (EC) No 1022/2009 of 29 October 2009 amending Regulations (EC) No 1738/2005; (EC) No 377/2008 as regards the International Standard Classification of Occupations (ISCO).

International Standard Classification of Occupations (ISCO-08); Volume 1; Structure, group definitions and correspondence tables; International Labour Organization, Department of statistics Final draft version; March 2011.

International Standard Classifications of Occupations 2008 (ISCO-08), Final definitions of major groups, sub-major groups, minor groups and unit groups, Version 1.5; Subject to formal editing and correction of errors; International Labour Organization, Department of statistics, March 2011.

Standardna klasifikacija poklicev SKP-V2, 2. dopolnjena izdaja s povzetkom v angleškem jeziku; Uradni list RS, Ljubljana, 2000.

ISCO-88, International Standard Classification of Occupations; Geneva, International Labour Office, 1990.

Zakon o državni statistiki, Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01.

7. DODATEK

Tabela a: Prikaz strukture SKP-V2 in strukture SKP-08 do vključno druge klasifikacijske ravni (glavne skupine poklicev in podskupine poklicev)

SKP-V2:

1 ZAKONODAJALCI, VISOKI URADNIKI, MENEDŽERJI

- 11 Zakonodajalci, visoki uradniki
- 12 Direktorji, menedžerji družb
- 13 Menedžerji manjših družb

2 STROKOVNJAKI

- 21 Strokovnjaki fizikalnih, kemijskih, matematičnih, tehnično-tehnoloških ved
- 22 Zdravstveni strokovnjaki, strokovnjaki biomedicinskih, bioloških, biotehničnih ved
- 23 Strokovnjaki za vzgojo in izobraževanje
- 24 Drugi strokovnjaki

3 TEHNIKI IN DRUGI STROKOVNI SODELAVCI

- 31 Tehniki tehničnih strok
- 32 Tehniki in asistenti v zdravstvu, biomedicini, biologiji, biotehnikah ipd.
- 33 Pomočniki vzgojiteljev, inštruktorji, učitelji praktičnega pouka ipd.
- 34 Komercialni, poslovnoupravni, javnoupjavni strokovni sodelavci ipd.

5 POKLICI ZA STORITVE, PRODAJALCI

- 51 Poklici za storitve
- 52 Modeli, prodajalci, demonstratorji

4 URADNIKI

- 41 Uradniki za pisarniško poslovanje
- 42 Uradniki za poslovanje s strankami

SKP-08:

1 ZAKONODAJALCI, VISOKI URADNIKI, MENEDŽERJI

- 11 Zakonodajalci, visoki uradniki in člani uprave družbe
- 12 Menedžerji za splošne poslovne funkcije in komercialno
- 13 Menedžerji za proizvodnjo in specializirane strokovne in tehnične storitve
- 14 Menedžerji v gostinstvu, trgovini in drugih storitvah

2 STROKOVNJAKI

- 21 Strokovnjaki matematično-naravoslovnih in tehnično-tehnoloških ved
- 22 Zdravstveni strokovnjaki
- 23 Strokovnjaki za vzgojo in izobraževanje
- 24 Strokovnjaki za poslovanje in upravljanje
- 25 Strokovnjaki za informacijsko-komunikacijsko tehnologijo
- 26 Strokovnjaki za pravo, družboslovje, kulturo ipd.

3 TEHNIKI IN DRUGI STROKOVNI SODELAVCI

- 31 Tehniki tehnično-tehnoloških strok
- 32 Tehniki in strokovni sodelavci v zdravstvu
- 33 Strokovni sodelavci za poslovanje in upravljanje
- 34 Strokovni sodelavci za pravne zadeve, socialno delo, šport, kulturo, umetnost ipd.
- 35 Informacijsko-komunikacijski tehniki

5 POKLICI ZA STORITVE, PRODAJALCI

- 51 Poklici za osebne storitve
- 52 Prodajalci
- 53 Poklici za zdravstveno in socialno oskrbo, varstvo otrok in pomoč pri pouku
- 54 Poklici za varovanje oseb in premoženja

4 URADNIKI

- 41 Uradniki za pisarniško poslovanje
- 42 Uradniki za poslovanje s strankami
- 43 Uradniki v računovodstvu, knjigovodstvu, statistiki, financah, skladiščih, prometu ipd.
- 44 Drugi uradniki za pisarniško poslovanje

6 KMETOVALCI GOZDARJI, RIBIČI, LOVCI

61 Kmetovalci, gozdarji, ribiči, lovci

7 POKLICI ZA NEINDUSTRIJSKI NAČIN DELA

71 Rudarji, gradbinci ipd.
72 Kovinarji, strojni mehaniki ipd.
73 Finomehaniki, rokodelci, tiskarji ipd.
74 Drugi poklici za neindustrijski način dela
79 Poklici za neindustrijski način dela, d.n.

8 UPRAVLJAVCI STROJEV IN NAPRAV, INDUSTRIJSKI IZDELOVALCI IN SESTAVLJAVCI

81 Upravljalci procesnih strojev in naprav
82 Upravljalci strojev za proizvodnjo izdelkov in sestavljalci izdelkov
83 Vozniki, upravljalci transportnih naprav in premičnih strojev

9 POKLICI ZA PREPROSTA DELA

91 Poklici za preprosta prodajna, storitvena in komunalna dela
92 Poklici za preprosta kmetijska, gozdarska, lovška, ribiška dela ipd.
93 Poklici za preprosta rudarska in gradbeniška dela ter preprosta dela v predelovalnih dejavnostih, transportu ipd.
99 Poklici za preprosta dela, d.n.

0 VOJAŠKI POKLICI

01 Vojaški poklici

6 KMETOVALCI, GOZDARJI, RIBIČI, LOVCI61 Kmetovalci
62 Gozdarji, ribiči, lovci**7 POKLICI ZA NEINDUSTRIJSKI NAČIN DELA**

71 Gradbinci ipd. (razen elektroinštalaterjev)
72 Kovinarji, strojni mehaniki ipd.
73 Poklici za rokodelskoobrtna in tiskarska dela
74 Monterji in serviserji električnih in elektronskih naprav ipd.
75 Predelovalci živil, obdelovalci lesa, oblačilni in drugi poklici za neindustrijski način dela

8 UPRAVLJAVCI STROJEV IN NAPRAV, INDUSTRIJSKI IZDELOVALCI IN SESTAVLJAVCI

81 Upravljalci strojev in naprav
82 Sestavljalci strojev, naprav in izdelkov
83 Vozniki, upravljalci transportnih naprav in premičnih strojev

9 POKLICI ZA PREPROSTA DELA

91 Čistilci, pralci, gospodinjski pomočniki ipd.
92 Delavci za preprosta kmetijska, gozdarska in ribiška dela
93 Delavci za preprosta dela v rudarstvu, gradbeništvu, predelovalnih dejavnostih in transportu
94 Pomočniki za pripravo hrane
95 Delavci za preprosta poulična prodajna in storitvena dela
96 Delavci za preprosta komunalna dela ipd.

0 VOJAŠKI POKLICI01 Častniki
02 Podčastniki
03 Vojaki

Tabela b: Seznam skupin poklicev, ki niso bile prevzete iz ISCO-08 ali pa so nacionalno prilagojene in imajo v SKP-08 novo kodo, ter novih oz. delno nacionalno prilagojenih skupin poklicev, ki imajo v SKP-08 glede na ISCO-08 novo kodo

Glavna skupina poklicev v SKP-08	Iz ISCO-08 izključene skupine (tj. skupine, ki niso bile prevzete ali pa so bile nacionalno prilagojene in imajo v SKP-08 novo kodo)	Dodatno v SKP-08 vključene skupine (tj. so nove ali pa so delno nacionalno prilagojene in imajo v SKP-08 novo kodo)
1 Zakonodajalci, visoki uradniki, menedžerji	1113 Traditional chiefs and heads of village	1347 Menedžerji v kulturi in umetnosti 1432 Menedžerji turističnih in potovalnih agencij
2 Strokovnjaki	224 Paramedical practitioners 2240 Paramedical practitioners 2310 University and higher education teachers 2320 Vocational education teachers 2330 Secondary education teachers	2147 Strokovnjaki za logistiko in tehnologijo prometa 2311 Visokošolski učitelji in sodelavci na visokošolskih zavodih 2312 Učitelji in sodelavci višjih strokovnih šol 2321 Učitelji in sodelavci za poučevanje poklicno-specifičnih predmetov in vsebin 2322 Učitelji praktičnega pouka 2331 Učitelji splošnoizobraževalnih predmetov v srednjih šolah in vzgojitelji v dijaških domovih 2332 Predmetni učitelji v osnovnih šolah 2357 Strokovnjaki za svetovanje in organizacijo vzgojno-izobraževalnega dela 2435 Strokovnjaki za razvoj in prodajo turističnih produktov
3 Tehniki in drugi strokovni sodelavci	3252 Medical records and health information technicians 3253 Community health workers 3255 Physiotherapy technicians and assistants 3256 Medical assistants 3258 Ambulance workers 3342 Legal secretaries 3344 Medical secretaries	3335 Tehniki in strokovni sodelavci za logistiko, tehnologijo prometa
4 Uradniki	4414 Scribes and related workers	/
5 Poklici za storitve, prodajalci	/	/
6 Kmetovalci, gozdarji, ribiči, lovci	63 Subsistence farmers, fishers, hunters and gathers 631 Subsistence crop farmers 6310 Subsistence crop farmers 632 Subsistence livestock farmers 6320 Subsistence livestock farmers 633 Subsistence mixed crop and livestock farmers 6330 Subsistence mixed crop and livestock farmers 634 Subsistence fishers, hunters, trappers and gatherers 6340 Subsistence fishers, hunters, trappers and gatherers	
7 Poklici za neindustrijski način dela	7111 House builders	7129 Gradbinci zaključnih del ipd., d. n.
8 Upravljalci strojev in naprav, industrijski izdelovalci in sestavljalci	/	/
9 Poklici za preprosta dela	9624 Water and firewood collectors	/
0 Vojaški poklici	/	/

